

Luk
Olo Hungkuno Wop+ngo loso Luk
mti'mokumentisofoho.
Olo Hungkuno S+mo'mjofoho.

Olo iyoswo loso Jisas ahwomomne'no nto s+mentiso sohonta Luk soswo *teti* (30) mofonepo nto uyakolofahon+ngki mti'mokumentisofoho. Luk sohwo Jisasiye inomokomoyo hwo'maho. O'o, Luk sohwo a'amu uyohofaho syohoso wop+ngo imojo hweho. (Oso hiso Koulousi sohe engo 4 hon+ngkano we'e 14. Osopo weho.) Luk olo iyoswo hiloso komo'no mti'mokumentiso'maho. O'o, kako hano ne'no emoyonto a'amu Jisasi+mo uhwon+mentohofoso mpoyo lut+hwahon+ngkofi kako hungkuno fiso'nji uhu'mokonto mti'mokumentisofoho. Luk sohwo a'amu Juda hwo'maho. A'amufe Hwomu Jisas sohwo a'amu wonyo hon+ngkanomo humentan+ngkujo somne'no not+pemahwosi ut+mayo'ne pmentiso hweho. (Oso hiso Luk sohe engo 19 hon+ngkano we'e 10. Osopo weho.)

Iyoswo hiloso Luk a'amu Ngk+lik osomne'no mti'mokumentisofoho. Oso'no olo iyoswo Luk mti'mokumentiso hiloso nakumo huno nafohotofo'nefoho. Luk olo iyoswo hiloso nt+po humanto mti'mokumentisot+keno a'amu fisofe hunoso olenoho. Luk kako Sisaliya humanto mti'mokumentisofoho. Nakumo huno nafohotofo hwap+ngo neso olenoho. Jisas sohwo nakwo a'amu so'nwi

yahino wonyo yontaningkuwhoni asomo netimayo'ne pmentiso hweho. Oso'no nakwo hungkuno homo lomo atofu lhwasi Jisasimo tifi uningkohwano.

Olo mpoyo loso Luk kako hwe engo Tiyoufilosimne'no mtimokumentisofoho.

¹ Nje hwe engo Tiyoufilos sohwozi, kiko nje hungkuno upa'nyo. Kilais kako olo hwaho lopo humamojo sohonta yo'mayo imo'nimentiso somne'no a'amu piningo engo sohwa hofiko nakwo ifalifaliyo womtimokano lontifi yamofu imentohofofoho. ² Jisasiye inomokomoyo sohwanji nom'ne a'amu so'nji hofiko yo'mayo Jisas imentiso simomta'ango somo timo uhwonontifi a'amu nom'ne somo ulahoningkofi hofiko mtimokumentohofofoho. ³ I, ngko huhwo'ni Jisasiye mpoyoso kikiyepono wolihwatimo lonji mtimokalokweno. Sikuno piningo engo ngko syoho yokumpohn'nyo yonji hungkuno hiso'no ito'no yasiyo'ne a'amu piningo engo somo yo'mayo simomta'ango somne'no ulohononji hungkuno hwapingo neso tipemanji hungkuno itonohini kikine'no mtimokalokweno. ⁴ Oseso yo'mayo hungkuno nto lokitihwawo'ningkohofu somne'no nehopitikenohwasoyotikenohsyafisyohoji'manji olo hungkuno kikine'no kumtimokiyalokwe losomo atofu lohoji hungkuno neso wotipema'monnoho.

A'amu ahwomomjoso kako Sekolaiya sohomo kakoe hwomu Joun i'mofapone so'no ulimentisofoho.

⁵ Nje mpoyo lomayoso olenoho. Hwe engo Helout sohwo kako hwaho Jutiya mokosyohumamentiso sohonta hwe fihwo kakoe yofe Sekolaiya sohwo kako nohumanto kako tajo ango syoho'njo hweho. Oso syoho imotofo huhwo sohwa hotito'mentohofoso a'amu fehohnjoso Apaija mokosyohumamentisofoho. Sekolaiya hofi'ko'nji syoho imojo hweho. Sekolaiyafe ape hiye temtitofo huhwa oso syoho imotofofoho. Kako Mousesiye kola'wehwo Elouniye imuyoho. A'mu hisi yofe Elisapetiyo. ⁶ Hisiya'u siko Anituye timo sopo wonyohofiyo humamojiyeya'uyoho. Siko Anituye hon'ngkano hungkuno ito'nohino somo in'ngkawenji hon'ngkano wonyo ane humamojiyeya'uyoho. ⁷ Siko mehomi n'hu'no ane yaswoho. Hwap'ngoso Elisapet kako hwonjo ape humanto siko a'mane imo'nimentisiyeya'uyoho.

⁸⁻⁹ Sekolaiyafe a'amu hotito'mentohofoso sohwa hofi'koe sikuno Anituye ango engo somo syoho iyo'ne i'mofopahon'ngki hofi'ko a'amu uhwosope yahinoso yontifi Sekolaiya sohomo Anituye simano sopo lohoho'ne uhwosopo'mentohofofoho. Oseso kako oso ango ajwo so'mo Anituye angofoho liwo'n'ngkohoho sopo noswonto hwamno pa'nyo akino wop'ngo'njoso Anitumne'no tikayo usimokumentisofoho. ¹⁰ Sekolaiya kako oso tikayo usimokontan'ngki a'amu pi'n'ngo engo sohwa hofi'ko mempo hohnta'ni nohumantifi

Mpohumo jomo ulimentohofofoho. Hofikoe yahino ose imotofofoho. ¹¹ Sekolaiya osopo nohumanto uhwonimentisoso Anituye a'amu ahwomomjo sohwo kako oso epohumayo tikayo usimokiyo aho anga sohohnta'ni lohofontaningi uhwononto ¹² yomo engo yonto iyoho unimentisofoho. ¹³ I oso'no a'amu ahwomomjo sohwo kakimo ulimento, Sekolaiya, kiko iyoho yohotoho. Anitu kako jije jomo ujo somo nto kupa'nimaho. Jije ape Elisapetisi kako hwomu woma'montonoho. Notipemahosisi kiko yofe ole muso Jouniyoho. ¹⁴ Hwomu huhwo sohwo imofopahonngkuhwosi siko simonyo engo uyanjiyoho. I a'amu piningo engo hi'nji simonyo engo uyantifeho. ¹⁵ Hwomu huhwo sohomo Anitu kako yofe engo mulonefoho. Kako yomayo mijo yokumpohn'nyoso nonngkuhwoloho. Kako kona'wohiye simeho momo mnawentanngkuhwoso sohonta Anituye Towahuno Wopingo uhula'ofonefoho. ¹⁶ Kako Anituye hungkuno a'amu Juta somo ulihwoso'no hofiko hofikoe honngkano wonyo somne'no hohujo ikinjaofikuji hofiko hofikoe Hwe Engo Anitu sohomo apa'no uningkowantifeho. ¹⁷ Kako oso a'amu sohomo Ilaija hohonta Anitu hungkuno uyahonngki limojo sohwo yokumpohn'nyo pa'nyo sohwo nohumahwosi kako oso hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwatimonte'no yoso sohume'no a'amufe honngkano ito'no esyohumayo'ne hweho. Kako Anituye hungkuno ulihwoso'no hwe sohwa upa'nngkuji hofiko hofikoe mehomi simeho

afa apa'no wepufisyantifeho. A'amu simeho afa minyo'njoso Anituye hungkunomo hwotoho fewo'ningkohofoso hofiko a'amu honingkano wopingo'njo sofe huno apa'no wotipemantifeho. Oseso kako Hwe Engo sohumne'no a'amu ito'no wesyohumamontonoho.

¹⁸ A'amu ahwomomjo sohwo ose ulahoningki Sekolaiya ulimento, I, pipineto. Ngko a'mane moi'wonoho. Nje ape hi a'mane moi'wonoho. Jije hungkuno ne imo'nyoso ngko huno pipi wanimontolo. ¹⁹ Ose ulahoningki a'amu ahwomomjo sohwo ulimento, Ngko Ngkepiiyel hwo'nyoho. Ngko Anituye simanopo lohofiwo'ningkohe hwo'nyoho. Olo hungkuno wopingo'ne kilohe loso'no Anitu kako lonihwatimaso'no pmmale hwo'ni ku'mahono. ²⁰ I, kiko upa'nyo. Nje hungkuno hilo somo kiko simeho hi'ntnnono mantape so'no jije mango piku'nnyo imo'ningkohoji kiko hungkuno majo'njo uyimonnoho. Oso hopa nohumentaningkohoji yo'mayo kiloheso ne umo'nimontonoho. Yo'mayo nje hungkuno kiloheso kakoe sikuno somo ne imo'ningkuhwoso'no kiko hungkuno apa'no walimonnoho.

²¹ Oso hungkuno hiso hnnontaningki a'amu mempo hohnta'ni uhwontohumantifi huno pi'ningo engo syafisyontifi ole hnnimentohofi, Peho u'mahoningki kiyalofoho. Sekolaiya kako Anitu'njopo nohumanto kunto'no moswape'njo yalofoho. Ose hnnimentohofofoho. ²² Hwangku kako noswaponto kako hungkuno hwe moya'mi somo mujo'njo imentisofoho. O'o

kako ilo'nnyo hopa imo'nonto kako kakoe aho'nji'nohini itihwahon'ngki uhwonontifi ole syafi'hu'mentohofi, Sekolaiya kako Anituye ango we'e so'mo nohumanto yo'mayo wonyoangkafoso uhwon'ngkiso hwolikeno. Ose syafi'hu'mentohofofoho. ²³ Kakoe syoho iyo so'no sikuno moi'wo imo'n'ngkahon'ngki kako kakoe angopono asomo umentisofoho.

²⁴ Tifi sohonta kakoe ape Elisapet simeho ihn'nonto kako hiyaso'mo humentan'ngki hamno aho fehohnjo hopi'nono uyakolo'mentisofoho. Elisapet kako simeho'njo hon'ngkanonto ole hnn'mento, ²⁵ Nje Hwe Engo Anitu kako ngkimo wop'ngo ntohokwoho. Ngko mehomi mmo'nyo so'no won'mango nnontanjopo Anitu a'amufe timopo oso tango hiso wae yan'mokwoho. Ose hnnonto simonyo imentisofoho.

A'amu ahwomomjo sohwo kako Maliyamo Jisas imo'none so'no ul'imentisofoho.

²⁶ Elisapet simeho'njosi humentan'ngki hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohinoso uyokolofahon'ngki Anitu kako kakoe a'amu ahwomomjo Ngkep'iliyel sohomo hwaho Ngkalili ango we'e Nasalet sopone'no lihwat'imentisofoho. ²⁷ Oseso kako ape sijo siyepono umentisofoho. Oso a'mu hisimo kakoe hwehune'no uhwojano lontifi hwosopeehiniyoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofeso Jousepiyoho. Hofiyakwosa hwe engo Ntefitiye temtitofa mta'ango hweho. Oso a'mu siye yofeso Maliyafoho. ²⁸ Ngkep'iliyel

kako oso hisi'njo sopo i'mofawento ulimonto, Nje mupe mofehi'nyo'njoho. Anitu kako wopingo kilohofalofoho. Kako kiko'nji humaho.

²⁹ Maliya oso hungkunoso nupa'ntonto kako huno pi'ningo engo syafihu'mentisofoho. Oso hungkuno njiso hiso hwapingo neso pipineto.

³⁰ Ose syofisyahonngki a'amu ahwomomjo sohwo ulimonto, Maliya, kiko huno pi'ningo syafisyohotoho. Iyoho kinyo'eno. Anitu kako kikine'no simeho wopingo umonalofoho.

³¹ Upa'nyo. Kiko simeho ihn'nngkiji hwomu aswo woma'monnoho. Hwomu huhwo sohumo kakoe yofeso jisasyo muso.

³² Kako hwe engo umonimontonoho.

A'amu kakine'no ole wolantifeho.

Olo hwe lohwo yo'mayo hopi'nonohino somo hwofilo'nnyo Anituye Hwomu hweho.

Ose wolantifeho.

Olo hwe lohomo kakoe ajuyohwo Ntefit yofe engo'njo hwaho mokosyohumamojo hopo sopo Anitu uhumatimontonoho.

³³ Kako a'amu Juta somo ne'no mokosyohumantihwone hweho.

Kakoe sikuno mokosyohumayo'neso moi'wo mmo'nonehoho.

Engolopohamo wawo'mtonoho.

³⁴ Ose ulahonngki Maliya ulimonto, Oso hiso pipi umonimontolo. Ngko hwehwo manimahn'nyoho.

³⁵ Ose ulahonngki a'amu ahwomomjo sohwo ulimonto,

Hwangku Anituye Towahuno Wopingo kikiyepono pihwosi Anitu yo'mayo somo

hwofilo'nnyo sohwoe yokumpohn'nyoso
ufehu'mokakohumontonoho.

Oseso hwangku oso hwomu aswo majo huhwo
sohune'no a'amu ole wolantifeho.

Hwomu wopingo sohwo Anituye Hwomu Ne
hweho wolantifeho.

³⁶ Ose ulikwato lohofonto ole ulimento,
Upa'nyo. Jije a'amu Elisapet a'manesi kako
simeho'njoho. A'amu kakine'no hwonjo apefoho
limotofosi kako simaho ihn'ninkahonink
hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni
anga'nohinoso uyakolo'masofoho. ³⁷ Yo'mayo
hopi'nono a'amu miy'wo'ninkiyohofoso
Anitu kako yo'mayo hwapingo sohwo yososo
ne umo'nimontonoho. ³⁸ Ose ulahonink
Maliya ulimento, Ihwoni, ngko Anituye
syoho ulohofi'nyoho. Kiko ngkimo hungkuno
ntohinoso nolohino hopaso Anitu kako
ngkimo wantohofono. Ose ulahonink
a'amu ahwomomjo sohwo kako Maliyamo
uliko'ma'mentisofoho.

Maliya Elisapetimo uhwonamentisofoho.

³⁹ Oso hohosohonta Maliya kako yo'mayoso
ito'no esyohumanto nolikafonto kako
hwofiki'nyo pone'no komo'no simentisofoho.
Oso hwaho Jutiya ango we'e sopo
si'mofapmmentisofoho. ⁴⁰ Si'mofaponto

Sekolaiya sohwoe angomo noswonto Elisapetimo
nje a'amuyo ulonto hinjoho hu'nimentisofoho.

⁴¹ Elisapet Maliyafe mampaho upa'nonto
kakoe mehomi simaho mo'mo mnawo'nnyo
sohwo kako yomo imentisofoho. Oso
hohosohonta Anituye Towahuno Wopingo

Elisapetimo uhula'mo'mentisoso ⁴² Elisapet kako mango engo ole ulimonto, Anitu kako moya'mi hopi'nonohino sofamo wopingo ulohofwo'n'ngkiso somo kako kikimo wopingo kilohofoso yakolo'nnyo kiyoho. Oso mehomi jije simeho mo'mo mnawojo sohumo Anitu kako wopingo uloho'nnyo hweho. ⁴³ Nje Hwe Engofe na'u siki ngkiyepono peho'no pohino. Ngko yo'm'ngi'n'i'maho. Anitu kako wonyoangkafo ntohofantofoho. ⁴⁴ Upa'nyo. Ngko jije mampaho ngkine'no ntohinoso upa'nonji nje simehomjo mehomi mnawojo sohwo nolikafonto simonyo yohoho. ⁴⁵ Oso hungkuno Anitu kilimaso somo kiko simeho hi'ntnnono uyimahnno so'no simonyo fiyo. Oseso Hwe Engo sohwo nokilimaso hopaso wakiloho'montonoho. Elisapet ose ulimentisofoho.

Maliya kako Anituye yofe ho'nomayo'ne ta limentisofoho.

⁴⁶ Maliya ulimonto,

Nje mampahoso Anituye yofe ho'nomalokweno.

⁴⁷ Nje huyo'mango Anitu nefo'mawo'n'ngkiso sohune'no simonyo yalokwemo.

⁴⁸ Ngko Anituye syoho ulohofiyohn'ni yo'm'ngi'n'i'maho.

I oso'no kako ngkimo wonyoangkafo ntohofantofoho.

Olohonta nihu hwangu no'mo nihu a'amu Anitu kako ngkimo simeho wonyoangkafo ntape so'no wolantifeho.

⁴⁹ Anitu kako Yokumpohn'nyo Hwofilo'nnyo sohwo kako ngkimo wopingo ntohofo

- so'no ngko kakoe yofe wopɨngo'nohinoso
woho'nɨma'mo.
- 50 Anɨtu kako a'amumne'no hitoho
ulofahonɨngki a'amu kakoe hungkunomo
enjwa'mo humawo'nɨngkohofoso hofɨko
Anɨtu kakoe hitohomo humalofo.
Hofɨko'nohinɨ'maho. O'o, hofɨkoe imu
hwanji ne'no imu hwanjimo ne'nohini
wentɨhwonefoho.
- 51 Anɨtuye yokumpohn'nyo itɨhwahonɨngki
a'amu kakine'no yokumpohn'nyo
imo'nɨwo'nɨngkohofoso somo Anɨtu
kakoe aho yokumpohn'nyo engo
so'nji ilojaofososo hofɨko kengo'mo
humpopitnnefoho.
- 52 Anɨtu kako hwe yofe engo hwaho
mokosyohumamotofo sohwo'monje
yasyɨhwosi a'amu yofe engo ane somo
ho'nomawo'nɨngkisofoho.
- 53 A'amu mijoho unyo somo Anɨtu kako yo'mayo
wopɨngo wonyoangkafo uyɨmontonoho.
A'amu yo'mayo ho'yango pi'nɨngo'njo somo kako
nom'ne wopɨngoso muyonehoho.
- 54 Kako kakoe a'amu Juta hn'nɨmo hofiyo
nefo'mawo'nɨngkiso hweho.
Oso hungkuno wopɨngo Anɨtu hitoho ulofo'ne
hofɨkimo uyɨmentiso so'no kako inɨngo
momofalofiyoho.
- 55 Kako neyakwosamo Apɨloham sohwo'nji kakoe
imu sohwatnne'no hitoho ulofahonɨngki
oso hitoho hiso engolopohamo ne'no
nowentɨhwonefoho.
Maliya ose limentisofoho.

⁵⁶ Maliya kako Elisapeti'nji nohumentan'ngki hamno hufa'u sihune memjaofahon'ngki kakoe angopo ne'no asomo umentisofoho.

Elisapet kako Joun'imo aswo ma'mentisofoho.

⁵⁷ Elisapet kakoe sikuno moi'wo imo'n'ngkahon'ngki kako hwomu aswo ma'mentisofoho. ⁵⁸ An'tu kako oso wop'ngo hiso Elisapeti'mo uloho'mentiso so'no ho'n'ngkahon'ngki a'amu ango afaponjo so'nji Elisapeti'ye temtitifo so'nji hofi'ko Elisapeti'nji simonyo imentohofofoho.

⁵⁹ Sikuno aho fehohnjo hopi'nono fehohnta'ni hufa'u sihune memjaofahon'ngki a'amu huhwo sohwa hofi'ko hwomu sohwoe a'apahomo sihu kolofone'entifi uhu'mokumentohofofoho. Hofi'ko kan'ngkwohwoe yofe Sekolaiyafeso womelompulano lontifi imentohofofoho.

⁶⁰ Ose yahon'ngkofi kona'wohi ul'imento, O'o, awonoho. Nakwo kakoe yofeso ole womulano. Joun'iyoho. ⁶¹ Ose ulahon'ngki hofi'ko ul'imentohofi, I, sikoe a'amu sohwa oso yofe Joun'iyoho eso hi'njo hwa'maho. Nihu'no awonoho. ⁶² Ose ulontifi hofi'ko kan'ngkwohumo hungkuno mujo'njo mehomife yofe'no aho'nohini upiyo'mentohofofoho.

⁶³ Upiyofahon'ngkofi Sekolaiya kako iyo feejo so'no ipiyofahon'ngki umentohofoso kako ole mt'i'mokumento, Kakoe yofeso Joun'iyoho. A'amuso ose uhwonontifi hofi'ko yomo yontifi huno pi'n'ngo engo syafi'hu'mentohofofoho.

⁶⁴ Oso hohosohonta Sekolaiyafe mango hwosampo lohofonto melanyo ito'no

imo'n'ingkahon'ingki kako hungkuno lonto kako Anituye yofe ho'noma'mentisofoho. ⁶⁵ Oso a'amu ango afaponjoso hofiko yo'mayo homo somo uhwonontifi yomo yontifi iyoho un'ingkahon'ingki pisopisaho limentohofofoho. Oso yo'mayo imo'n'imentiso hiso'no oso hwaho Jutiya hwofiki'nyo'meemjo ango somo ho'nom'imentisofoho. ⁶⁶ A'amu hopi'nonohino oso hungkuno homo somo upa'nontifi huno pi'n'ingo engo syafisyontifi hofikoe simeho mo'mo ole hnn'imentohofi, Oso hwomu huhwo sohwo kako hwangku pipi wehumamontehwolo. Ose hnnontifi huno ole umento, Anituye yokumpohn'nyoso kakimo umokosyohumaho. Huno ose umentisofoho.

Sekolaiya kako Anituye yofe ho'nomayo'ne ta limentisofoho.

⁶⁷ Jouniye kan'ingkwowho Sekolaiya sohomo Anituye Towahuno Wop'ingo ehuhnnaofahon'ingki Sekolaiya kako hungkuno Anitu uy'imentisoso ulimentisofoho. ⁶⁸ Ole ulimento,

Nakwo a'amu Isilael hn'nwiye Hwe Engo Anitu sohwoe yofe woho'nomano.

Kako kakoe a'amu hn'nwiyepono nefo'mayo'ne ne'manto kako hon'ingkanono wonyo somta'ni isihutofonemalofoho.

⁶⁹ Kako kakoe syoho ulohofiyo Ntefitiye temtitofomta'ango hwe yokumpohn'nyo engo nefo'mayo'ne nejapohoho.

⁷⁰ Olo hilo so'no Anitu hohonta kakoe a'amumo hungkuno uyahon'ingki limotofosohwa nakumo nalimotofofoho.

- 71 Ole nalimentohofi, Hwangku kako nakwoe mango sohwife aho mta'ni wonet+ma'montonoho.
A'amu nakumne'no simeho wonyo umo'n+wo'n+ngkiso sofe aho mta'ni wonet+ma'montonoho.
- 72 Ose nalonto nom'nepo ole nalimento, Kako neyakwosamne'no hitoho engo ne'no ulofiwo'nalofoho.
Oso hungkuno yokumpohn'nyo hohonta neyakwosamo uy+mentiso somne'no kako huno akwe'no syafisy+wo'n+ngkiso hweho.
- 73 Anitu neyakwo Apiloham sohumo ulimento, Ngko hungkuno nehopi'nohini yokintahopone'no wakilimonne'no yohono.
- 74 Ngko sekwoe mango sohwife aho somta'ni noset+mahm'mo sekwo iyoho masenyo'njo nje syoho wontohofiyantifeho
- 75 Sekwo sikuno huhwo huhwi songo nohumafikuji sekwo nje timopo sekwo hon+ngkano wonyo ane'njo wop+ngo'nohini fohumantokuno. Ose ul+mentisofoho.
- 76 Nje hwomu sohwise, a'amuso ole kilifitnnefoho.
Kiko Anitu yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo sohwoe hungkuno lut+hwayo'ne hwosoho.
Oso hwe Anitu nakuyepono uhwatimonte'no yalokuso sohumne'no kiko a'amu somo ito'no wesyohumamonnoho.
- 77 Kiko Anituye hungkuno a'amu somo ulohojo'no hofiko huno ole uy+mtonoho.

Anitu kako nakwoe wonyo wae enaofihwosi
asomo woneti'ma'monte'ne yohoho. Huno
ose uyimontonoho.

78 Anitu nakumne'no hitoho engo
ulofiwon'ningkiso sohwo simeho
ne'njo nejapiwon'ningkiso so'no
pomponaho ahwomo mta'ni iyoho
longkoniwon'ningkiso hopaso nejapososo
nakumo wonalongkonimontonoho.

79 Oso pomponaho hiso kako a'amu
sikwo'mjoho'mo humalofo so'nji a'amu
hofiko poyo pe'nyo so'no iyoho unyo somo
wolahumontonoho.

Oso pomponaho hiso honingkano
wopingonohini ito'no humayo'ne somo
womikinjonehwatimontonoho.

Sekolaiya ose ulimentisofoho.

80 Oso hwomu Joun huhwo sohwo kako engo
wento Anitumne'no simeho uyonto kako hwaho
a'amu mohumunyo sopo ne'no humamojoso
kako a'amu Isilael somne'no Anituye
hungkuno lutihwamne'ento Anituye syoho
wema'mo lonto hofikonjopo utihwa'nyopo
i'mofapmmentisofoho.

2

Maliya Jisasimo aswo ma'mentisofoho.

(Matiyu 1:18-25)

1 Oso hohosohonta hwe yofe engo'njo
hwaho Loum mokosyohumayo sohwo Sisa
Oukasitos, kako honingkano songo imofonto
ulimento, A'amu ango'meemjo sofe yofe

nakwoe iyoswomo wamti'mokano. ² Ose ulahon'ingki oso soswo si'mo'mjo somo a'amufe yofe ifalifaliyo mt'i'mokumentohofofoho. Oso hohosohonta hwe yofe engo'njo hwaho Siliya mokosyohumayo sohwo Kwiliniyosiyoho. ³ Oseso hwe moya'mi hopi'nonohino hofi'koe ango hwap'ingopono hofi'koe yofe mt'i'mokiyo'ne humpo'mentohofofoho.

⁴ Jousep sohwo kako Ntefitiye imu hweho. Oso'no kako ango Nasalet hwaho Ngkalili nuliko'manto hwaho Jutiya Ntefitiye pone Mpetilehemne'no umentisofoho. ⁵ Jousep kako kakoe ape ufohoto'mentohofosi Maliya si'meho'njosi'nji nekwoe yofe wemapife lonji umentisiyefoho.

⁶ Oso hopo sopo nohumanji Maliyafe sikuno mehomi aswo mayo'ne i'mofapmmentisofoho. ⁷ Kako hwomu tisimaso aswo manto hwapife ekoj+sasyonto yahu wopayo uyo kompuso so'mo uwoti'mentisofoho. Hwap'ingoso a'amu fosyawowo'n'ingkohofu angoso a'amu nto uhula'mo'mentohofofoho.

A'amu ahwomomjoso a'amu yahu 'sipsip' mokosyohumayo sohwamo hungkuno uli'mentohofofoho.

⁸ Oso hwaho hopo sopo ango pone engo mom'ingo sohohnta'ni a'amu ahwomo yahu mokosyohumayo sohwa hofi'koe yahu oso sikwo'miyo somo mokosyohumentan'ingkofi ⁹ a'amu ahwomomjoso nu'mahon'ingki ahwomo mta'ango pomponaho engo losyahon'ingki a'amu yahu mokosyohumayo sohwa iyoho

unimentisofoho. ¹⁰ Iyoho yahoninkofi a'amu ahwomomjo fihwo ulimento, Sekwo iyoho ikutoho. Upa'nimno. Ngko hungkuno wopingo a'amu hopi'nonohino somne'no simeho wopingo umo'nyo'ne'nji motapohefoho. ¹¹ Olo sikuno lomo Ntefitiye pone engo Mpetilehem sopo a'mu fisi hwomu aswo makwoho. Olo mehomi lohwo a'amu sokumo asomo setimayo'ne hweho. Kako Kilais Hwe Engo huhwo sohumo Anitu uhwosopo'mentiso hweho. ¹² Sekwo nowekuji wotipemantifeho. Hwomu huhwo sohumo hwapifemo ifohumpento yahu wopayo uyo kompusoho somo ho'nasyohoho. Oso hiso nuhwoninkuji sekwo huno ole waseyono. Olohohweho.

¹³ Ose ulahoninkgi nihuno komo'no a'amu ahwomo mta'ango pi'ningo engoso simo'mjo so'nji utihwa'nyopo i'mofapontifi Anituye yofe ho'nomayo'ne ole ulimentohofi,

¹⁴ Anitu ahwomo yokintahopo humaso sohumne'no isamoyoka ulano.

Kakoe yofe woho'nomano.

A'amu hwahoponjo humalofoso Anituye simeho wopingo umokalokwofoso hofiko simeho wopingo'nji wohumantifeho.

Ose ulimentohofofoho.

A'amu yahu mokosyohumayo sohwa Jisasimo uhwonamentohofofoho.

¹⁵ A'amu ahwomomjoso nuliko'mantifi ahwomomo asomo simentohofso sohonta a'amu yahu mokosyohumayo sohwa ole hnnimentohofi, Nakwo Mpetilehem ne'no kunto'no wohwano. Olo hiloso nakwoe Hwe

Engo sohwo nto lonetihwaso so'no uhwonowano.

¹⁶ Ose hnnontifi komo'no nowentifi hofiko Jousepi'nji Maliya'nji sikoe hwomu yahu wopayo uyo kompusoho somo wentaningki tipihwon+ma'nimentohofofoho. ¹⁷ Hofiko

nuhwonontifi hofiko olo hwomu lohumne'no yo'mayo hungkuno a'amu ahwomo mta'ni upa'nimentohofo so'no lijawo'mentohofofoho.

¹⁸ A'amu hopi'nonohino oso hungkuno a'amu yahu mokosyohumayo sohwa ulimentohofoso upa'nimentohofo so'no huno pi'n+ngo engo syafi'hu'mentohofofoho. ¹⁹ Olo hungkuno a'amu ahwomomjoso yahu mokosyohumayo sohwamo ulimentohofo so'no Maliya nupa'nonto kakoe simehomo memeesyonto hunomo moho'nahu'mentisofoho.

²⁰ Oso a'amu yahu mokosyohumayo sohwa asomo nowentifi Anituye yofe ho'noma'mentohofofoho. Yo'mayo

upa'nimentohofo so'nji yo'mayo a'amu ahwomomjoso nto ulimentohofo hopaso uhwonimentohofo so'ntnne'no Anitumo isamoyoka ulontifi simonyo imentohofofoho.

Jisas kako'ne yofe mulimentohofofoho.

²¹ Hwangku sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u s+hune memjaofahoningki mehomi huhwo sohwoe a'apahomo s+hu kolo-fontifi hofiko yofe ole mulimentohofi Jisasiyoho. Oso yofe hiso mehomi huhwo sohwoe kona'wohi simeho mmo'nnyo sohonta a'amu ahwomomjoso sohwo Maliyamo ulapmmentisofoho.

Anıtuye tajo ango engo somo Simeyoun'nji Ana'nji Jisasimo uhwonimentisiyefoho.

²² Oso honingkano hungkuno Mouses a'amu somo uyimentisoso olenoho. Moya'mi sofa hofiko aswo mayo sohonta sikuno *fouti* (40) memjaofihwoso'no hofiko Anıtuye tajo ango engo somo mahufitnnehoho. Sikuno hiso moi'wo imo'n'ingkuhwoso'no hofiko Anıtumne'no yo'mayoso wofonjokisoyantifeho. Honingkano hungkunoso osenoho.

Oseso Maliyafe sikuno moi'wo imo'n'ingkahon'ingki kako kakoe mehomi'nji Jousep'nji ango Jelusalem sopo Anıtumo mehomi utihwayo'ne simentisiyefoho.

²³ Hwap'ingoso Hwe Engofe hungkuno ole wo'nnyofoho. Mehomi tisimasoso hwomu'manji sekwo Anıtumo uyimono. Hofiko Anıtuye hwafoho. ²⁴ Hungkuno nom'neso olenoho. Mehomi songo utihwayo sohonta yihufo ntolofiyo fa'utikeno kumakumuyo polonyo hufa'utikeno osofa'u Anıtumne'no fonjokisasyo. Oseso siko oso hiso Anıtumne'no fonjokisasiyo'ne simentisiyefoho.

²⁵ Oso hohosohonta hwe fihwo ango Jelusalem humamojo sohwo kakoe yofeso Simeyouniyoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwe wopingo'nohino hweho. Kako sikuno huhwo huhwi Anıtumne'no hwomtame ulohof'wo'n'ingki hweho. Kako oso hwe Anıtu a'amu Isırael somne'no uhwatimonnoho limentiso sohune'no sikuno huhwo huhwi oso hwomu huhwo sohomo uhwonyo'ne hontohumayo imojo hweho. Anıtuye

Towahuno Wopingo sohwo Simeyounimo humamentisofoho. ²⁶ Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako Simeyounimo ole nto ulimentisofoho. Kiko komo'no poyo mape'ntne hwosoho. O'o, simo'mo kiko oso hwe Anitu uhwatimonnoho selimentiso sohumo kaki'no uhwon'ngkohoji kiko tifi wape'nimonnoho. Ose ulimentisofoho.

²⁷ Oseso oso sikuno Jisasiye kan'ngkwowho'ya'u siko Mousesiye hon'ngkano hungkuno somo ito'no in'ngkayo'ne Jisasiimo Anituye tajo ango engo somo motahumentisiyo sikuno somo Anituye towahuno sohwo kako Simeyounimo Anituye tajo ango engo somo syuyo'ne likofihwatimentisofoho. ²⁸ Simeyoun oso hwomu huhwo sohumo uhwononto nutimanto Anituye yofe ho'nomayo'ne ole ulimento,

²⁹ U, Hwe Engofo, kiko hungkuno ntimentohinoso olohonta ne imokohino.

Oso'no ngko jije syoho kilohofiyo sohwo'ni hungkuno simo'mo ntimentohino hopaso ngko simeho wopingo'njo hwo'ni wape'nimonnoho.

³⁰ Hwap'ngoso ngko nje timo'nji oso hwomu nakumo asomo netimayo'ne kiko uhwosopo'mentohino sohumo nto uhwon'ngkohono.

³¹ Kiko olo huhwo lohumo emokosyohumanji hwe moya'mi temtifofo kengo kengo hopi'nonohino somne'no utihwa'nyopo ujo nto ehontojwasyohino.

³² Kako huhwo sohwo pomponaho hopa a'amu
hopi'nonohino somo lisy+hwosi kako jije
yahino wop+ngoso uti+hwamte hweho.

Jije yofe engo so'nji jije yokumpohn'nyo
engo so'nji a'amu Is+lael somo
uti+hwamontonoho.

³³ Simeyoun ose ulahon+ngki Jisasiye
kan+ngkwowho'ya'u yo'mayo Jisasi+mne'no
ul+mentiso so'no upa'nonji yomo yonji
huno pi'n+ngo engo syafi+hu'mentisiyefoho.

³⁴⁻³⁵ Simeyoun Jisasiye kan+ngkwowho'ya'umo
hungkuno wop+ngo'njo aho ulonjimokonto osopo
kako kona'wohi Maliyamo ole ul+mento,

Olo hwomu lohumne'no kiko tango
mi+kun+imposo woti+pema'monnoho.

Hwap+ngoso a'amu Is+lael pi'n+ngoso hwomu
lohomo uhwon+ngkuji nakwolaho
wolantifeho.

Ose lifijo so'no hofi+ko ni+hu'nahone
nowahupitnnefoho.

I oseso a'amu nom'ne pi'n+ngoso hofi+ko olo
hwomu lohumne'no yokumpohn'nyo lo-
hofi+kuji si+monyo ifitnnefoho.

Kako a'amufe si+meho mo'mo yo'mayo huno
mnawojoso uti+hwa'nyopo ujo wehonto-
jwahumontonoho.

Maliyamo ose ul+mentisofoho.

³⁶⁻³⁷ A'mu fisimo An+tu hungkuno uyahon+ngki
li+mojosi osopo humamentisofoho. Kakoe
yofeso Anafoho. Kan+ngkwowhoe yofeso
olenoho. Feenueli+yoho. Kako Asyafe temtitofa
mta'angiyoho. Kako ni+hu'no a'maniyoho.
Hohonta kako hwehumo uma'nonto hwehwo'nji

soswo aho fehohnjo hopinono nom'ne mta'ni hufa'u humamentisiyo sohonta hwehwo poyo pe'n'ngkahon'ngki a'musi kako'nohini nohumentan'ngki soswo *eti-foua* (84) uyakolo'mentisofoho. Kako Anituye tajo ango engo somta'ni noswap'wo'n'ngkisi'maho. O'o, osopo ne'no humamojiyoho. Sikuno'nji im'ingo'nji hinjopo sikwo'miyomo kako Anitumne'no hwomtame uloho'mojiyoho. Sikuno fisomo kako wosopayo manyo humanto Mpohumo jomo'nohino ulimojiyoho. ³⁸ Oso hohosohonta kako hisi Jisasi'mo u'manto Anitumo isamoyoka ulimentisofoho. Kako a'amu ango Jerusalem humamotofoso Anitu kako ngko hwe anga'no sekumo asomo setimayo'ne uhwatimonnoho limentiso sohumne'no hontohumentan'ngkofo somo oso hwomu huhwo sohumne'no hungkuno lujimo'mentisofoho.

Jousep'ya'u Nasaletne'no asomo umentisiyefoho.

³⁹ Yo'mayo hon'ngkano hungkuno wo'nnyo somo ito'no nto in'ngkawenji Jousep'ya'u siko hwaho Ngkalili sikoe ango we'e Nasaletne'no umentisiyefoho. ⁴⁰ Hwomu sohwo kako engo wento yokumpohn'nyo manto kako huno engo tipema'mentisoso hi'njo hweho. Anituye hitoho engoso kakimo wo'mentisofoho.

Jisas kako usufo sohwo Anituye tajo ango engo somo humentisofoho.

⁴¹ Soswo huhwo huhwi Jisasiye kan'ngkwohwo'ya'u siko ango Jerusalem sopo

oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo sikuno engo * somne'no simojiyofoho. Oso sikuno hiso a'amu Jutafe hofiyakwosamo Anitu kako hofikoe mango sohwafe aho mta'ni isihutofomayo'ne huno syafisiyo'nefoho. ⁴² Jisas kakoe soswo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyokolofahon'ngki kako hofiko'nji oso Sikuno Engo somne'no simotofo hopaso simentohofofoho.

⁴³ Oso Sikuno Engoso moi'wo imo'n'ngkahon'ngki hofikoe ango pone'no asomo womentohofofoho. Kan'ngkwowho'ya'u ango pone'no ko wahon'ngki Jisas kako Jelusalem humohumantisofoho. Osohonta kan'ngkwowho'ya'u Jisas siko'nji mohumayo so'no huno mosyafihu'mmentisiyefoho. ⁴⁴ O'o, huno ole syafihu'mentisi, Jisas kako nom'ne hwomu hwanji emoyalokwofo syafisyonji mofehi'nyo anga'no Jisas ane siko'nohini emoy'mentisiyefoho. Mofehi'nyo moi'wo imo'n'ngkahon'ngki kan'ngkwowho'ya'u siko Jisasimne'no sikoe a'amu'njo so'mo hafihafe wonyopi tipementisiyefoho. ⁴⁵ Siko motipemayo'njo yonji siko ango Jelusalemne'no asomo nosonji hafihafe ne'no tipmmentisiyefoho. ⁴⁶ Sikuno hufa'u sihune memjaofahon'ngki Jisas kako Anituye tajo ango engo somo nohumentan'ngki uhwon'ima'n'mentisiyefoho. Kako a'amu hon'ngkano hungkuno luti'hwamotofo sohwanji humamentohofofoho. Jisas hofikoe

* **2:41:** Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

hungkunomo upa'nonto yo'mayo hofi'ko uli'mentohoho so'no hofi'kimo kako aku ulohon+mentisofoho. ⁴⁷ A'amu huhwo sohwa hofi'ko Jisasiye hungkunomo upo'nontifi yomo yontifi kakoe huno engo somne'no pisopisaho li'mentohofofoho. Yo'mayo hungkuno Jisas hofi'kimo aku uli'mentiso so'no hofi'ko wonyoangkafofoho syafi'hu'mentohofofoho.

⁴⁸ Kaningkwowho'ya'u siko Jisasi'mo notip+hwononji kakoe hungkunomo upa'nonji siko hiya'u yomo yonji pisopisaho li'mentisiyefoho. Maliya Jisasi'mo uli'mento, Olo hwomu lohwo sohwoosi peho'no humahnno. Nekwo kikine'no hafi'hafe we'e motipeeloku yi'hwoyo. Kiko nekumo me-ejo'njo imahnno so'no nekwoe si'meho tango we'yo'maho. ⁴⁹ Ose ulahon'ngki kako uli'mento, Siko ngkine'no peho'no ntopeentikusiyo. Ngko nje Mpohwoe ango lomo humayoso hoponoho. Siko huno ose maseyotaho. ⁵⁰ Ose ulahon'ngki siko oso hungkuno hwapingo ne so'no huno mosyafi'hu'mmentisiyefoho.

⁵¹ Oseso Jisas kako kaningkwowho'ya'u'nji asomo nowentifi hofi'koe ango Nasalet u'mofamentohofofoho. Osopo Jisas kako nohumanto kaningkwowho'ya'uye hungkunomo haloho'no upo'mojo hweho. Maliyasi kako oso yo'mayo hiso'no kakoe si'meho mo'mo mnawo'mojofoho.

⁵² Jisas kako engo wento kakoe huno wopingoso engo imo'n+mentisofoho. A'amu hopi'nonohino so'nji Anitu huhwo'nji Jisasi'mo uhwon+mentohofoso wopingo

uhwonimentohofofoho.

3

Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo kako Anituye hungkuno lijwao'mentisofoho.

(Matiyu 3:1-12; Mak 1:2-8; Joun 1:19-28)

¹ Hwe engo yofe hwofilo'nnyo'njo Taipelijos Sisa sohwo kako hwaho hopi'nono mokosyohumentanngki soswo aho hopi'nono sife nom'ne mta'ni osofosofahu'no uyakolo'mentiso sohonta olo a'amu hwaho we'e we'e mokosyohumamojo sohwa kakimo enjwa'mo humamotofofoho. Pountiyos Pailot kako hwaho Jutiya sopo mokosyohumamojo hweho. Oso hohosohonta Helout kako hwaho Ngkalili mokosyohumamojofoho. Kola'wehwo Filip sohwo hwaho Ituliya'nji Tlakounitis'njimo mokosyohumamojo hweho. Osohonta Laiseniyas kako hwaho Apilene mokosyohumamojo hweho.

² Oso hohosohonta Anasi'nji Kaiyofasi'nji siko a'amu Anituye tajo ango engo mokosyohumayo syoho somne'no yofe engo'njo imo'nimentisiyefoho. Oso hohosohonta Joun, Sekolaiya sohwoe hwomu sohwo, kako a'amu mohumunyopo humamojo sohomo Anitu kakoe hungkuno uyimentisofoho.

³ Oseso Joun kako oso hwaho Mijo Joutan ajwo sopo nowakento nowekaponto yonto kako a'amu oso hopo sponjo somo Anituye hungkuno lutihuku'mo'mentisofoho. Ole ulimento, Sekwo sekwoe honngkano wonyo somne'no hohujo ikinjaofikujo'no Anitu kako sekwoe wonyo hiso wae yasemofihwoso'no ngko mijo

wakiyosema'mo. Ose ulimentisofoho. ⁴ Joun ose imentiso pa'nyoso hohonta Anitu kako Aisaiyamo hungkuno uyahonngki iyoswomo ole mtimokumento,

Hwaho a'amu mohumunyo fi'mo hwe fihwoe mampaho engo ole honmento,

Hwe Engo sohumne'no honngkano ito'no fehummamno.

Kakoe hano emoyo'ne so'no honngkano hiso ito'no mhwatimno.

⁵ Huyo so'mo ijakipokipe walohopife.

Hwofiki'nyo engo so'nji mno ijisangkisanjo weehufe.

Honngkano ikito'nnyo somo ito'no womuhwatife.

Honngkanopo sojo ipmpingo wo'nnyoso womehumeeopife.

⁶ Ose ikujo'no hwe moya'mi hopi'nono hofiko oso hwe Anitu asomo netimayo'ne uhwatimonte'no yalokunjo sohumo uhwonantifeho.

Aisaiya oso hungkuno mtimokumentisofoho.

⁷ Hwe moya'mi piningo engo mijo wokiyonemano lontifi hofiko Jounimo u'mamentohofofoho. Imofopahonngkofi

Joun hofikimo ulimento, Sekwo homa mehomi soku tihwo selimasoto. Anitu

a'amufe wonyo honngkano somne'no tohino mikunimposo uyo somne'no iwaho fiymno.

Ose tihwo selahonngki nimahofokulo.

⁸ Sekwoe honngkano wonyo somne'no hohujo ukinjaofano lifijomanji ewano yahino wopingo'nohini utihwanypopo fiymno. Sekwo ole nohnnngkutoho. Nakwo Apilohamiye imu

hn'nimo oso tohino engo hiso mone'manehoho. Ose nohnnngkutoho. Ngko hungkuno nehopi'nohino wasel+monne'no yohono. Olo sojo loso Anitu kako Apiloham+ye imuhwa wamti'mokumo loso'manji kako hopoen wamti'mokumontonoho. ⁹ Anitu kako iyomo m+ngo lofo'ne iwa'm+ngo ikafe'mo mokosyalohohoho. Iyo ipisayo wop+ngo minto'nyo'njo somo nolofehwosi tohomo wolofae'mtonoho.

¹⁰ Ose ulahon+ngki hof+ko Joun+mo ulohon+mentohofi, Oso hungkuno nalohino hiso'no nakwo pipi yanehwono. ¹¹ Ose ulahon+ngkofi kako ul+mento, Hwe manji'mofu hufa'u'njo sohwo kako hwe fihwo manji'mofu'ne'no umofonyo inyo sohomo anga'no uyono. Oso pa'nyoso a'amu wosopayo wo'nnyo sohwo kako nom'ni hwamo uyono. Ose ul+mentisofoho.

¹² A'amu hamniyoho ho'nasyontife mawo'n+ngkohoho a'amu fehohnjo sohwa mijo wokiyonemano lont+fi Joun+mo u'mant+fi ul+mentohofi, Nakwoe Lonet+hwayo sohwoi nakwo sohwo'ni pipi yanehwono. ¹³ Ose ulahon+ngkofi ul+mento, A'amu nakwoe hwaho mokosyohumayo sohwa hamniyoho mayo'ne hungkuno yano sejap+wo'n+ngkohoho sponohini a'amu mta'ni mapmno. Sekwo nom'ne hamniyoho nakwo'ne womano ose syaf+sy+kutoho.

¹⁴ A'amu itokuso'njo fehohnjo sohwa Joun+mo ul+mentohofi, I, nakwo pipilo. Nakwo peho uyantanto. Ose ulahon+ngkofi kako ul+mento, Sekwo a'amu mta'ni hamniyoho mayo'ne

hwasyo hungkuno mji+ikutoho. Sekwo a'amu somo siki ikujoho ufonj+ikutoho. Sekwoe hwe engo sohwo hamniyoho sejap+wo'n+ingciso somne'nohini sekwo simeho wop+ingo wasemo'nono. Nom'ne hamniyoho so'ne'no jomo ul+ikutoho. Ose ul+imentisofoho.

¹⁵ A'amuso Joun+ye hungkunomo upa'nont+ifi hof+iko hof+ikoe hi ul+kofahon+ingki huno pi'n+ingo syaf+syont+ifi ole hnn+mentohofi, Olo hwe lohwo An+itu olo hwaho lopone'no uhwat+imo li+mentiso sohwo+ikeno.

¹⁶ Ose hnn+ingkahon+ingkofi Joun ul+imento, Ngko sekumo mijo'nohini kiyosemawo'n+ngkohono. Hwangku hwe nom'ne fihwo kakoe yokumpohn'nyoso nje yokumpohn'nyomo yakolo'nnyo sohwo wapmmontonoho. Ngko sohwo'ni oso hwe huhwo sohwoe yofe engo so'no ngko kakimo momayo ulohofiyo hwo'nyoho. Kako nop+hwosi kako sekumo mijo'nohini makiyosemanehoho. O'o, kako An+ituye Towahuno Wop+ingo sohwo'nji toho'nji wokiyosema'montonoho. ¹⁷ Kako hwaho mno ijiyo'neso mokosyohumunyo hweho. Kako hwaho mno ij+hwosi wosopayoso ijomahwosi pahoso wae yaof+hwosi wosopayo neso kakoe angomo woho'nahumontonoho. Pahoso toho mas+impe'nyo ne'no sij+wo'n+ingciso somo woho'nae'montonoho.

¹⁸ Oso pahnn+imo hungkuno ulonto kako nom'ne hungkuno pi'n+ingo engo oso pa'nyoso a'amufe hunomo ufhotofone An+ituye hungkuno wop+ingoso lut+hwamojo hweho.

Hwe engo Helout kako Joun+imo impo'angomo

impe intofahumentisofoho.

¹⁹ Tifi no'mo nom'ne sɪkuno somo hwe yofe engo'njo Helout kako hwaho mokosyohumayo sohwo kako konɪngkwa'wehwoe ape Heloutiyasɪmo hufo ma'mentiso so'nji nom'ne honɪngkano wonyo pi'nɪngo engo imentiso so'ntnne'no Joun kako Heloutɪmo yoka hungkuno ulɪmentisofoho. ²⁰ Oso hiso'no Helout kako nom'ne wonyo engo imentisoso olenoho. Kako Jounɪmo impo'angomo impe intofahumentisofoho.

Joun kako Jisasɪmo mijo kiyoma'mentisofoho.

(Matɪyu 3:13-17; Mak 1:9-11)

²¹ Sɪkuno fihwi hwe moya'mi pi'nɪngo engo somo Joun kako mijo nto kiyomanto humohumantohofofoho. Osohonta Jisas kako Jounɪmo u'mahonɪngki Joun Jisasɪmo mijo kiyoma'mentisofoho. Moi'wo nto kiyomahonɪngki Jisas kako Mpohumo jomo ulontanɪngki ahwomo mtampo'mentisofoho.

²² Ahwomo nomtompeehonɪngki Anɪtuye Towahuno Wopɪngo sohwo yɪhufo ntolofiyo hopa ponto Jisasɪmo wekehumapmmentisofoho. Oso hohosohonta ahwomo mta'ni ole ho'nɪmento, Kɪko nje Hwomu sohwohne'no ngko sɪmeho wopɪngo mɪkunɪmposo kijopalokweno. Kɪko yo'mayo wopɪngo iwo'nɪngkino so'no nje sɪmeho wopɪngo nɪmo'nantofoho.

Jisasɪye hofiyakwosafe yofefoho.

(Matɪyu 1:1-17)

²³ Jisas kakoe soswo *teti* (30) uyakolo-fahonɪngki kako kakoe syoho neso

ema'mentisofoho. Hwe moya'mi hofi'ko huno
ole syafi'hu'mentohofofoho. Jisas kako Jousepiye
hwomu hweho. Ose syafi'hu'mentohofofoho.

Jousepiye kaningkwohwoe yofeso Heliyoho.

²⁴ Heliye kaningkwohwo sohwo Motatiyoho.

Motatiye kaningkwohwo sohwo Lifaiyoho.

Lifaiye kaningkwohwo sohwo Melikiyoho.

Melikiye kaningkwohwo sohwo Janaiyoho.

Janaiye kaningkwohwo sohwo Jousepiyoho.

²⁵ Jousepiye kaningkwohwo sohwo
Mototiyasiyoho.

Mototiyasiye kaningkwohwo sohwo
Amousiyoho.

Amousiye kaningkwohwo sohwo Na-
homiyoho.

Nahomiye kaningkwohwo sohwo Esiliyoho.

Esiliye kaningkwohwo sohwo Nakaiyoho.

²⁶ Nakaiye kaningkwohwo sohwo Mati-yoho.

Matiye kaningkwohwo sohwo Mototiyasiyoho.

Mototiyasiye kaningkwohwo sohwo
Semeniyoho

Semeniye kaningkwohwo sohwo Jousekiyoho.

Jousekiye kaningkwohwo sohwo Joutafoho

²⁷ Joutafe kaningkwohwo sohwo Jouananyoho.

Jouananye kaningkwohwo sohwo Lesafoho.

Lesafe kaningkwohwo sohwo Selepapeliyoho.

Selepapeliye kaningkwohwo sohwo
Siyalitiyeliyoho.

Siyalitiyeliye kaningkwohwo sohwo Neliyoho.

²⁸ Neliye kaningkwohwo sohwo Melikiyoho.

Melikiye kaningkwohwo sohwo Atiyoho.

Atiye kaningkwohwo sohwo Kousamiyoho.

Kousamiye kaningkwohwo sohwo
Elimotamiyoho.

Elimotamiye kaningkwohwo sohwo Elifoho.

²⁹ Elife kaningkwohwo sohwo Jousyiwafoho.

Jousyiwafe kaningkwohwo sohwo Eliyesafoho.

Eliyesafe kaningkwohwo sohwo Joulimiyo.

Joulimiye kaningkwohwo sohwo Matatiyo.

Matatiye kaningkwohwo sohwo Lifaiyo.

³⁰ Lifaiye kaningkwohwo sohwo Simeyounyo.

Simeyouniye kaningkwohwo sohwo Jutafoho.

Jutafe kaningkwohwo sohwo Jousepiyo.

Jousepiye kaningkwohwo sohwo
Jounamiyo.

Jounamiye kaningkwohwo sohwo
Elaiyakimiyoho.

³¹ Elaiyakimiye kaningkwohwo sohwo Me-
leyafoho.

Meleyafe kaningkwohwo sohwo Menafoho.

Menafe kaningkwohwo sohwo Matotafoho.

Matotafe kaningkwohwo sohwo Natanio.

Nataniye kaningkwohwo sohwo Ntefitio.

³² Ntefitiye kaningkwohwo sohwo Jesio.

Jesiyeh kaningkwohwo sohwo Oupetio.

Oupetiye kaningkwohwo sohwo Mpouasio.

Mpouasiye kaningkwohwo sohwo
Salimounio.

Salimouniye kaningkwohwo sohwo Nasounyo.

³³ Nasouniye kaningkwohwo sohwo Aminotapio.

Aminotapiye kaningkwohwo sohwo
Atiminiyo.

Atiminiye kaningkwohwo sohwo Aniyoho.
 Aniye kaningkwohwo sohwo Hesilouniyoho.
 Hesilouniye kaningkwohwo sohwo
 Pelesiyoho.

Pelesiye kaningkwohwo sohwo Jutafoho.

³⁴ Jutafe kaningkwohwo sohwo Jekoupiyoho.

Jekoupiye kaningkwohwo sohwo Aisakiyoho.
 Aisakiye kaningkwohwo sohwo
 Apilohamiyoho.

Apilohamiye kaningkwohwo sohwo Tilafoho.

Tilafe kaningkwohwo sohwo Nahouliyoho.

³⁵ Nahouliye kaningkwohwo sohwo
 Selokiyoho.

Selokiye kaningkwohwo sohwo Leuyoho.

Leuye kaningkwohwo sohwo Pelekiyoho.

Pelekiye kaningkwohwo sohwo Epafoho.

Epafe kaningkwohwo sohwo Syelafoho.

³⁶ Syelafe kaningkwohwo sohwo Kainaniyoho.

Kainaniye kaningkwohwo sohwo
 Apakisatiyoho.

Apakisatiye kaningkwohwo sohwo
 Syemiyoho.

Syemiye kaningkwohwo sohwo Niwafoho.

Niwafe kaningkwohwo sohwo Lamekiyoho.

³⁷ Lamekiye kaningkwohwo sohwo Metuse-
 lafoho.

Metuselafe kaningkwohwo sohwo Inoukiyoho.

Inoukiye kaningkwohwo sohwo Jaletiyoho.

Jaletiyeye kaningkwohwo sohwo Ma-
 hololeliyoho.

Mahololeliye kaningkwohwo sohwo
 Kainaniyoho.

38 Kainaniye kaningkwohwo sohwo Enousiyoho.
 Enousiye kaningkwohwo sohwo Setiyoho.
 Setiye kaningkwohwo sohwo Atamiyoho.
 Atamiye kaningkwohwo sohwo Anituyoho.

4

Seten kako Jisasi mo yamofo uloho'mentisofoho.

(Matiyu 4:1-11; Mak 1:12-13)

¹ Anituye Towahuno Wopingo sohwo Jisasiye simehomo uhumahon'ngki Jisas kako oso Mijo Joutan nuliko'mahon'ngki Anituye Towahuno Wopingo sohwo Jisasi mo hwaho wonyo a'amu mohumunyo sopone'no ipemotawomentisofoho. ² Oso hopo sopo Jisas kako ne'no nohumentan'ngki Seten kako Jisasi mo yamofo ulohofontan'ngki sikuno *fouti* (40) memjao'mentisofoho.

Oso hohosohonta Jisas kako wosopayo manyo'njo humamojo sohwo kako mijoho engo pe'nimojofoho. ³ Seten kako Jisasi mo u'manto ulimento, Kiko Anituye Hwomu Nehwosi'manji olo sojo lomo hungkuno ulohojo'no wopayo umo'nono. ⁴ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Anituye hungkuno ole nalivo'n'ngki, A'amu wosopayo'nohini ningkuhwo so sohwo kako ito'no mohumanehoho.

⁵ Ose ulahon'ngki Seten kako Jisasi mo hwofiki'nyo pone'no sihwojamentisofoho. Osopo nta'ni Seten kako hwaho hopi'nonohino

a'amu yofe engo'njo sohwa mokosyohu-
mawo'n'ingkohofoso Jisas uhwonono lonto
nihu'no komo'no ujo ehontojwahumentisofoho.
6-7 Oseso Seten Jisasimo ulimento, Kiko ngkine'no
hwomtame ntohofohojo'no ngko oso hwaho
hopi'nonohino somo mokosyohumayo'ne
yokumpohn'nyo so'nji yofe engo so'nji
kikimo wokijapmmonne'no yohono. Yo'mayo
uhwon'ingkohino loso nje'nohinofoho. Ngko
hwe fihumo uyimo lime'manji ngko huhwo
sohumo uyimo limeso hoponoho. Kiko
ngkine'no hwomtame wantoho'monntaho. 8 Ose
ulahon'ingki Jisas ulimento, Anituye hungkuno
ole naliwo'n'ingki,

Kiko jije Hwe Engo Anitu kakine'nohini hwom-
tame ulohofoho.

Kakine'nohini syoho ulohofiyimno.

Ose ulimentisofoho.

9 Oshonta Seten kako Jisasimo Jelusalemjo
Anituye tajo ango engo yokintaho sopo
sihumojawento ulimento, Kiko Anituye Hwomu
hwosi'manji kiko olopo nta'ni filikofamofoho.

10 Ose ulikwato lohofonto ulimento, Anituye
hungkuno ole naliwo'n'ingki,

Anitu kako kakoe a'amu ahwomomjo somo
uluhwoso'no hofiko kikimo hofiyo
wokufo'mantifeho.

11 Hofiko jije ahomo aho kumakukuji jije sifemo
sojo mentofomatnnohino.

Tohinoso nihu'no momatnnohino.

12 Ose ulahon'ingki Jisas ulimento, Anituye
hungkuno ole wo'nyofoho.

Kiko jije Hwe Engo Anitu sohumo yamofono nulo-
hofohotoho.

¹³ Ose ulahonngki Seten kako Jisasimo yo'mayo yamofoso moi'wo ulohofonto kako nom'ne sikunomo Jisasimo apa'no yamofono uloho'mne'ento uhwatimo'mentisofoho.

Jisas kako hwaho Ngkalili sopo kako kakoe syoho ema'mentisofoho.

(Matiyu 4:12-17; Mak 1:14-15)

¹⁴ Jisas kako hwaho Ngkalili sopone'no asomo umentisoso kako Anituye Towahuno Wopngofe yokumpohn'nyoso hi'njohwo umentisofoho. Oso hwaho Ngkalili hopo sponjo ango so'meemne'no yo'mayo hungkuno Jisasine'no honngkamentisofoho. ¹⁵ Jisas kako tajo ango we'e somo humanto Anituye hungkuno lutihwawo'nngkahonngki hofiko oso hungkuno homo somo upa'nontifi kakoe yofe honoma'mentohofofoho.

Ango we'e Nasalet sponjo a'amuso Jisasimne'no hohujo ikinjimo'mentohofofoho.

(Matiyu 13:53-58; Mak 6:1-6)

¹⁶ Jisas kako we'e sohwo humamojo ango Nasalet sopo kako engo wento oso hopo sopo humamentisofoho. Jisas kako oso ango we'e sopo asomo wento kako sikuno iyoho humayo somo Anituye tajo ango we'e somo syuwo'nimojo somne'no humentisofoho. Oso ango homo somo a'amu humentohofofomo somne'no Anituye hungkuno atofu ujo'ne Jisas likofa loho'mentisofoho. ¹⁷ Nolohofahonngki hofiko oso hungkuno Anitu Aisaiyamo uyahonngki

iyoswomo mti'mokumentisoso Jisasimo uyimentohofofoho. Jisas kako iyoswo hiso nomanto fisaku'mentisoso kako hungkuno ole mti'mokinyoso tipema'mento,

18 Anituye Towahuno sohwo kako ngkimo nihumanto ngkimo Anituye hungkuno wopingo a'amu yo'mayo somne'no umofonyo iwo'ningkohoho somo ujo'ne nihwosopo'mentisofoho.

Olo kakoe hungkuno hiloso ujo'ne nihwatimentiso hwo'nyoho.

Sekwo a'amu impo'angomo into'nawotofo soku sekumo impo'ango somta'ni ngko isihutofosemahm'me'no sekwo fohumpopmno.

Sekwo a'amu timpinyo soku apa'no timo fohonimno.

A'amu yo'mayo tango u'mantesomo ngko sekwoe syoho nohayo semokiyo'ne lonihwatimentiso hwo'nyoho.

19 Anitu kako kakoe a'amu ne somo asomo utimayo'ne sikuno somne'no ujo'ne lonihwatimentiso hwo'nyoho.

20 Jisas ose ulonto kako iyoswo homo somo popojonto hwe iyoswo hiso mokosyohumawo'ningkiso sohumo uyonto kako ampo humamentisofoho. Tajo ango we'e somjo a'amuso hofiko Jisasimo timo yokumpohn'nyo humuhwontohumantohofofoho.

21 Oseso Jisas kako kakoe hungkuno lutihwayoso loma'mentisofoho. Ole ulimento, Oso Anituye hungkuno mti'mokinyo somjo seloheso sekwo nupa'ningkohofoso ne

imo'nalofoho. ²² Jisasiye hungkuno homo somo upa'nontifi yomo yontifi hofiko kakoe hungkuno wonyoangkafo somne'no huno pi'n'ngo syafisyontifi kakoe yofe ho'nomantifi hnn+mentohofi, Olo huno wop'ngo loso pipi tipema'masoto. Kako Jousepiye hwomu hwolaho.

²³ Ose hnn+ngkahon+ngkofi Jisas hofikimo ul+mento, Ngko huno niyohoho. Sekwo olo hungkuno hohonta l+motofu loso ngkimo wontantifeho. A'amu somo wop'ngo imokuhwaji'wo'n+ngkino sohwoosi kiko kakwo'yohwo sohwoosi wop'ngo hmmokinyo. Hungkuno yolohoso ole wontantifeho. Yo'mayo yahino wonyoangkafo kiko ango Koponeyam humanji imotnno so'no nakwo nto upa'n+malohwone hopaso kiko olo ji'je hwap'ngo loponjo a'amu hn'n+imo fonalohoho. ²⁴ Ose ulonto ul+mento, Ngko hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. A'amumo Anitu hungkuno uyahon+ngki l+mojo sohwoe a'amu hwap'ngoponjoso hofiko kakoe hungkuno somo ito'no min+ngkawo'n+ngkiyohoho. ²⁵ U, nehopi. Hohonta Ilaija kako hwaho Isilael humamojo sohonta ifoyo masiyo'njo ne'no nohumentan+ngkofi soswo hufa'u si'hune hamno aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni anga'no uyakolo'mentisofoho. Oso hohosohonta mijoho m+kun+mposo i'mofopahon+ngki ap+wojo sofa pi'n'ngo oso hwaho Isilael sopo humamentohofofoho. ²⁶ I oso'no Anitu kako Ilaija sohomo kako kakoe hwap'ngo Isilael sopo ap+wojo fisimo ufo'mayo'ne

uhwat+mentiso'maho. O'o, Anitu kako hwaho Saitoun ango Salefat oso ponjo ap+wojo anga'nohino simne'no yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy+wo'n+ngki yohofoso ulohofone'ento uhwat+mentisofoho.

²⁷ U, nom'ne hungkuno mne'no fi+syafi+syo. Hohonta Ilaisa Anitu mta'ni hungkuno lut+hwa'mojo sohwo humamojo sohonta oso hwaho Isilael sopo a'amu uyo ni+hu'no wonyoso pi'n+ngo engo'njo humamotofofoho. I oso'no Ilaisa kako kakoe hwap+ngo ponjo a'amu somo wop+ngo umokumentiso'maho. O'o, kako hwe anga'no hwaho Siliyanta'ango Naman sohumnohini wop+ngo umokumentisofoho.

²⁸ Jisas ose ulahon+ngki a'amu oso tajo ango homo somo humohumantohoho a'amuso hungkuno hiso upo'nantifi s+meho tohino umn+mentisofoho. ²⁹ Hofiko nolikafontifi Jisas+mo aho kompemotawentifi ango pone engo somo Jisas+mo momonyomo uyohotofano lontifi kompemotawomentohofofoho. Oso ango antime hiso hwof+ki'nyo yokintahopo molinyofoho. Oso hwof+ki'nyo sopo nohumantifi Jisas+mo ho'nomehwasi woho'naofano lontifi ko imentohofoso ³⁰ Jisas kako hofiko'njo ajwo'mo womentisofoho.

Jisas kako hwe sohumo towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo sohumo wae yao'mentisofoho.

(Mak 1:21-28)

³¹ Jisas kako hwaho Ngkalili ango Koponeyam ne'no umentisofoho. Osopo nohumanto kako sikuno iyoho humayo somo a'amu pi'n+ngo somo Anituye hungkuno lut+hwamentisofoho.

³² A'amuso hofi'ko kakoe hungkunomo upa'nontifi yomo imentohofofoho. Hwap'ingoso a'amu sikuno iyoho humayo homo somo hungkuno limotofoso hofi'koe huno mta'ni majofoho. O'o, nom'ne a'amu ulimotofoso ulimotofofoho. I, Jisas Anituye huno ne somta'ni hungkuno wop'ingo tipemanto yokumpohn'nyo so'nohini lutihwamentisofoho.

³³ Oso tajo ango we'e homo somo hwe towahuno wonyo'njo fihwo nohumanto kako mango mohm'no ole ulimonto, ³⁴ Hoe, Jisas Nasaletnnta'ango sohwo, kiko nakumo peho wonaloho'mne'no sopalokuno. Kiko nakumo wonyo wonamokumonne'no losopalokuno. Ngko kikine'no huno niyohoho. Kiko Anituye Hwomu Wop'ingo Ne hwosoho. ³⁵ Ose

ulahon'ngki Jisas kako towahuno wonyo sohumo yoka ulimonto, Mampi'nyo fosyohumaho. Kiko olo hwe lohomo uliko'maho. Ose ulahon'ngki towahuno wonyo huhwo sohwo kako hwe sohumo a'amu pi'ningo'njo sopo hwahopo yohotofasyonto uliko'manto hwe sohumo nom'ne tohino muyo'njo imentisofoho.

³⁶ A'amu ose uhwonontifi yomo engo yontifi hofi'ko mjahnnimmentohofi, Olo hungkuno yokumpohn'nyo hiloso peho hungkuno ulahon'ngki humpehofo towahuno wonyo sohwafo. Ose hnnimentohofofoho. ³⁷ Oseso Jisasimne'no hungkunoso ango'meemne'no ho'nimentisofoho.

Jisas kako Pitafe konemimo wop'ingo umoku-mentisofoho.

(Mat'iyu 8:14-15; Mak 1:29-31)

38 Jisas kako oso tajo ango somta'ni swaponto Saimouniye angomo humentisofoho. Saimouniye konemi siye a'apahoso tohohmtnno m+kun+mposo'njoho. Oso hiso'no hofi'ko Jisas oso a'mu simo ufo'mayo'no joho lut+ma'mentohofofoho. 39 Jisas kako a'musi foyowentanjo sopo lohofawento kako a'apaho tohohmtnno hwapingo sohomo yoka ul+mento, Kiko mpano. Ose ulahon+ngki kakoe a'apaho tohohmtnnoso moi'wo imo'n+mentisofoho. Moi'wo imo'n+ngkahon+ngki a'musi kako komo'no nolikafonto a'amumne wopayo iloho humisyofoho.

Jisas kako hwe moya'mi pi'n+ngo engo somo wop+ngo umokumentisofoho.

(Mat+yu 8:16-17; Mak 1:32-34)

40 Mofehi'nyo ikwo'mokahon+ngki hwe moya'mi hofi'koe a'amu mnokino'njo somo Jisas+njo sopone'no mot+hu'mokumentohofofoho. Kako a'amu anga'no anga'nohino homo somo aho kisasyonto kako hwe moya'mi hopi'nonohino somo wop+ngo umokumentisofoho. 41 Jisas kako hwe moya'mi pi'n+ngo engo somta'ni towahuno wonyo wae yao'mentisofoho. Oso towahuno wonyo hiso hofi'ko joho mohm'no ole ul+mentohofi, Kiko An+tu ye Hwomu Ne hwosoho. Ose ul+mentohofofoho. Hofi'ko Jisas K+lais sohwo ahwomo mta'ni An+tu uhwat+mentiso hweho huno umentiso so'no Jisas hofi'kimo yoka ul+mento, Sekwo nom'ne hungkuno ul+kutoho. Ose ulahon+ngki hofi'ko mampi'nyo humamentohofofoho.

*Jisas kako angomeemo syoho
iku'mo'mentisofoho.*

(Mak 1:35-39)

⁴² Imingo ne so'nji Jisas oso angohopo sopo nuliko'manto hwahoa'amu mohumunyo sopeno'no ngkono'hini we'enehwo wohumamo lonto umentisofoho. I oso'no hwe moya'mi hofiko hafihafe tipm'mantifi u'ma'mentohofofoho. U'mantifi yokumpohn'nyo ulimentohofi, Kiko nakumo nonahwoti'mofohotoho. Kiko nakwo Koponeyam lopo wohumentihwano. ⁴³ Ose ulahon'ngkofi kako ulimento, A'amu angomeemjo somo Anitu kako wopingo wosemokosyohumamte'no yalokunjo so'no ngko hofikimo hungkuno wopingo hiso wolijumo'monne'no yohono. Anitu kako oso syoho hiso'no nihwatimentiso hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho.

⁴⁴ Oseso Jisas kako Anituye hungkuno wopingoso hwahoa Jutiya sponjo tajo anga'no anga'nohino somo humolutihuku'mofisofoho.

5

*Jisas kako Saimoun Pitamo hungkuno
ulimentiso so'no inaniku pi'ningo engo
ifammentisofoho.*

(Matiyu 4:18-24; Mak 1:16-20)

¹ Sikuno nom'nemo Jisas kako mijo ayo Ngkenesalet * momingo sopo nohumentaningki

* **5:1:** Yofe Ngkenesaletiyeso Mijo Ayo Ngkaliline nom'ne yofefoho.

hwe moya'mi pi'n'ingo engoso Anituye hungkuno upo'nano lontifi hofiko Jisasi'njo mofonepo wohumano lontifi yohoto yohotofo mjaloho'n+mopmmmentohofofoho. ² Jisas kako a'amu homo somo uhwononto uhwon+mentisoso yofayokino we'e hufa'u sohwa'u ifohohosasyonji nowentan'ngki hofekwosa sohwa hofiko inan+ku ifamiyo ho'yoso mijo yoj+jwontan'ngkofi uhwon+mentisofoho. ³ Jisas kako Saimouniye yofayokino somo kotasonto Saimoun+mo ul+mento, Yofayokinoso nonje we'enehwo usitofu. Ose ulonto Jisas kako a'amu somo yofayokino mijo sopo wentanjo sopo ampo humanto Anituye hungkuno lutihwamentisofoho.

⁴ A'amu somo lutihwa lohofonto Jisas kako Saimoun+mo ul+mento, Yofayokino mijo ajwo nompone'no motayo. Osopo kiko jije a'amu sohwanji inan+ku ifamiyo ho'yoso mijo ajwo nampo foho'naopmno. ⁵ Ose ulahon'ngki Saimoun ul+mento, Hwe Engofo, olo sikwo'miyo lomo nakwo inan+ku ufomeeno lontani syoho yokumpohn'nyo ko yihwoneso wonyopi ihwonefoho. Siki iyoho lonkononasiso hwona'nyoho. I oso'no kiko ntohino so'no ngko inan+ku ifamiyo ho'yoso woho'nao'mne yohono. ⁶ Ose ulahon'ngki hofiko ho'nao'mentohofu hiso inan+ku pi'n'ingo engo ifammentohofoso inan+ku ifamiyo ho'yoso we'enepepi wamt+hupo'monto imentiso so'no ⁷ hofiko nom'ne yofayokino sopenjo a'amu sohwanne'no hofikimo ufo'mayo'ne joho lut+ma'mentohofofoho. Hofiko mofone lopo nopontifi inan+ku ifamiyo

ho'yoso ho'noma'mentohofoso oso yofayokino hufa'u sohwa'umo inan+ku nojaofonto yofayokino sohwa'u mijomo wemotoswamonto imentisofoho.

⁸ Saimoun Pita kako yo'mayo i'mofapmmentiso somo uhwononto kako Jisasiye sifi'ki'nyo so'mo hwomtame ulohofonto ul+mento, Hwe Engofo, kiko ngkimo ni'hwoti'mofohoji mpano. Ngko hwe wopingohwoni'maho. Wonyo hwo'nyoho. Ose ul+mentisofoho.

⁹ Hwap+ngoso kako oso inan+ku ifammentohofoso somo uhwononto iyoho un+ngkahon+ngki ul+mentisofoho. Kako'nohini'maho. O'o, a'amu yofayokinopo humohumantohofoho huhwanji iyoho imentohofofoho. ¹⁰ Sepetiye hwomu sohwa'u Jem+s+'nji Joun'nji siko Saimoun'nji syoho afa'no imotofo sohwa'u siko huhwa'u uhwononji iyoho imentisiyefoho. Oseso Jisas kako Saimoun+mo ul+mento, Kiko iyoho yohotoho. Olo inan+ku ifamehino hopaso kiko hwangku hwe moya'mi ngko'nji songo ne'no humayo'ne somo ut+matnne hwosoho. ¹¹ Ose ulahon+ngki hofi'ko yofayokino mit+mom+ngo no'mo ifohohosasyont+fi hofi'koe ho'yango yo'mayoso uliko'mant+fi Jisas+mo in+ngkamentohofofoho.

Hwe fihwo a'apaho uyo wonyo'njo sohumo Jisas wopingo umokumentisofoho.

(Mat+yu 8:1-4; Mak 1:40-45)

¹² Jisas kako ango fipo nohumanto uhwon+mentisoso hwe fihwo a'apaho uyo wonyo'njo sohwo nohumentan+ngki

uhwonimentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako Jisasi mo uhwononto kako Jisasiye sifiki'nyo'mo ipitofawento hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Hwe Engofo, Kiko ngkimo wopingo wanimokumo liso'manji jije yokumpohn'nyoso hoponoho. ¹³ Ose ulahonngki Jisas kako aho kisusyonto hwe sohomo ulimento, Ou wopingo wakumokumonne'no yohono. Kiko wopingo hmmo'nyo. Ose ulimentiso so'no oso uyo wonyo huhwo sohwo moi'wo komo'no imo'nimentisofoho. ¹⁴ Oso moi'wo imo'nngkahonngki Jisas hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Ngko jije a'apaho wopingo kumokohe so'no kiko nom'ne a'amu somo nulohotoho. O'o, kiko komo'no nowehoji oso a'amu tajo angomjo syoho'njo sohomo jije a'apahoso utihwaho. Utihwahojo'no kiko oso yahino Mouses netihwamentisoso ose hopa fiyo. Kiko wosopayo yo'mayoso nomahoji hwe huhwo sohomo uyohojo'no kako Anitumne'no woho'nasyono. A'amu oso homo somo uhwonngkuji jije a'apaho uyo wonyoso wopingo imo'nngkiso so'no huno wosyofisyantifeho. Jisas ose ulimentisofoho. ¹⁵ I Jisas kako ose imentiso hiso'no ango'meemo ho'nimmentisofoho. A'amu pi'ningo engo oso hungkuno hiso'no upa'nontifi ole syafihu'mentohofi, Nakwo kakoe hungkuno upo'nngkuhwaso'no kako nakumo wopingo wonamokumontonoho. Ose syafisyontifi hofiko Jisasi mo u'ma'mentohofofoho. ¹⁶ I oso'no Jisas kako sikuno pi'ningo engo somo hwaho a'amu mohumunyo sopo nowento kanngkwohwo

Anitumo jomo ulimojofoho.

Hwe fihwo kakoe sife aho pe'nnyo sohomo Jisas kako wopingo umokumentisofoho.

(Matiyu 9:1-8; Mak 2:1-12)

¹⁷ Sikuno fihumo Jisas kako hwe moya'mi somo Anituye hungkuno lutihwentaningki a'amu Falisi sohwanji a'amu Jutafe honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofiko huhwa humunyoponoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko hwaho Ngkalili ango hopo soponta'ango sohwanji hwaho Jutiya ango hopo soponta'ango sohwanji ango Jelusalem sponjo sohwanji hofiko Jisas'njopo u'mantifi humamentohofofoho. Anituye yokumpohn'nyo engoso a'amu mnokino'njo somo wopingo umokiyo'ne Jisasimo wo'mentisofoho. ¹⁸ A'amu fehohnjoso hofiko hwe fihwo sife aho pe'nnyo sohomo ijempohopo Jisasiyepono itokwapmmentohofofoho. Itokwapontifi ango ne mo'mo Jisas humentanjo sopo utofosyano lontifi ko imentohofoso ¹⁹ hwe moya'mi pi'ningo engo ango huhwo sohwi nto uhulo'ofahoninkofi hofiko mitofomoji'mofayo'njo imentohofofoho. Oseso hofiko ango antifepo kotosantifi iku'yo fehohnjo nofentifi hwe mnokino'njo huhwo sohomo kakoe ijempoho hi'nji antifepo nta'ni ango mo'mne'no impe monje intofuyoho'mokumentohofofoho. Oso hwe huhwo sohomo Jisasiye s'amanopo meho'nahumentohofofoho. ²⁰ Jisas kako uhwonimentisoso oso a'amu itokwapmmentohofosohwa hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono

yokumpohn'nyo uyahonɨngkofi Jisas uhwononto hwe mnokino'njo sohomo ulɨmento, Nje a'amu sohwo si ngko jɨje honɨngkano wonyoso wae nto yakumofohono.

²¹ Ose ulahonɨngki a'amu Jutafe honɨngkano hungkuno lutɨhwamotofo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Jisasiye hungkunomo upa'nontɨfi hungkuno pi'nɨngo hnnɨmentohofi, Olo hwe lohwo Anɨtumne'no sitofo ulalokunjo lohwo sohwo tɨhwolo. Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi a'amufe honɨngkano wonyo wae yɨmofo'neso hopo'maho. O'o, Anɨtu kako'nohino hoponoho. ²² Ose hnnontanɨngkofi Jisas kako hofɨkoe huno somjo hungkuno so'no huno uyahonɨngki ulɨmento, Ngko Anɨtumne'no sitofo ulalokwe somne'no sekwo huno peho'no syofɨsikomo'nalokwofo. ²³⁻²⁴ Anɨtu kako ngkimo a'amumo ufo'mayo'ne nɨhwatɨmentiso sohwo'ni olo hwaho lopo a'amufe honɨngkano wonyo wae yafo'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hwo'nyoho. I oso'no a'amu fihwo jɨje honɨngkano wonyo wae weekumo'mo loso sohwoe hungkuno somo ne imo'nyo so'no sekwo sɨmeho mo'mo muhwonɨfitnne kuyoho. Oso yokumpohn'nyo ngko seloheso hi'njo sohwo'ni utɨhwa'nyopo setɨhwahm'me'no hungkuno nom'ne kengoso hwe lohomo ulɨmonne'no yohono. Hofɨkimo ose ulonto kako hwe mnokino'njo sohomo ulɨmento, Kɨko nolɨkafohoji jɨje ijempohoso nomahoji jɨje angopo ne'no mpano. ²⁵ Jisas ose ulahonɨngki a'amu tɨmo uhwontohumentanɨngkofi oso hwe huhwo sohwo kako komo'no nolɨkafonto kakoe ijempohoso nomanto kakoe

ango pone'no nowento kako Anituye yofe engoso ho'noma'mentisofoho. ²⁶ Oso ango hopo sopenjo a'amuso hofiko uhwonontifi hi umo'n'ingkahon'ngki hofikoe simeho mo'mo yomo yomo u'mahon'ngki hofiko Anituye yofe engoso ho'noma'mentohofofoho. Ole limentohofi, Olo wonyoangkafo uhwon'ngkuhwone loso yahino nihu'no wonyoangkafofoho. Ose mjal'mmentohofofoho.

Jisas kako Lifaimo kakimo in'ngkayo'ne joho ul'imentisofoho.

(Mat'yu 9:9-13; Mak 2:13-17)

²⁷ Tifi sohonta Jisas kako hano emoyonto uhwon'imentisoso hwe fihwo a'amu mta'ni hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kakoe yofe Lifaiyo sohwo nohumentan'ngki uhwononto ul'imento, Kiko ngkimo tifi nn'ngkape. ²⁸ Ose ulahon'ngki Lifaiyo nolikafonto kakoe yo'mayoso uliko'manto Jisasimo tifi in'ngkamentisoso kakoe inomokomoyo imo'n'imentisofoho.

²⁹ Lifai kako Jisasimne'no kakoe angomo wopayo iloho engo imentisofoho. Oso wosopayo engo hiso'no a'amu mta'ni hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji a'amu nom'ne sohwanji Jisas kakoe inomokomoyo huhwanji oso hopo sopo nohumantifi wopayo nimentohofofoho.

³⁰ A'amu Falisi sohwanji nom'ne a'amu Falisi huhwa hon'ngkano hungkuno lut'hwayo syoho imotofu sohwanji hofiko nohumantifi a'amu wopayo nontan'ngkofo sohwamo uhwonontifi Jisasiye inomokomoyo sohwamo

ulimentohofi, Sekwo a'amu mta'ni hamniyoho fehohnjo siki mayo syoho'njo sohwanji a'amu honingkano wonyo'njo so'nji wopayoso peho'no nalokwofo. ³¹ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, A'amu mnokino ane'njo wopingo humalofoso hofiko a'amu uyohofahosiyo'njo sohomo mu'mapitnnehofu. O'o, a'amu mnokino'njo so'nohini u'mantifeho. ³² Oso pa'nyoso ngko a'amu honingkano wopingo'njo hwona'nyoho l'wo'n'ingkohofu somne'no joho ujo'ne lutimayo'ne pmentohe hwonimaho. O'o, ngko a'amu honingkano wonyo'njoso hofikoe wonyo somne'no hohujo ikinjaofikuji ngkimo n'ingkape-e'ne joho ujo'ne pmentohe hwo'nyoho. Ose ulimentisofuho.

Hohontajo yahino wopayo manyo humayo so'no Jisas kakoe yahino songo somne'no lutihwamentisofuho.

(Matiyu 9:14-15; Mak 2:21-22)

³³ Ose ulimentisoso hofiko Jisasimo ulimentohofi, Jouniye inomokomoyo sohwa hofiko sikuno fehohnjo somo hofiko Mpohumo jomo'nohini ul'wo'nontifi wosopayo hopi'nonohinoso man'wo'n'ingkiyohofihwafuho. I a'amu Falisi sohwafe honingkanomo in'ingkawowo'n'ingkohofu huhwanji oso yahinoso iwo'n'ingkohofihwafuho. I oso'no jije inomokomoyo sohwa hofiko wosopayo so'nji mijo so'nji nonje nonje'nohino n'wo'n'ingkohofufuho. ³⁴ Ose ulahoningkofi Jisas kakine'no olo pahnnimo hungkuno loso ulimento, Hwe fihwo kako ape maso

sohonta kako kakoe a'amu'nji nohumantifi hofiko kakine'no simonyo iyo so'no wosopayo manyo'njo iwo'n'ngkohofotaho. O'o, awonoho. Hofiko kakine'no simonyo engo yontifi wopayo engo niwo'n'ngkohofofoho. ³⁵ I oseso hwangku sohonta oso hwe ape maso huhwo sohomo a'amu nom'ne sohwa hofiko kakoe a'amu mta'ni kompemafikujij fonjasyikujino kakoe a'amu hiso kako ane humafikujoso simeho tango'njo humafikujij wosopayo manyo'njo uyantifeho.

³⁶ Ose ulonto Jisas kako kakoe yahino songo somne'no pahnnimo hungkuno hufa'u ole ulimento, Hwe fihwo kako manji'mofo tontamo imo'nnyo somo wopingo wanti'mokumo lihwosi kako hwapife yokumpohn'nyo songo somta'ni tifonehwo sisimpehwosi lojwoma lohofihwosi manji'mofo tontamo somo lojwohofojasyososo wopingo umo'nimontolaho. O'o, oso hwapife songoso manji'mofo yofoho somo wohofojahumo lihwosi sisimpemaso somta'ni wonyo umo'nimontonoho. Manji'mofo tontamo huhwo sohomo lojwohofojasyoso hi'nji apa'no wonyo wasisimpo'nimontonoho.

³⁷ Ose ulonto Jisas pahnnimo hungkuno tiffinjoso ole ulimento, A'amu fihwo kako mijo iloho uyimo lihwosi te fisiyo woma'montolaho. O'o, awonoho. Kako te fisiyo mahwosi mijo ihm'mofihwosi iloho yososo mijo wahumpo'montonoho. Te fisiyoso ni'hu'nahone wonyo umo'nimontonoho. ³⁸ U, hwe huhwo sohwo kako te songoso mahwosi mijo ihm'mofihwosi iloho yososo mijo ito'no wolifawo'montonoho. Oso pa'nyoso

hohontajo yahino so'nji yahino songo so'nji nem'no hu'mokomokosyohumayoso hopo'maho. ³⁹ A'amu fehohnjo hofiiko hohontajo yahino so'no hi umo'n'ingkahon'ingki hofiiko yahino songoso nakwolaho lontifi hohontajo somo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n'ingkohofofoho. Oso pa'nyoso a'amu hohontajo yahino wopayo manyo humayo iwo'n'ingkohofoso hofiiko nje yahino songo losetihwalokwe somne'no nakwolaho wolantifeho. Jisas ose ulimentisofoho.

6

Sikuno iyoho humayo somo syoho miyo'ne hungkunofoho.

(Matiyu 12:1-8; Mak 2:23-28)

¹ Sikuno iyoho humayo fihumo Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hofiiko syohopo hano humemoyohofofoho. Inomokomoyo huhwo sohwa mijoho uyahon'ingki wopayo we'e songoso nomantifi aho hwoso'mokontifi pahoso fuyo laofontifi neso nimentohofofoho.

² Ose yahon'ingkofi a'amu Falisi fehohnjo sohwa uhwonontifi ulimentohofi, Nakwoe hon'ingkano hungkunoso yo'mayo syoho sikuno iyoho humayo somo iyo'neso hano pitofahinyofoho. Oso hiso'no sekwo olo sikuno iyoho humayo losomo wopayo peho'ne mantifi n'ingkohofoto. ³ Ose ulohon'ingkahon'ingkofi Jisas ulimento, Sekwo Ntefit imentiso so'no iyoswo mt'i'mokumentohofoso atofa majo hwasilaho. Oso sikuno Ntefit kakoe a'amu so'nji mijoho engo

humamentohoho sohonta'ne'no selohonꞑngkono.
 4 Ntefit kako Anitumne'no hwapife ango molinyo somo swonto wosopayo Anituye sꞑmanopo ho'nahinyoso swoma'mentisofoho. Oso wosopayo hiso a'amu sikinjo somne'maho. O'o, a'amu Anituye tajo ango syoho'njo sohwanne'nohinofoho. I oso'no Ntefit kako nononto kakoe a'amu sohwo nuyꞑmentisofoho. Sekwo oso hungkuno homo somo atofu majo'njo imentohoho so'no sekwo nje inomokomoyo sohwo oso hungkuno hiso ulohonꞑngkohofotaho. 5 Jisas ose ulohononto ole ulꞑmento, Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko sikuno iyoho humayo'neso hwapꞑngo hwo'nyoho. Ose ulꞑmentisofoho.

Sikuno iyoho humayo nom'ne somo Jisas kako hwe aho wonyo'njo sohomo wopꞑngo umokumentisofoho.

(Matꞑyu 12:9-14; Mak 3:1-6)

6 Sikuno iyoho humayo nom'ne somo Jisas kako Anituye tajo ango we'e sohomo noswonto hwe moya'mi somo Anituye hungkuno ulꞑmentisofoho. Osopo nohumentanꞑngki hwe fihwo aho angahohnjoso songo songo miyo poyo hopa wo'nnyo sohwo humunyoponoho. 7 A'amu fehohnjo a'amu Jutafe honꞑngkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hofꞑko nohumantꞑfi Jisasꞑmo hungkuno ito'no muhwajiyo ango somo ipemotowane'entꞑfi ole syafihumantohofi, Jisas kako sikuno iyoho humayo lomo hwe aho wonyo'njo sohomo wopꞑngo umokumontolꞑkeno. Ose syafꞑsyontꞑfi

Jisasimo uhwontohumamentohofofoho. ⁸ Jisas hofikoe huno so'mjo yahino so'no huno uyahon+ngki hwe aho wonyo'njo sohomo ul+mento, Kiko nol+kafohoji olo ajwo lopo filohofo. Ose ulahon+ngki kako nol+kafonto ajwopo loho'mentisofoho. ⁹ Oseso Jisas kako a'amu huhwo sohwo ul+mento, Ngko sekumo waselohon+monne'no yohono. Oso hon+ngkano hungkuno Mouses neyakwosamo uy+mentisoso sikuno iyoho humayo lomne'no pehofo nalohoho. Nakwo olo sikuno lomo yahino wop+ngo uyantantaho. Wonyo uyantantaho. I nom'ne a'amu somo wop+ngo umokantantaho. Wonyo umokantantaho. ¹⁰ Ose ulonto a'amu'njo so'mo timo fe'nihwononto hwe aho wonyo'njo sohomo ul+mento, Jije aho so sihwaho fis+pofa. Ose ulahon+ngki hwe huhwo sohwo kako kakoe aho sihwaho sipeehon+ngki wop+ngo umo'n+mentisofoho. ¹¹ A'amu huhwo sohwa ose uhwonont+fi simano hntotohino umn+ngkahon+ngki hofiko ole hnn+mentohofi, Nakwo Jisasimo pipi ulohofanehwono. Ose hnn+mentohofofoho.

Jisas kako kakoe hungkuno liku'mofo syoho so'no hwe aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwo uhwosopo'mentisofoho.

(Mat+yu 10:1-4; Mak 3:13-19)

¹² Oso hohosohonta Jisas kako Mpohumo jomo ul+mo lonto kako hwof+ki'nyo we'e sopone'no si+mentisofoho. Osopo nohumanto An+itune'no jomo ne'no ulontan+ngki iyoho longkon+mentisofoho. ¹³ Mofehi'nyo

s'i'mofopahonɨngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwamne'no joho ulonto oso hwa mta'ni kako hwe aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo uhwosopo'mentiso sohwamo kako yofe mulɨmentisoso *apouselɨyoho* mulɨmentisofoho. Oso yofe *apouseliso* hungkuno hwapɨngoso olenoho. Anɨtuye hungkuno liku'mofo syoho'njo hwafoho.

¹⁴ Hwe fihwo uhwosopo'mentisoso Saimounɨyoho. Oso hwe huhwo sohumo Jisas kako nom'ne yofe Pitafoho mulɨmentisofoho. Nom'nihwo Entɨlu Saimoun Pitafe konɨngkwa'we hweho. Nom'nihwa'u Jemɨsɨ'nji Joun'njoho. Nom'nihwa'u Filipɨ'nji Mpa-toulomɨyu'njoho. ¹⁵ Nom'nihwa'u Matɨyu'nji Toumasɨ'njoho. Nom'nihwo Jemɨs Alɨfiosɨye hwomu hweho. Nom'nihwo Saimounɨyoho. Kakoe yofe nom'neso Seloutɨyoho. ¹⁶ Nom'nihwo Jutas Jemɨsɨye hwomu hweho. Nom'nihwo Jutas Isɨkaliyoutɨyoho. Kako Jisasɨmne'no kakoe mango sohwamo tokoyo'ofo imentisofoho.

Jisas kako hwe moya'mi pi'nɨngo engo somo ufo'ma'mentisofoho.

(Matɨyu 4:23-25)

¹⁷ Oseso Jisas kako hwofɨki'nyopo nta'ni kakoe inomokomoyo sohwanji nowentɨfi hintafo somo u'mofawentɨfi osopo inomokomoyo pi'nɨngo engo sohwanji loho'mentohofofoho. Oso hopo sopo nom'ne hwe moya'mi pi'nɨngo engoso hwaho Jutiyanta'ango so'nji ango Jelusalem so'nji oso ango hufa'u mitɨmomɨngo soponjo molinyo sohwa'u Taiya'nji Saitoun'njonta'ango

uhu'mokontifi humamentohofofoho. ¹⁸ A'amu hiso nakwo Jisasiye hungkuno upo'n'ngkuhwasi a'amu mnokino'njo hn'nimo wopingo wonamokono lontifi uhu'mokumentohofofoho. A'amu towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo'njo so'nji Jisasi mo u'mahon'ngkofi kako wopingo umokumentisofoho. ¹⁹ Oseso hwe moya'mi hopi'nono hofiko Jisasi mo aho wokisyusyano lontifi imentohofofoho. Hwap'ingoso hofiko Jisasi mo aho kisusyahon'ngkofi yokumpohn'nyo Jisas mta'ni hofikimo umentisoso hofikoe a'apahoso wopingo imo'n'mentohofofoho.

Jisas kako a'amu simonyo iyo'njo humotaho jo'njo somne'no hungkuno uyimentisofoho.

(Mat'yu 5:1-12)

²⁰ Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo uhwononto ole ul'mento, Sekwo Anitune'no huno engo maseyo'njo soku sekwo Anitumne'no huno wopingo wotipemano lifijo'manji sekwo simeho wopingo wasemo'nono. Anitu sekumo semokosyohumayo hweho.

²¹ Sekwo wopayo mijoho pe'nyo soku wopayo'no hi semo'nyo hopaso sekwo Anituye hon'ngkano wopingo mne'no hi semo'noso'manji Anitu kakoe hungkuno sekwoe simehomo wopayo simeho hopaso wosehnnimontonoho. Oseso sekwoe simeho wopingo wasemo'nono.

Sekwo a'amu olohonta humotaho lalokwofo soku sekwo simonyo fiy'imno. Hwangku sekwo tikafo wojantifeho.

²²⁻²³ Hwangku sekwo ngko A'amufe Hwomu sohwo'n'imne'no nn'ngkopalokwofo so'no a'amu

nom'neso sehoningkuji hofiko sekune'no simeho ni'hu'no wonyo umo'ni'montonoho. Oso'no hofiko sekumne'no hohujo ikinjasemofikuji sitofu woselantifeho. Hofiko sekune'no hungkuno ni'hu'no wonyo selikujono sekwoe yofeso wopiwahu'montonoho. Yo'mayoso ose selohofikujono sekwo simonyo fiyimno. Hwapingoso sekwo upa'nimno. Sekwo nje yofe somne'no yo'mayo tango olo se'mante so'no sekwoe ho'yango engo yo'mayoso ahwomomo weho. Oso a'amu sekumo wonyo selohofalokwofo hofikoe ajuyohwosa huhwa hohonta a'amumo Anitu kakoe hungkuno uyahoningki limotofu sohwa huhwamo wonyo ulohomotofihwafoho.

²⁴ I oso'no sekwo a'amu hamniyoho ho'yango yo'mayoso engo yokumpohn'nyo mokosyohumunyo soku Anitu tohino nejaponoho likuji sekwo iyoho wasenono. Sekwoe simeho wopingo semokiyo'ne yo'mayoso olo hwaho lopo nto momalofu kuyoho.

²⁵ Sekwo a'amu olohonta wosopayo engo nonontifi simeho nohnnalokwofo soku sekwo Anitumne'no iningo nayonoho likuji iyoho wasenono. Hwangku sekwo mijoho engo nope'nifitne kuyoho.

Sekwo a'amu olohonta tikafo jalokwofo soku hwangku nakwo humotaho engo lihwasi timijo engo neswaponoho likuji sekwo iyoho wasenono.

²⁶ Sekwo a'amu soku a'amu nom'ne pi'ningoso hofiko sekwoe yofe ho'nosemawo'ningkohofu so'manji Anitu nakwoe yofe moho'nonemanoho likuji sekwo iyoho wasenono. Hohonta oso

a'amu huhwo sohwafe ajuyohwosa huhwa
a'amu Anituye hungkuno hwasyo limotofo
sohwafe yofe hi ho'noma'motofofoho.

*Jisas kako ole ulimentisofoho. Sekwo sekwoe
mango sohwanne'no wasemo'nono.*

(Matiyu 5:38-48)

²⁷ Sekwo nje hungkunomo haloho
pewo'n'ngkohoho soku sekwo upa'n'imno.
Sekwo sekwoe mango sohwanne'no
wasemo'nono. A'amu sekumo simeho wonyo
sejap+wo'n'ngkohoho somo sekwo hofikimo
wopingo'nohini ulohopmno. ²⁸ A'amu
fehohnjoso hofiko sekumo wonyo wosemokano
lontifi sifajo selikujono sekwo oso a'amu
homo somo Anitu kako wopingo ulohofone
jomo ulimno. A'amu sitofo selikujono sekwo
a'amu homo somne'no Anitu ufo'mayo'ne
jomo ulimno. ²⁹ A'amu fihwo jije manjijohopo
kuposihwoso'no jije manjijoho fehohnta'ni
utihwaho osopo wakuposono. Hwe fihwo kako
jije manjimofoso'no hi umo'n'ngkuhwoso'no
kumahwoso'no kiko yoka ulohotoho. O'o, jije
hwapife hi'nji uyo. ³⁰ U, hwe fihwo kako yo'mayo
so'no jomo kilihwoso'no kiko yano'nohino
uyo. U, hwe fihwo kako jije yo'mayoso wae
yakumofihwoso'no kiko apa'no aku kijape-e'ne
hungkuno ulohotoho. ³¹ Sekwo yo'mayo yahino
a'amu sekumo woselohofantife'no yalokwofo
hopaso sekwo simo'mo oso yahino hiso hofikimo
ulohopmno.

³² A'amu sekumne'no umo'n'wo'n'ngkohoho
osomnohini sekwo hofikine'no semo'n'ngkuwo

so'no Anitu kako peho wopingo waseloho'montolo. Awonoho. A'amu honingkano wonyo'njo Anitumne'no mosyafisiyo hi oso hopa yiwo'n'ingkohofofoho.
³³ A'amu sekumo wopingo selohofwo'n'ingkohofosomnohini sekwo wopingo ulohofikuji'manji oso hiso'no Anitu kako peho wopingo waseloho'montolo. Awonoho. A'amu honingkano wonyo'njo Anitumne'no mosyafisiyo'njo hi oso hopa yiwo'n'ingkohofofoho. ³⁴ Sekwo sekwoe yo'mayo so'no hwangku aku nejapifitne'entifi uy'wo'n'ingkohofomanji Anitu kako peho wopingo waseloho'montolo. Awonoho. A'amu honingkano wonyo'njo Anitumne'no mosyafisiyo'njo hi oso hopa yiwo'n'ingkohofofoho.

³⁵ O'o, sekwo olo yahino loso fiyimno. Sekwo sekwoe mango sohwanne'no wasemo'nono. Hofikimo wopingo ulohopmno. A'amu sekumo yo'mayo so'no jomo selikujono nakumo aku wonejapife sekwo huno nosyafisyikutoho. Sekwo oso yahino somo in'ingka'fijomanji Anitu kako yo'mayo wonyoangkafoso sejap'hwosi sekwo Anitu Yokintahopo Humaso sohwoe Mehomi Ne umo'nantifeho. Hwap'ingoso Anitu kako a'amu kakine'no isamoyoka mujo'njo so'nji a'amu honingkano ni'hu'no wonyo'njo so'njimo wopingo ulohof'wo'n'ing'kiso hweho. ³⁶ Sen'ingkwohwo Anitu sohwo kako a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho ulof'wo'n'ing'kiso hopaso sekwo a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho waselofono.

Nom'ne a'amu somne'no yano ilof'ne hungkunofoho.

(Mat'iyu 7:1-5)

³⁷ Sekwo nom'ne a'amufe hunomo yano ilof'kuji wonyofoho nul'kutoho. Ose ifijo'manji An'itu huhwo sekwoe huno somne'no wonyofoho maselonehoho. Sekwo nom'ne a'amufe yahino somne'no tohino uy'kutoho. Ose ifijo'manji An'itu huhwo sekwoe yahino somne'no tohino mosejaponehoho. A'amu sekumo wonyo selohopijosofo wonyoso sekwo wae feeopmno. Oso wonyo hiso'no apa'no huno nosyaf'isy'kutoho. Ose ifijo'manji An'itu huhwo sekwoe wonyoso wae yasemof'hwosi oso hiso'no kako apa'no huno mosyaf'isyonehoho.

³⁸ Sekwo yo'mayoso a'amumo uy'kujo'no An'itu huhwo kako sekumo yo'mayoso wosejapmmontonoho. Sekwo a'amu nom'nemo yo'mayoso uy'kujo'no An'itu kako sekumo yo'mayoso sejapososo mangonepo ihwosi nohu'mep'wesyahon'ngkuhwosi kipo kipo lohof'hwosi wosejapmmontonoho. Sekwo yo'mayo a'amumne'no yano uy'wo'n'ngkohoho hopaso An'itu kakoe yo'mayoso aku wosejapmmontonoho.

³⁹ Jisas kako pahnn'imo hungkuno'nji ul'mentisoso ole ul'mento, A'amu t'imp'i'nyo sohwo kako nom'ne a'amu t'imp'i'nyo sohomo hon'ngkano ut'hwamtolaho. Awonoho. Siko huhwa'u pi'n'imomo woho'n'i'mofanjiyoho.

⁴⁰ Hwomu sikule syoho iwo'n'ngkiso sohwo kako a'amu kakimo lut'hwawo'n'ngkiso sohomo

uyakolo'montolaho. Awonoho. I oso'no kako syoho yokumpohn'nyo engo ihwosi hwangku kako syoho lutihwayo pa'nyo umo'nimontonoho.

⁴¹ Kiko jije hningkwa'wehwoe timomjo hintalinyo wojo somo peho'no uhwonalokuno. I, jije timomjo iyo feejo engoso hofoki'nawojo so'no kiko huno makiyotaho. Kiko jije timomjo iyo feejo engoso hofoki'nakuwojo so'no manohonyo'njo sohwo ⁴² kiko jije hningkwa'wehumo ole peho'ne ulalokuno. Ningkwahwo jije timomjo hintalinyo wojo we'eso wae weekumo'mo. Ose peho'no ulalokuno. Kiko mango'nohino hwosoho. Simo'mo kiko jije timomjo iyo feejo engoso hofoki'nakuwojoso wae kaki'no feemo'nyo. Ose yohoji kiko timo ito'no uhwonngkohoji hwangku jije hningkwa'wehwoe timomjo hintalinyo we'eso wae fiyo.

Iyo wonyo sohwo kako ipisayo wonyoso unto'nimontonoho.

(Matyu 7:17-20; 12:33-35)

⁴³ Iyo wopingoso ipisayo wonyoso minto'nonehoho. Oso pa'nyoso iyo wonyoso ipisayo wopingo minto'nonehoho. ⁴⁴ Nakwo iyomjo ipisayo somo uhwonngkuhwasi nakwo huno wonayono. Iyo wopingotaho, iyo wonyotaho. Huno ose wonayono. Nakwo hiyaso somta'ni ikwonjayo momjonanehwono. I nakwo wampeso iyo hiyae somta'ni momjonanehwono. ⁴⁵ Hwe wopingo sohwo kakoe simeho mo'mo huno wopingo'njo hweho. Oseso kako yahino wopingo'nohini wotipema'monte hweho.

Hwe wonyo sohwo kakoe simeho mo'mo huno wonyo'njo hweho. Oseso kako yahino wonyo'nohini wotipema'monte hweho. Yo'mayo huno simeho mo'mo engo yamo'nnyoso mango mta'ni liwo'n'ingkohoho.

*Ango moja'ne yahino hufa'uyoho.
(Matiyu 7:24-27)*

⁴⁶ I, sekwo ngkimo Hwe Engofo, Hwe Engofo, peho'ne niwo'n'ingkohoho. Sekwo Hwe Engofo ko ntontifeso sekwo nje hungkunomo tifi monningkayo'njo kuyoho. ⁴⁷ A'amu ngkimo ni'manto nje hungkunomo haloho pento tifi nningkawo'n'ingkiso sohwo kako olo pahnnimo hungkuno loso pa'nyoso wolosetihwamne'no yohono. ⁴⁸ Oso hwe huhwo sohwo kako a'amu fihwo ango wopingo wamolimo loso sohwo pa'nyo hweho. Kako hwosa'imo mno kengomo'mo ijhwosi hwosaho ni'hu'no yokumpohn'nyo wawontimontonoho. Osopo ango yokumpohn'nyo molososo ango huhwo sohwo wonyo mmo'nonehoho. O'o, ifofo engo ihwosi oso ango huhwo sohomo mojhohafonehoho. Hwap'ngoso kakwo'yohwo sohwo hwosaho yokumpohn'nyo molinyofoho.

⁴⁹ I oso'no a'amu fihwo kako nje hungkunomo ko nupa'n'ingkuhwosi ngkimo monningkape'njo sohwo kako a'amu ango siki molahinyo pa'nyo hweho. Kako ango hwosaho ne mo'mo ma-wonjiyo'njo yososo iyo po'n'ifo'nohini hwaho tojwaponohini wawontimontonoho. Oso hopo sopo ango molihwoso'no ifofo engo ihwosi oso ango moloso hiso wojoha'montonoho.

7

A'amu itokuso'njo mokosyohumayo sohwoe syoho ulohofiyo sohumo Jisas wop'ingo u'mokumentisofoho.

(Mat'iyu 8:5-13)

¹ Jisas kako oso hungkuno hiso hwe moyami somo moi'wo ulonto kako ang Koponeyamne'no umentisofoho. ² Hwe fihwo kako a'amu itokuso'njo sohwo mokosyohumayo sohwo kakoe syoho ulohofiyo fihwo kako mnokino engo tipemanto poyo mofonepo wope'nimonto imentisofoho. Oso hwe engo huhwo sohwo kako kakoe syoho ulohofiyo sohumne'no simeho uyimojo hweho. ³ Kako Jisas mofonepo humaho upa'nonto kako Jutafe hwe engo fehohnjo sohwo Jisas a'amu mnokino'njo sohumo wop'ingo umokiyo'no utimayo'ne lihwatimentisofoho. ⁴ Lihwojahon'ingki hofiko Jisasimo u'mantifi hungkuno yokumpohn'nyo akwe'no ulimentohofi, Olo hwe wop'ingo'nohini lohwo kako hon'ingkan ito'nohino iwo'n'ingkiso hweho. Oseso kiko kakimo ufo'maho. ⁵ Kako a'amu Loum ko huhwo kako nakwo a'amu Juta sohwo na'nimne'no hitoho ulof'wo'n'ingkiso hweho. Kako nakune'no Anituye tajo ang we'eso molimentisofoho. ⁶ Ose ulahon'ingki Jisas hofiko'nji umentohofofoho. Kako angonjo t'fonopo i'mofowahon'ingki hwe yofe engonjo sohwo kako kakoe a'amu nom'ne sohwo Jisasiyepo lihwatimentisofoho. Hofiko Jisasiimo u'mantifi hwe huhwo sohwoe hungkuno motapontifi ulimentohofi, Nje ang

ne sopo ni'mayo so'no syoho engo ihnnoho. Hwe Engofo, kiko nje angomo ko swapihnneso ngko hwe wop+ngo hwo'nnye ango'm'maho. ⁷ Oso'no ngko kikiyepono ko pmneso ngko hwe wop+ngo hwon+imaho. I oso'no kiko osopo nohumahoji hungkuno'nohini lisoso nje syoho ntohofiyo sohwo wop+ngo umo'n+montonoho. ⁸ Ihwoni. Ngko huhwo'ni hwe engo sohwo enjwa'mo humale so'no ngko hof+koe hungkunomo tifi ito'no in+ngkawo'n+ngkohe hwo'nyoho. U, hof+ko ngko huhwo'n+mo nom'nihwa enjwa'mo humalofo. Oseso ngko hwe fihumo Mpano uli'me'no kako wamtonoho. U, nom'ne sohwo Oyomo uli'me'no kako wapmmontonoho. U ngko nje syoho ntohofiyo fihumo, Olo syoho fiyo uli'me'no kako syoho uy+montonoho. Oseso kiko hungkuno'nohini ulohojo'no ngko huno niyohoho. Nje syoho ntohofiyo sohwo wop+ngo umo'n+montonoho. Ose uli+mentohofofoho.

⁹ Jisas kako oso hungkuno hof+ko motapmmontohofoho homo somo upa'nonto kako yomo yonto kako oso hwe engo huhwo sohonne'no huno pi'n+ngo engo syafi+hu'mentisofoho. Oso hwe moya'mi pi'n+ngo engo kakimo in+ngkamentohofoho somne'no Jisas kako ikinjamo lohofonto pisopisaho lonto uli+mento, Ngko oso hwe engo huhwo sohonne'no hungkuno waseli+monne'no yohono. Ngko a'amu Is+lael sofe si+meho hi'ntnnono ntapinyo yahinoso oso hwe huhwo sohwoe pa'nyoso muhwonyo'njo hwo'nyoho. ¹⁰ Ose ulahon+ngki oso a'amu hwe yofe engo'njo sohwo luhwat+mentiso sohwa hof+ko hof+koe ango

pone'no asomo nowentifi uhwonimentohofoso syoho ulohofiyo sohwo kako wopingo nohumentaningki uhwonimentohofofoho.

Apwojo ango Nainnta'ango siye hwomu poyo pe'nimentiso sohomo Jisas kako apa'no songo ulika'mentisofoho.

¹¹ Sikuno fehohnjo memjaofahoningki Jisas kako ango Nain sopone'no umentisofoho. Kakoe inomokomoyo sohwanji nom'ne hwe moya'mi pi'n'ngo engo hi'nji umentohofofoho.

¹² Oso ango hopo sponjo kuso engo somo i'mofawentifi uhwonimentohofoso a'amu sohwa hofiko a'amu poyo pe'nnyo sohwo itokwapmmentohofofoho.

Poyo pe'nnyo sohwoe kona'wohisi kako oso hwomu huhwo sohumnohini ma'mentisofoho. Kakoe hwehwo sohwo hohonta poyo pe'nimentisosiyo. Oso ango hopo sponjo hwe moya'mi pi'n'ngo engoso a'musi'nji nopontan'ngkofi Jisas uhwonimentisofoho.

¹³ Jisas uhwononto a'mu simne'no hitoho engo ulofahoningki a'mu simo ulimento, Kiko humotaho lohotoho.

¹⁴ Ose ulonto mofonepo lohofawento a'amu poyo pe'nnyo sohwoe ijempoho sopo aho kisesyahoningki a'amu itokwapmmentohofosohwa loho'mentohofofoho. Jisas ulimento, Olo hwomo lohwo, ngko wakilimonne'no yohono. Filikaho.

¹⁵ Ose ulahoningki oso hwomu huhwo sohwo songo likafonto hungkuno limentisofoho. Oseso Jisas kako kona'wohimo uymentisofoho.

¹⁶ Ose uhwonontifi hwe moya'mi hopi'nono iyoho yontifi hofiko Anituye yofe ho'noma'mentohofofoho. Ole ulimentohofi,

Hwe Engo lohumo Anitu hungkuno uyahonɔngki najo'ne sohwo nto ifawotoho. Anitu kakoe a'amu ne somo ufo'mayo'ne nto ifawotoho. ¹⁷ Oso Jisas imentiso so'no hwaho Jutiya oso'mo ho'nomɔwento hwaho ango'meemo ho'nɔmentisofoho.

Joun Jisasɔmne'no hungkuno luh-watɔmentisofoho.

(Matɔyu 11:2-19)

¹⁸ Yo'mayo hungkuno Jisasɔmne'no ho'nɔngkiso so'no Jounɔye inomokomoyo sohwa upa'nontɔfi Jounɔmo ulɔmentohofofoho. ¹⁹ Joun kako upa'nonto kakoe inomokomoyo hufa'u hwa'umo Jisasɔyepono hungkuno lihwatɔmentisofoho. Hungkunoso olenoho. Hwe tɔfi wapmmontonoho ho'nɔmentiso sohwsilaho. I, nakwo nom'nihune'no wohontohumantantaho. ²⁰ Ose lihwojahonɔngki siko Jisasɔmo u'manji ulɔmentisiyo, Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo kikimo ole kilahonɔngkohoho. Kiko hwe tɔfi wapmmontonoho lɔmentohe sohwsilaho. I, nakwo nom'nihune'no wohontohumantantaho. Jounɔye hungkuno ose ulohonɔmentisiyefoho.

²¹ Oso hohosohonta Jisas kako hwe moya'mi mnokino kengo kengo'njo somo wopɔngo umokumentisofoho. A'amu towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo somo wae yao'mentisofoho. A'amu tɔmpi'nyoso apa'no tɔmo honɔmentohofofoho. ²² Jisas kako Jounɔye inomokomoyo sohwa'umo ole ulɔmento, Siko nuhusɔsi yo'mayo nuhwonalokusiyo

so'nji yo'mayo upo'nalokusiyo so'ntnne'no Jounimo ulohunyo. A'amu timpi'nyoso timo apa'no honalokwofo. A'amu sife wonyo'njoso apa'no hano ito'no walokwofo. A'amu a'apaho uyo nihu'no wonyo'njoso (*lepila*) hofikoe a'apahoso wopingo imo'n'ngkohoho. A'amu haloho piku'nyoso apa'no ito'no upo'nalokwofo. A'amu poyo pe'nyoso apa'no songo likofalokwofo. A'amu yo'mayo so'no umofonyo iyoso Anituye hungkuno wopingoso upo'nalokwofo.²³ A'amu ngkine'no hwahoponta'ango hwolikeno, Anituye hwolikeno, huno ose mosyafisiyo'njo yontifi hofiko simeho hi'ntnnono kenga'no ntopantokwofoso hofiko simonyo uyife. Siko nuhusisi oso hungkuno hiso Jounimo ulinyo.

²⁴ Ose ulahon'ngki oso hwe Joun lihwatimentiso sohwa'u nto wahon'ngki Jisas kako hwe moya'mi somo Jounimne'no hungkuno ulimentisofoho. Ole ulimento, Hohonta sekwo oso hwaho a'amu mohumunyo sopo umentohofoto. Sekwo hwe mohufiyo pa'n'nggo sohwo ifofo ilojao'mentiso sohumo uhwonano lontifi umentohofotaha. O'o, ose'maho.²⁵ Pehohumo uhwonano lontifi umentohofoto. Hwe fihwo hwapife yo'mayo wonyoangkafo hu'meesisyoso uhwonano lontifi umentohofotaha. O'o, a'amu hwapife yo'mayo wokoso'njo wonyoangkafo sohwa hofiko hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwoe angomo humawo'n'ngkohofofoho.²⁶ I, oso'no sekwo pehohumo uhwonano lontifi,

umentohofoto. A'amumo Anitu hungkuno uyahonɿngki hungkuno najo sohumo uhwonano lontɿfi imentohofotaho. Ou, osohifofo. Upa'nɿmno. Oso hwe sekwo uhwonɿmentohofo sohwo kako a'amu hopi'nonohinomo Anitu hungkuno uyahonɿngki nalɿwo'nɿngkohoho somo yakolo'nnyo hweho. ²⁷ Oso hwe huhwo sohumne'no Anituye hungkuno kakoe hwomumo ole nalohi,

Upa'nyo. Ngko hwe fihumo nje hungkuno motawe'ne wolɿhwatɿmonnoho.

Oso huhwo sohwo kako kikimo sɿmo'mo kupe-e'ne hweho.

Kako jije honɿngkano ito'no esyohumayo'ne hweho.

Ose nalohoho. ²⁸ Ngko hungkuno waselɿmonne'no yohono. Hwe moya'mi hopi'nono olo hwaho lopo humalofoso hofɿko Jounɿmo muyakolopitnnehoho. I, oso'no a'amu yofe engo ane sohwo Anitumo enjwa'mo humaso sohumo Joun kako osohumo muyakolofonefoho. Jisas ose ulɿmentisofoho.

²⁹ Hwe moya'mi pi'nɿngo so'nji a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji hofɿko Jounɿye hungkunomo upa'nontɿfi hnnɿmentohofi, Anituye yahino nto'nohino somo unɿngkowano lahonɿngkofi Joun hofɿkimo mijo kiyoma'mentisofoho. ³⁰ I oso'no a'amu Falisi sohwanji a'amu Jutafe honɿngkano hungkuno lutɿhwamotofo sohwanji hofɿko Jounɿye mijo kiyomayo so'no nakwolaho lɿmentohoho so'no hofɿko oso honɿngkano

wopɪngo Anɪtu utɪhwamentiso somne'no hohujo ikinjao'mentohofofoho.

³¹ Oso a'amu huhwo sohwanne'no Jisas ole ulɪmento, Oso a'amu olohonta humalofo sohwa peho pa'nyo hwasimo waselɪmonnto. A'amu peho hwalo. ³² Hofɪko olo pa'nyo hwafoho. Mehomiso hofɪko angopo humantɪfi nom'ne mehomi somne'no johohole lɪmofɪwo'nɪngkohoho pa'nyo hwafoho.

Nakwo hmpehmpe yoka sɪmonyo'ne kulɪmokahonɪngkuhwoni sekwo sɪmonyo miyo kuyoho.

Nakwo wosofe lahonɪngkuhwoni sekwo humotahomajofoho.

³³ Ihwoni. Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo kako i'mofaponto wosopayo'nji ipisayo mijo pompenjiyo so'nji manyo humohumantiso hweho. Osohumo sekwo uhwonontɪfi lɪmentohofi, Towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo hweho. ³⁴ I, ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni i'mofaponji ngko ahu'mo wosopayo'nji ipisae mijo pompenjiyo so'nji nɪwo'nɪngkohe so'no sekwo ngkine'no ole lalokwofo. Uhwonɪmno. Hwe wopayo pi'nɪngo engo nyo'njo hweho. Ipisae mijo pompenjiyo pi'nɪngo engo nyo'njo hweho. Kako a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji a'amu honɪngkano wonyo'njo so'njiye a'amu hweho. Oso ngkine'no lɪwo'nɪngkohofɪhwasoho. ³⁵ I oso'no hwe moya'mi hofɪko Anɪtuye huno engo mawo'nɪngkohofoso hofɪkoe honɪngkano wopɪngo somo hofɪkoe ito'no humayo somo a'amu uhwonɪngkuji ne'njofoho wolantɪfeho.

A'mu hon'ngkano wonyo'njosi kako Jisasiye sifemo hwone mijo ehuloho'mentisofoho.

³⁶ Falisi fihwo kako ngko'nji wosopayo wonaho lonto Jisasi mo joho ulimentisofoho. Jisas kako oso Falisi sohwoe angomo noswonto wosopayo nyo'ne humohumantisofoho. ³⁷ Oso hopo sopo a'mu hon'ngkano wonyo'njosi humunyoponoho. Kako Jisas Falisiye angomo wosopayo nalofoho upa'nonto kako ahwonte hofiyo hwone mijo akino wonyoangkafo'njoso nomanto Falisi huhwo sohwoe angomo humentisofoho. ³⁸ Kako noswonto Jisasiye hohujo hnta'ni sifepo hwomtame ehumanto humotaho sulimentisofoho. Kakoe timijoso Jisasiye sifepo lo'n'ngkahon'ngki kako kakoe mijiyon'ji Jisasiye sifemjo yoko'nyoso sosayo usipo'mentisofoho. Ose yonto a'musi kako Jisasiye sifemo hinjoho hu'nonto hwone mijo akino wop'ngon'joso ehuloho'mentisofoho.

³⁹ Oseso oso Falisi Jisasi mne'no waponolimentiso sohwo oso hisimo uhwononto Jisasi mne'no huno ole syafihu'mento, Olo hwe lohomo Anitu hungkuno uyahon'ngki nalimojo ne hwo'manji kako oso a'mu siye yahinoso huno uyihwonesohilo. Oso a'musi nihu'no woniyoho. Oseso ngko huno niyohoho. Kakimo Anitu hungkuno uyahon'ngki nalimojo ne hwo'maho. ⁴⁰ Oso hwe huhwo sohwoe hunomjo Jisas kako huno uyahon'ngki ulimento, Saimoun, ngko kikine'no hungkuno wakilmonne'no yohono. Ose ulahon'ngki Saimoun ulimento, Nakwoe Lonetihwayo sohwoesi, Nohonjo. Ose ulahon'ngki ⁴¹ Jisas ulimento, Hwe fihwo

hamniyoho mokosyohumayo sohwo kako hwe hufa'u hwa'umo hamniyoho aku mayo'ne nokiso uyimentisofoho. Hwe fihumo kako *faif hantilet* (500) kina uyonto nom'nehumo *fifiti* (50) kina uyimentisofoho. ⁴² Oso hwe hufa'u huhwo sohwa'u siko aku uyoso hopo'maho. Oseso hwe hamniyoho mokosyohumayo sohwo kako hamniyoho hiso aku mayoso'no sikoe syohofoho lonto siko'ne ni'hu'nahonefoho, ulimentisofoho. Ose ulimento so'no oso hwe hufa'uyo huhwo sohwa'u siko oso hwe hamniyoho mokosyohumayo sohumne'no simeho umo'nyo engoso tihwolo. ⁴³ Ose ulohon'ngkahon'ngki Saimoun ulimento, Ngko huno ole syofisyalokweno. Oso hwe *faif hantilet* (500) kina ma'mentiso sohwo kako hwe sohumne'no simeho umo'nyoso engo umo'nimentisofoho. I oso hwe *fifiti* (50) kina'nohini ma'mentiso sohwo kako simeho we'e'nohoni uyimentisofoho. Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Ji je huno nehopi kiyohoho.

⁴⁴ Ose ulonto kako a'mu simne'no ikinjamo lohofonto Saimounimo ulimento, Kiko olo a'mu losimo uhwonyo. Ngko ji je angomo swapohe sohonta kiko nje sifemo mijo yatiku'nyo'neso montapefoho. I oso'no olo a'mu losi kako kakoe timijo'nji nje sifemo niyotijwantofoho. Kakoe mijiyo'nji sosayo nisipeentofoho. ⁴⁵ Ngko noswopahon'ngko kiko ngkimo hinjoho man'hu'nyofoho. I ngko kahopi swapohe sohonta olo a'mu losi kako nje sifemo hinjoho ne'nohini ni'hu'n'ngkohoho. ⁴⁶ Ngko noswopahon'ngko kiko nje mnokinopo

hwone mijo mehantohofefoho. I oso'no olo a'mu losi kako nje sifemo hwone mijo akino wopingo'njoso ehontohokwoho. ⁴⁷ Oso'no Saimounikimo, ngko ole wakilmonne'no yohono. Olo a'mu losi kako ose ntohofantokuso so'no kiko huno ole wakiyono. Kakoe honingkano wonyo pi'ningo engo'njo ko hisi olohonta ngko wae nto yaofohono. Oseso kako ngkine'no simeho mikunimposo engo umo'nalofoho. U hwe fihwo kako kakoe yokumpohn'nyo so'nji honingkano wopingo iwo'ningkiso sohumo Anitu kakoe wonyo we'eso wae yaofososo oso hwe huhwo sohwo kako Anitumo simeho we'ene uyimontonoho. ⁴⁸ Ose ulonto Jisas kako a'mu simo ulimento, Ngko jije wonyoso wae nto yakumofohono.

⁴⁹ Ose ulahoningki oso a'amu kako'nji humohumantohofoso hofiko hofikoe hungkuno ole hnnimentohofi, Olo hwe lohwo a'amufe wonyo wae yaofwo'ningkiso lohwo sohwo tihwolo. Ose hnnimentohofofoho. ⁵⁰ Jisas kako a'mu simo ulimento, Kiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntapohino so'no kiko Anituye a'amu ne imo'ningkohino. Oseso kiko simeho wopingo'nji fosyohumantono.

8

Hwoya'mi fehohnjo sofa Jisasimo iningkamentohofa so'ne hungkunofoho.

¹ Hwangku sohonta Jisas kako ango ho'mo ho'meemo uku'mo'mentisofoho. Oso a'amu homo somo Anitu a'amu kakimo enjwa'mo humawo'ningkohofa somo

hofiyo umokosyohumawo'n'ngkiso so'no liku'mo'mentisofoho. Jisasiye inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u sohwa kako'nji hano umentohofofoho. ² I, hwoya'mi fifa hofi'ko tifi in'ngkamentohofofoho. Oso hwoya'mi fehohnjo sofa Jisas kako towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo somo wae yao'mentisofoho. Fifa mnokino'njo sofamo wop'ngo umokumentisofoho. A'mu fisi kakoe yofe Maliya. Oso hihhne'no Maliya Makitola nta'angiyoho limentohofofoho. Hohonta oso a'mu simo towahuno wonyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso ehuhnamo'nnyo simo Jisas kako wae yao'mentisofoho. ³ Nom'nesi Jouanafoho. Oso a'mu siye hwehwo sohwo kakoe yofe Husafoho. Kako hwe engo Heloutiye angomo mokosyohumayo syoho'njo hweho. Nom'nesi Susanofoho. Oso fanji nom'ne moya'mi pi'n'ngo sofanji hofi'ko Jisasimo tifi in'ngkamentohofofoho. Oso moya'mi hof sofa hofi'ko Jisasinji kakoe inomokomoyo sohwanjimo ufo'mano lontifi hofi'koe hamniyoho yo'mayoso uyimentohofofoho.

Hwe sohwo ufongoyo fisosomokaofa so'ne pahnnimo hungkunofoho.

(Matiyu 13:1-9; Mak 4:1-9)

⁴ Hwe moya'mi pi'n'ngo engo Jisasinji nohumantifi nom'ne hwe moya'mi ango ho'mo so'mta'ni hofi'ko'nji uhu'mokahon'ngkofi Jisas olo pahnnimo hungkuno ulimento, ⁵ Hwe fihwo kako kakoe syohopo ufongoyo

fisosomokao'mentisofoho. Fisosomoko-fahonɨngki ufongoyo neso fehohnjoso honɨngkanopo piwahu'mentisofoho. Oso homo somo a'amu nopontɨfi hwotoho hmmentohofofoho. Fehohnjoso yɨhufo sohwa nɨmentohofofoho. ⁶ Ufongoyo fehohnjoso hwaho sojo'njopo piwahu'mentisofoho. Oso hiso nofokafonto hwaho mijo ane imo'nonto oso ufongoyo hiso yofoho imentisofoho. ⁷ Ufongoyo fehohnjoso nantɨpe yongo'njopo piwahu'mentisofoho. Nantɨpe hiso ufongo hiso'nji sofoka'mentisoso nantɨpe sohwo kako ufongomo kingkulo'mentisofoho. ⁸ Ufongoyo fehohnjoso hwaho afofo'njopo piwahu'mentisoso nofokafonto ipisayo ne pi'nɨngo engo into'nɨmentisofoho. Ufongoyo anga'nohino somta'ni pi'nɨngo engo imo'nɨmentisofoho. Jisas ose ulonto kako mohm'no ole ulɨmento, A'amu fihwo nje hungkuno upa'nyo'ne haloho hi'njo hwo'manji kako upa'nono. Ose ulɨmentisofoho.

Jisas kako pahnnɨmo hungkuno peho'ne ulɨmentisoto. Hwapɨngoso olenoho.

(Matɨyu 13:10-17; Mak 4:10-12)

⁹ Jisasiye inomokomoyo sohwa oso pahnnɨmo hungkuno homo somne'no hwapɨngo so'no Jisasi'mo ulohonɨmentohofofoho. ¹⁰ Jisas ulɨmento, Anɨtu kako a'amumo mokosyohumayo yahino somne'no hiyaso wo'mojoso sekwo sohwasimo nto setɨhwamentisofoho. I oso'no hwe moya'mi nom'niso hofɨko pahnnɨmo hungkuno'nohini upa'nɨwo'nɨngkofofoho. Oseso

hofiko yo'mayo somo timo ko uhwonantifeso yofe mihwofe'njofoho. Hofiko yo'mayo somo haloho ko upa'nontifeso hofiko hwapingo neso huno muyofoho.

Ufongoyo fisosomokafo'ne pahnnimo hungkuno hwapingofoho.

(Matiyu 13:18-23; Mak 4:13-20)

¹¹ Ose ulonto Jisas ole ulimento, Oso pahnnimo hungkuno seloheso olenoho. Oso ufongoyo hiso Anituye hungkunofoho. ¹² Oso ufongoyo honingkanopo piwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amu fehohnjoso Anituye hungkuno upo'n'ngkahon'ngkofi tifi Seten hwe wonyo sohwo hofikoe simhomjo hungkuno somo wae yaofiwo'n'ngkiso hweho. Seten kako huno ole syofisyalofoho. A'amu Anituye hungkuno simhomomo mnawe'manji hofiko kakimo simeho hi'ntnnono uyikujo'no Anitu hofikimo asomo utimanoho. Ose syafisyonto wae yaofiwo'n'ngkisofoho. ¹³ Oso ufongoyo hwaho sojo'njopo piwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amu fehohnjoso hofiko Anituye hungkuno upa'nontifi simeho mo'mo meho'nasyontifi simonyo iwo'n'ngkohofofoho. I oso'no oso hungkuno meho'nasiyoso pmpongo muhwatnnyo pa'nyofoho. Oso a'amu hiso hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono we'enehwo uyontifi yo'mayo tango u'mante so'no hofiko iyoho un'ngkahon'ngki hofikoe simeho hi'ntnnono uyo we'eso ho'naofiwo'n'ngkohofofoho. ¹⁴ Oso ufongoe nantipe yongo'njopo piwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amu fehohnjoso hofiko

Anituye hungkuno upa'nontifi Anitumo ko in'ngkowahon'ngkofi yo'mayo hwahoponjo tangoso u'manteso hofiko hamniyoho so'no huno pi'n'ingo engo syafisyontifi hofiko hofikoe a'apahomnohini syafisyahon'ngkofi oso yo'mayo hiso hofikoe simeho umo'nyo kingkulofiwon'ngkisofoho. Oso'no hofikoe ipisayoso moja miyonefoho. Hofiko nom'ne a'amu somo Anituye hon'ngkano tipemayo'ne mufo'mapitnnefoho. ¹⁵ I oso'no oso ufongoe hwaho afono'njopo piwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amuso hofiko Anituye hungkuno upa'nontifi simeho mo'mo meho'nasyontifi yokumpohn'nyo mokosyohumawon'ngkohofofoho. Oso a'amu hiso hofikoe humayoso ito'nohinofoho. Hofiko nom'ne a'amumo Anituye hungkunomo in'ngkafitnne'entifi lutihwawon'ngkohofofoho.

Sikiloho nomongkujikui hiyae ifoho'ofasiyo'ne pahnnimo hungkunofoho.

(Mak 4:21-25)

¹⁶ A'amu sikiloho'njoso hofiko nomongkujikui ahwonte'mo wokipitofosyantihm'maho. Epohumayo enjwa'mo woho'nosyantihm'maho. Awonoho. Hofiko ijempoho tojwapo ifoho'ofahufijoso a'amu oso ango homo somo swapifijo somo oso pomponahoso hofikimo walohumontonoho. ¹⁷ Oso pahnnimo hungkunoso olene'no lonetihwalofoho. Yo'mayo hiyaso wojoso hwanguk utihwan'nyopo i'mofapihwoso'no uhwonantanoho. Yo'mayo simeho mo'mjo hiyaso mokosyohumalohwoneso

hwanguki utihwa'nyopo i'mofapihwoso'no a'amu hopi'nono uhwonantifeho. ¹⁸ Sekwo Anitumo in'ngkawentifi aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo sokumo, Anitu kako engo'no engo'no wosejapmmontonoho. I oso'no hwe fihwo kako Anitumo simeho we'e uyo sohwo, Ngko Anituye hungkuno nom'ne upa'nyoso peho'neto. Nta'noho, loso sohwo oso simeho we'e uyalokuso somo wae weeo'mtonoho. Jisas ose ul'mentisofoho.

Jisasiye kona'wohi'nji kon'ngkwa'wehwosanjiye hungkunofoho.

(Mat'iyu 12:46-50; Mak 3:31-35)

¹⁹ Oso hohosohonta Jisasiye kona'wohi'nji kon'ngkwa'wehwosanji kakiye pono pmmonto-hofofoho. I oso'no hwe moya'mi pi'n'ingo engo Jisasi'njopo uhu'mokumentohoho so'no hofi'ko Jisas pone neso m'mofapifitnnehofo. ²⁰ Oseso hwe fihwo Jisasi'mo ul'mento, Hnna'wohi'nji hnn'ngkwa'wehwosanji hofi'ko yoloho'mo lohofontifi kikimo woku'mano lontifi humohuman-tohofofoho. ²¹ Ose ulahon'ngki Jisas ul'mento, A'amu Anituye hungkunomo haloho pentifi in'ngkawo'n'ngkohofoso hofi'ko nje na'uja nje n'ngkwahwosafoho.

Jisas kako ifofo engo sohomo moi'wo hmmo'nyo ul'mentisofoho.

(Mat'iyu 8:23-27; Mak 4:35-41)

²² Sikuno fihumo Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hofi'ko yofayokinomo kotasontifi Jisas ul'mento, Nakwo mijo lomo nongkihnta'ni woekano. Ose ulahon'ngki

nihu'nahone yofayokino hano imentisofoho. ²³ Nowekontaningkofi Jisas kako saho foyawo'mentisofoho. Nofosyowentaningki ifofo engo nto yahoningki oso yofayokino homo somo mijo ufehu'mokahumonto yahoningki yofayokino hiso mijo womuhulo'mto imentisofoho. ²⁴ Inomokomoyo sohwa hofiko Jisasimo komo'no ulikafontifi ulimentohofi, Hwe Engofo, Hwe Engofo, we'enepi nakwoe yofe moi'wo umo'nontane'no yalokuhwono. Ose ulahoningkofi Jisas nolikafonto ifofo so'nji mijo so'njimo hungkuno ulahoningki ifofo'nji mijo'nji moi'wo imo'n'ngkahoningki mijo apa'no songo songo miyo'njo nihu'nahone lofawo'mentisofoho. ²⁵ Oseso Jisas kakoe inomokomoyo sohwapo ulimento, Sekwoe simeho hi'ntnnohinoso nti'mo weho. Ose ulahoningki hofiko yomo yontifi iyoho yontifi ole hnnimentohofi, Olo hwe lohwo kako ifofo'nji mijo'njimo yoka ulisolo haloho'nohini isolo tihwoe huhwolo.

Hwe sisimasoho'njo sohumta'ni Jisas kako towahuno wonyo wae yao'mentisofoho.

(Matiyu 8:28-34; Mak 5:1-20)

²⁶ Hofiko hwaho Ngkalili sopo nta'ni mijo ayo somo nowakentifi hwaho Ngkekesa sopo ki'mofamentohofofoho. ²⁷⁻²⁹ Oso hopo sopo Jisas kako yofayokino mta'ni ifohohosyosyahoningki oso ango saponjo hwe fihwo u'ma'mentisofoho. Oso hwe huhwo sohomo towahuno wonyo sohwa kakimo ehuhnamo'nnyo hweho. Sikuno pi'n'ngo engo somo kako he ane hweho.

Kako ango ne so'mo mohumayo hweho. O'o, kako a'amufe pijafo sokimomo ho'nasiyo sopo humemmojo hweho. Sɪkuno pi'nɪngo engo somo oso towahunu wonyoso oso hwe huhwo sohumo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'nɪngkohoho sohonta a'amu angoponjoso aho kesyohumantifi ahwomo nano so'nji kakoe sife ahomo ko kilofontife sohwo kako ahwomo nano hiso mtɪhupewo'nɪngkisofoho. Towahunu wonyo homo somo hwaho a'amu ane sopone'no ipemotawowo'nɪngkohofofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako Jisasɪmo uhwononto joho mohm'no lamofonto Jisasɪye sife ki'nyo'mo pɪwasyonto mango engo ulɪmento, Jisas kɪko Anɪtu Yokintahoponjo sohwoe Hwomu Ne hwosoho. Kɪko ngkimo peho wontoho'monne'nelo. Hungkuno yokumpohn'nyo wakilɪmonne'no yohono. Kɪko ngkimo tohino nontapohotoho. Oso hungkuno ulɪmentiso hwapɪngoso olenoho. Jisas kako oso towahunu wonyo sohumo ulɪmento, Kɪko olo hwe lohomo ulɪko'maho. ³⁰ Ose ulonto nom'ne hungkuno ulɪmento, Jɪje yofe pɪhwo'nyo hwosilo. Ose ulahonɪngki ulɪmento, Nje yofeso *Ami* hwo'nyoho. (Nakwoe hungkuno ole, Sɪsɪhwayo pa'nɪngo, pi'nɪngo engofoho.) Hwapɪngoso towahunu wonyo pi'nɪngoso oso hwe huhwo sohumo ehuhnɪnamo'nnyofoho. ³¹ Towahunu huhwo sohwo hofɪko Jisasɪmo yokumpohn'nyo ulɪmentohofi, Kɪko tohino mayo so'no tɪkano somne'no nolonehwajohotoho.

³² Oso hwofɪki'nyo mofone sopo yahu pi'nɪngo engoso hofɪko mno ijontanɪngkofo

somme'no towahuno wonyo sohwa Jisasi'mo yokumpohn'nyo ulimentohofi, Kiko timo'nohino fohononehwajo. Nakwo oso yahu nongkwafe pone'no wohwontane'no yihwono. Ose ulahoningkofi Jisas hofikimo timo honohwatimentisofoho. ³³ Oseso oso towahuno wonyo hiso hwe sohomo nuliko'mantifi yahu somo ehuhnao'mentohofofoho. Euhnao-fahoningkofi yahu hiso hofiko hano kunto kunto'no wentifi iwo'mangomo mtiku'nontifi mijomo nihu'nahono mihulo'mentisofoho.

³⁴ Oso yahu mokosyohumayo sohwa yo'mayo somo uhwonontifi hano kunto kunto'no wentifi hwe moya'mi ango sponjo so'nji oso'mo so'meemjo so'ntnne'no oso hungkuno hiso lijwaofahoningkofi ho'nimimentisofoho. ³⁵ Oso hungkuno hiso ho'ningkahoningki hwe moya'mi hopi'nonohinoso uhwonano lontifi imentohofofoho. Hofiko Jisasi'nji i'mofapontifi uhwonimentohofoso oso hwe towahuno wonyo ulikoma'mentohofoso hwe kako he yofonto kako huno wopingo'njo imo'nonto kako Jisasiye sifiki'nyo'mo nohumentaningki uhwonimentohofofoho. Ose uhwonontifi iyoho imentohofofoho. ³⁶⁻³⁹ Oso a'amu tfinjo i'mofapmmentohofoso somo a'amu hofiko Jisas oso hwe towahuno wonyo uliko'ma'mentohofoso sohomo wopingo umokumentiso somo uhwonimentohofoso so'no mpoyo lutihwamentohofofoho. Ose upa'nontifi oso hwe moya'mi hopi'nono oso hwaho Ngkekeso so'meem mta'angoso hofiko Jisasi'mo ulimentohofi, Kiko nakumo

noneliko'mahoji nom'ne angopono mpano. Ose ulimentohoho hwapingoso ole'nefoho. Hofiko iyoho mikunimposo uningkahoningki ulimentohofoho. Oseso Jisas kako yofayokinopo nokotosahoningki oso hwe towahuno wonyoso uliko'ma'mentohoho sohwo kako Jisasimo yokumpohn'nyo ulimento, Ngko kiko'nji wowahontnne'no yohono. Ose ko ulahoningki Jisas ulimento, Kiko jije angopono asomo uhujji yo'mayo wonyoangkafo Anitu kiloho'maso so'no jije a'amu somo filutihwaho. Ose lhwajonto Jisas kako ni'hu'nahone asomo wako'mentisofoho. Oseso oso hwe huhwo sohwo kako kakoe angone'no asomo nowento hwe moya'mi hopi'nonohinomo yo'mayo Jisas uloho'mentiso so'no lutihwamentisofoho.

*Mu poyo pe'nnyosi'nji a'mu
mnokino'njosi'njiye hungkunofoho.*

(Matiyu 9:18-26; Mak 5:21-43)

⁴⁰ Jisas kako mijo ayo nongkihnta'ni asomo wako'mentiso sohonta hwe moya'mi hopi'nono kakine'no humohontohumantohofoso Jisasimo uhwonontifi simonyo imentohofoho. ⁴¹⁻⁴² Osohonta hwe fihwo kakoe yofe Jailos sohwo kako Jisasimo u'ma'mentisofoho. Oso hwe Jailos huhwo sohwo kako Anituye tajo angone'no somo mokosyohumayo'ne yofe engo'njo hweho. Kako mu anga'nohino'njo hweho. Kakoe mu siye soswoso aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakolo'nnyosi kako poyo wope'nimonto mofone sopo kanngkwohwo Jisasimo u'manto Jisasiye sifiki'nyo'mo hwomtame ehumanto

Jisasimo yokumpohn'nyo ulimento, Kiko nje angone'no wowaho. Ose ulimentisofoho.

⁴³ Oso a'amu'njo hopo sopo a'mu fisi kako humunyoponoho. Oso hisi kako engolopohamo imoihoso ne'no yontaningi soswo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakolo'mojofoho. A'amu fihwo kako oso a'mu hisiye mnokino homo somo wopingo umokone sohwo mohumunyoponoho. Kakoe hamniyoho hopi'nono a'amu mnokino'njo somo wopingo umokiyo sohwo nto umojiyoho.

⁴⁴ Oso a'mu hisi kako Jisasiye hohujo hohnta'ni u'manto kako Jisasiye hwapife tokwajo somo aho upm'mokahoningi a'musi kakoe honiyoso sosayo komo'no sa'nimentisofoho.

⁴⁵ Oso hohosohonta Jisas ulimento, Ngkimo aho tihwo n'ipm'mokantofoho. Ose ulahoningi hofiko anga'no anga'no ulimentohofi, Ngko'maho. Ngko makupm'mokoho yohono. Ose lontaninkofi Pita Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, hwe moya'mi pi'ningo engo kikimo ifehu'mokokumantifi kakupm'mokohoho.

⁴⁶ Ose ulahoningi Jisas ulimento, A'amu anga'no kako ngkimo aho kisanisyohoho. Nje a'apaho somta'ni yokumpohn'nyo fehohnjoso uhwohoe huno niyohoho.

⁴⁷ Ose ulahoningi oso a'mu hisi kako Jisas ngkine'no huno nto uyohoho syafisyonto yomo yomo yonto Jisasiye sifiki'nyo'mo hwomtame ulohofonto a'amu hopi'nonohinofe timopo kako Jisasimo aho kisumentiso hwapingo so'no lutihwanto ole ulimento, Nje mnokinoso ni'hu'no komo'no

moi'wo imo'n'ingkohoho. ⁴⁸ Ose ulahon'ingki Jisas ul'imento, Nje mupe, k'iko ngkimo simeho hi'ntnnono ntapohino so'no olohonta k'iko wop'ingo imo'n'ingkino. K'iko simeho wop'ingo'njo siki uhuji fohumantono.

⁴⁹ Ose ulontan'ingki hwe fihwo Jailosiye angopo nta'ni noponto Jailosi'mo u'manto ul'imento, Jije mu poyo nto pe'n'ingkohoho. Oseso k'iko olo hwe engo lohumo jije ango pone'no peho'no ipemotowalokuno. Kako wohumano. ⁵⁰ Ose ulahon'ingki Jisas kako upa'nonto Jailosi'mo ul'imento, K'iko iyoho yohotoho. K'iko ngkimo simeho hi'ntnnono ntahopohojo'no jije mu wop'ingo umo'n'montonoho. ⁵¹ Ose ulonto

Jisas kako Jailosiye angopo i'mofawento oso hopo sopo Jisas kako Pita, Joun, Jemis oso hwanji kan'ingkwowho'ya'u'njimo utimanto hof'iko'nohini angomo humentohofofoho. Nom'ne a'amu somo ole ul'imento, Sekwo noswap'ikutoho. ⁵² Ose ulahon'ingki hwe

moya'mi pi'n'ingo engoso hof'iko mu hisine'no humotaho lopemo'nowentan'ingkofi Jisas ul'imento, Sekwo humotaho likutoho. Kako poyo'maho. Saho fosyaweho. ⁵³ Ose

ulahon'ingki a'amu hiso hof'iko mu poyo nto pe'n'imentiso so'no huno uyahon'ingki hof'iko Jisas'mne'no sitofu ulont'ifi tikafo uj'imentohofofoho. ⁵⁴ I oso'no Jisas kako mu

poyo pe'n'imentiso siye aho manto mango mohm'no ole ul'imento, Mupe, k'iko fil'ikaho.

⁵⁵ Ose ulahon'ingki oso mu hisiye huyo'mangoso nto umentisoso asomo ponto ka'wohimo uhulo'ofahon'ingki mu sopi lika'mentisofoho.

Nolikofahonꞑngki Jisas kanꞑngkwohwo'ya'umo ulꞑmento, Wosopayo uyinyo. ⁵⁶ Ose ulahonꞑngki kanꞑngkwohwo'ya'u siko yo'mayo somo uhwononji yomo engo imentisiyefoho. Jisas kako kanꞑngkwohwo'ya'umo hungkuno yokumpohn'nyo ulꞑmento, Olo hilo so'no siko yolohoso nom'ne a'amumo nulohosiloho. Ose ulꞑmentisofoho.

9

Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwamo kakoe syoho somo iyo'ne uhwatꞑmentisofoho.

(Matꞑyu 10:5-15; Mak 6:7-13)

¹ Jisas kako kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwamo lutꞑmanto yo'mayo mnokino'njo so'nji a'amu towahuno wonyo ehuhnname'nyo so'njimo wae yaofꞑkuji wopꞑngo umokiyo'ne kakoe yokumpohn'nyo uyꞑmentisofoho. ² Jisas hofꞑkimo ulꞑmento, Sekwo angomeemne humpekuji Anꞑtu kako a'amu somo umokosyohumamonto yalokunjo so'no lutꞑhwafꞑkuji a'amu mnokino'njo somo wopꞑngo umokumno. ³ Ose ulonto ulꞑmento, Sekwo yo'mayo hano emoyo so'ne'no mno, ho'yo, wopayo, hamniyoho manji'mofo nom'neso nomotawekutoho. O'o, hano'nohino fiyꞑkuno. ⁴ Sekwo nom'ne angopo i'mofahokuji a'amu fihwo sekumo kakoe angomne'no setꞑmaso sohwoe angomnohini fosyawentꞑfijo sohwasi oso ango hopo sopo nulꞑko'mafꞑkuji anga nom'nepono nje hungkuno

lutihwayo'ne fihwanimno. ⁵ Ango fipo i'mofafijoso a'amu moset+maso'njo mikuj+manji oso ango hopo sopo nuliko'maf+kuji hopo sopenjo hwaho semongki'nososo hofiko nosehontohumentan+ngkuji oso hintalinyo hiso wae feehumno. Oso homo somo uhwon+ngkuji hofiko hofikoe yahino somne'no huno ole wosyaf+hupife. U, nakwo wonyo yihwono. Ose syaf+sy+kuji iyoho unono.

⁶ Ose ulonto hofikimo uhwojahon+ngki hofiko angomeemne'no humpo'mentohofofoho. Ango ho'mo ho'mmeemo Anituye hungkuno wop+ngoso liku'mofont+fi a'amu mnokino'njo somo wop+ngo umokumentohofofoho.

Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Helout sohwo kako Jisasimne'no hungkuno upa'nimentisofoho.

(Mat+yu 14:1-2; Mak 6:14-16)

⁷ Hwe yofe engo'njo hwaho Ngkalili sopo mokosyohumayo sohwo kakoe yofe Helout+yoho. Oso huhwo sohwo yo'mayo wonyoangkafo Jisas imentiso so'no upa'nonto kako huno pi'n+ngo syafihu'mentisofoho. Hwap+ngoso a'amu fehohnjoso Jisasimne'no ole ulimentohofi, Joun poyo pe'nimentiso sohwo kako pi'n+imo mta'ni apa'no songo nto likakwoho. ⁸ Nom'ne a'amuso ole ulimentohofi, Ilaija sohomo Anitu hungkuno uyahon+ngki kako neyakwosamo hohonta lutihwamojo sohwo kako poyo pe'nimentiso sohwo apa'no nto likakwoho. Nom'ne a'amuso ole ulimentohofi, U, nom'ne a'amu hohonta humamojo sohomo Anitu

hungkuno uyahon+ngki lut+hwamojo sohwo nto likakwoho.

⁹ Helout oso hungkuno upa'nonto kako syafi+hu'mento, Nje a'amu lihwat+mentoheso hofi+ko Joun+ye ti'wangomo m+ngo ntofil+jwamokwof+hweho. Oseso olo hwe lohwo Joun+'manji pipilo. I oso'no ngko pipine'no upa'n+ngkohono oso huhweho eso, hungkuno upa'n+maleso ti'hwolo. Ose syaf+syonto kako Jisas+mo uhwon+monto imentisofoho.

Jisas kako a'amu 'faif tausen' (5000) sohwamo wopayo uy+mentisofoho.

(Mat+yu 14:13-21; Mak 6:30-44; Joun 6:1-13)

¹⁰ Jisas kakoe inomokomoyo (*apousel*) uhwat+mentiso sohwa asomo nopont+fi hofi+ko yo'mayo imentohofso so'no Jisas+mo ul+mentohofsofoho. Nto ulahon+ngkofi Jisas kako hofi+ko'nji a'amu nom'ne hopi'nonohino somo uhwat+'mofont+fi hofi+ko'nohini ango Mpet+saita ne'no umentohofsofoho. ¹¹ Hwe moya'mi hopi'nonohinoso oso hiso'no huno uyahon+ngki hofi+ko umentohofso somo in+ngkamentohofsofoho. Jisas kako oso hwe moya'mi hiso kakimo nto in+ngkowahon+ngkofi uhwononto ul+mento, Sekwo oyon+mno. Jisas kako An+tu hwe moya'mi somo wop+ngo umokosyohumamonto iwo'n+ngkiso so'no hungkuno ulonto a'amu mnokino'njo somo wop+ngo umokumentisofoho.

¹² Oso'no sikuno'nji kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwa Jisas+mo u'mant+fi ul+mentohofi, K+ko oso hwe moya'mi

somo ango so'mne'no lihwajohojo'no hofi'ko osopo fosyawekuji wosopayo woti'pemapi'fe. Olo humalohwone lopo a'amu ango yo'mayoso aneponoho. ¹³ Ose ko ulahon'ngkofi Jisas uli'mento, O'o, sekwo huhwasi wosopayo uyimno. Ose ulahon'ngki hofi'ko uli'mentohofi, Nakwo wosopayo pi'n'ngo'njo hwonani'maho. Wopayo aho fehohnjo hopi'nonohino'nji inani'ku hufa'uyo so'ntnnohini mokosyohumalohwono. I kiko ole losyofi'syalokuno. Sekwo nowekuji ho'yango ango mta'ni a'amu hopi'nonohino somne'no wosopayo mpe uyamno. Ose losyofi'syalokuno. Ose uli'mentohofofoho.

¹⁴ Oso a'amu hiso *faif tausen* (5000) hwafoho. Jisas kako kakoe inomokomoyo sohwaro uli'mento, Sekwo hofi'kimo ulimno. A'amu *fifiti* (50), *fifiti* (50) mi'hu'mokin'ngkuji wohumafe. ¹⁵ Ose ulahon'ngki inomokomoyo sohwa hofi'ko Jisas uli'mentiso hopa mi'hu'mohu'm'ngo yi'hu'mati'mentohofofoho. ¹⁶ Jisas kako oso wosopayo aho fehohnjo hopi'nonohino so'nji inani'ku hufa'uyo so'nji nomanto kako ahwomomo timo uhwontohumanto Anitumo isamoyoka uli'mentisofoho. Isamoyoka nto ulonto kako wopayo hiso kutikujo lohofonto kakoe inomokomoyo sohwaro a'amu somo yano ulofiyo'ne hu'muyi'mentisofoho. ¹⁷ A'amu hopi'nonohinoso wopayo hiso moi'wo nontifi si'meho uhnn'ngkahon'ngki hofi'ko wosopayo nilifonao'mentohofoso nuhu'mokontifi sohwo ho'yo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo somo mohu'memeehumentohofofoho.

Pita Jisasimne'no K'ilaisiyoho ose

lijwao'mentisofoho.

(Matiyu 16:13-19; Mak 8:27-29)

18 Sikuno fihumo Jisas kako'nohini kaningkwohumo jomo ulontaningi kakoe inomokomoyo sohwa mofonepo humohu-mantohofofoho. Jisas kakoe inomokomoyo sohwa ulohonimento, A'amu ngkine'no pehofo mjolim+walokwofo. 19 Ose ulahoningi hofiko ulimentohofi, A'amu fehohnjo kikine'no ole lalokwofo, Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo+keno. A'amu nom'ne fehohnjo ole lalokwofo, Ilaijat+keno. I nom'nihwa a'amumo Anitu hungkuno uyahoningi lutihwanto pe'nimentiso sohwo apa'no songo lika'maso hwol+keno. Kikine'no ose mjolim+walokwofo. 20 Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo sohwasu, ngkine'no pehofo nt+wo'n+ngkohof+hwasilo. Ose ulahoningi Pita ulimento, Kiko sohwasu Anituye Kilais+kiyoho. Anitu nakwoe hwaho lopone'no kuhwot+mentiso hwosoho.

Jisas kako poyo pe'n+ngkuhwosi apa'no songo likafone so'no hungkuno ulimentisofoho.

(Matiyu 16:20-28; Mak 8:30-9:1)

21 Pita ose ulahoningi Jisas kako inomokomoyo sohwa hungkuno yokumpohn'nyo ole ulimento, Sekwo oso hiso'no nom'nemo luj+mof+kutoho. 22 Ose ulonto ole ulimento, A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko tohino engo noma'mne hwo'nyoho. A'amu Jutafe hwe engo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Jutafe honingkano

hungkuno lutihwawo'n+ngkohoho sohwanji hofiko ngkine'no nakwolaho ntikuji hohujo ikinjan+mofikuji nofonjan+hufitnnefoho. I oso'no sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no ngko apa'no songo wolika'monnoho.

²³ Ose ulonto hwe moya'mi hopi'nono Jisasimo in+ngkamentohoho somo ole ulimento, U, a'amu fisoku ngkimo wonn+ngkopano lifijo'manji sekwo sekwoe yo'mayo hi semo'n+wo'n+ngkiso so'nji sekwoe yofe so'nji monje yahin+ngkuji sekwo sikuno huhwo huhwi nje yofe'no poyo pe'nyo so'no iyoho miyo'njo ifijosso ngkimo mofo ne sopo tifi nningkapmno. ²⁴ A'amu fihwo kakoe songo humayoso yokumpohn'nyo womokosyohumamo lososo kakoe songo ne'no humayoso wop+wahu'montonoho. Oso'no a'amu fihwo ngkine'no huno uyahon+ngkuhwosi kakoe humayoso p+wasyososo hwangku kakoe humayoso wot+pema'montonoho. ²⁵ A'amu fihwo kako Anitumne'no hohujo ikinjaofihwosi kako olo hwaho loponjo ho'yango hamniyoho yo'mayoso engo hu'meesyontoso sohwo kako tikanomo weso'manji oso ho'yango yo'mayoso pipi ufo'maneto. Awonoho. ²⁶ A'amu fihwo kako nje hungkuno so'nji ngko'ntnne'no hohujo ikinjan+mofoso sohwo ngko oso huhwo sohumne'no tifi no'mo hohujo ikinji'mo'mnefoho. Ou, osohonta ngko nje Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji a'amu ahwomomjo wopingo'nohini sohwife yokumpohn'nyo'nji nje yofe engo'nji olo hwaho lopo asomo pmme sohonta a'amu ngkine'no

hohujo ikinjanimofoso sohune'no ngko hohujo ukinjimo'monnoho. ²⁷ Ngko hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. A'amu olo hwaho lopo nakwo'nji olohonta humalofo fehohnjoso mape'nontaningkuji Anitu a'amumo wopingo wonyoangkafo mokosyohumayo somo uhwonantifeho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kakoe a'apaho simano nom'ne kengo imo'nimentisofoho.

(Matiyu 17:1-3; Mak 9:2-13)

²⁸ Sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sihune memjaofahonngki Jisas kako Pitaja Jounja Jemisijamo utimanto kako Mpohumo jomo ulimo lonto hwofiki'nyo we'e sopone'no kotasimentohofofoho.

²⁹ Kako Mpohumo jomo ulontanngki kakoe simo'mangoso mofehi'nyo pa'nyo imo'nonto kakoe manji'mofo sawemoso nihu'no halojo pomponaho pa'nyo imo'nimentisofoho.

³⁰ Oso hohosohonta hwe hufa'u hohonta pe'nimentisiye sohwa'u kako'njopo i'mofaponji hungkuno hnnimentohofoso Mousesinji Ilaijanjoho. ³¹ Siko ahwomomjo yokumpohn'nyo so'nji u'manji siko Jisas kako ango Jerusalem sopo yomayo Anitu kako Jisas yone'ento uyohotimentiso somo ne imo'nyo'ne poyo umo'nimontonoho, hnnimentohofofoho.

³² Pitajanji nom'ne sohwanji saho humofosyawentohofoho sohwa nolikafontifi uhwonimentohofoso Jisasiye pomponaho so'nji hwe hufa'u sohwa'u'njimo uhwonimentohofofoho. ³³ Oso hwe hufa'u sohwa'u

Jisasimo uhwoti'mofaho lonji imentisiyoso Pita kako huno pi'n'ingo syofisikaofonto Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, nakwo olopo humentani sehoningkuhwoneso wopingofoho. Olo hilo so'no syafisiyo'neso ango hufa'u si'hune womolantane'no yihwono. Anga'no kiko'nefoho. Anga'no Mousesimnefoho. Nom'neso Ilaijamnefoho. Pita kako oso hiso'no huno ito'no muyahoningki ulimentisofoho. ³⁴ Pita ose ulontaningki himo hwahonepo kepijiyofasyonto hofikimo ifeehu'mokosyahoningki inomokomoyo sohwa hofiko iyoho imentohofofoho. ³⁵ Oso himo ho'mo so'mta'ni mampaho ole ho'n'imento, Olo hwe lohwo sekumne'no uhwsopo'mentohe sohwo nje Hwomufoho. Kakoe hungkunomo sekwo upa'n'imno. ³⁶ Oso mampaho hiso moi'wo ho'n'ikwato lohofahoningki inomokomoyo sohwa uhwonimentohofoso Jisas kako'nohini lohofontaningki uhwonimentohofofoho. Inomokomoyo huhwo sohwa yo'mayo uhwonimentohofoho sohonta hofiko nom'ne sohwo hungkuno mul'mmentohofofoho. O'o, mampi'nyo humohumantohofofoho.

Hwomu towahuno wonyo ehuhnamo'nyo fi-humo Jisas wopingo umokumentisofoho.

(Matiyu 17:14-21; Mak 9:14-29)

³⁷ Mo'ningkanta hofiko hwofiki'nyo we'e sopo uliko'mantifi nowentifi hwe moya'mi pi'n'ingo engo honingkanopo Jisasimo uswo'n'imentohofofoho. ³⁸ Hwe fihwo kako oso hwe moya'mi pi'n'ingo engo somta'ni

Jisasimo joho ulimento, Hwe Engofo, ngko kikimo jomo wakilimonne'no yohono. Kiko nje hwomu lohomo timo uhwonyo. Ngko olo hwomu anga'nohino'njo hwo'nyoho.

³⁹ Towahuno wonyo sohwo kako hwomu sohomo u'manto aho yokumpohn'nyo kemokosyohumahon+ngki hwomu sohwo kako joho mohm'no liwo'n+ngkisofoho. Towahuno wonyo huhwo sohwo kako hwomu sohomo wonyo kimokonto mohm'no mohm'no ulohofahon+ngki hwomu sohwoe mango mta'ni makwoangoso sapiwo'n+ngkisofoho. Towahuno wonyo huhwo sohwo kako hwomu sohwoe a'apaho wonyo ne'no umokonto komo'no musya'ofe'njo yonteso hwomu sohwo kakoe a'apahoso kangotnnyo imo'n+mojofoho.

⁴⁰ Oseso ngko jije inomokomoyo sohwa hofiko towahuno wonyo hiso wae ween+mofife lonji humotaho ko loheso hofiko hopo'maho. ⁴¹ Ose ulahon+ngki Jisas ulimento, Hwe moya'mi olohonta humalofu soku, sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono muyo kuyoho. Sekwo hon+ngkano ito'nohino'maho. Oso yahino hiso ne'no weso'manji ngko sekwo'nji humayoso sikuno alale womemjanimo'montolikeno. Ngko sekwoe tango ngkimo ni'mayoso sikuno alale womemjanimo'montolikeno. Jije hwomuso ngko'njo lopone'no motape.

⁴² Nomotowentan+ngki towahuno wonyo sohwo kako hwomu huhwo sohomo hwahopo kelopmmokwajonto mohm'no hnoojwao'mentisofoho. Jisas kako towahuno wonyo huhwo sohomo yoka ulonto wae

yimofonto hwomu sohomo wopingo umokumentisofoho. Wopingo umokonto kaningkwohomo uyimentisofoho. ⁴³ Hwe moya'mi hopi'nonohinosa hofiko Anituye yokumpohn'nyoso utihwa'nyopo uhwonontifi hi ulikofahoningki hofiko yomo imentohofofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohomo kako poyo imo'none so'no apa'no ulimentisofoho.

(Matiyu 17:22-23; Mak 9:30-32)

Hofiko Jisas kako imentiso so'no huno pi'ningo engo syofisyontaningkofi Jisas kakoe inomokomoyo sohomo ulimento, ⁴⁴ Sekwo olo hungkuno loso sel'me'no haloho ito'no upa'nimno. Sekwo iningo mofikutoho. Hwangku we'enepe ngko A'amufe Hwomu sohwo'nimo nje mango sohwafe aho samo hofiko ngkimo woho'nonisyantifeho. ⁴⁵ Ose ulahoningki hofiko oso hungkuno ulimentiso so'no huno mumentisofoho. Hwapingoso oso hungkuno hiso hofikine'no hiyaso wo'nyo so'no hofiko huno mosyafisiyo'njo yontifi hofiko hwapingo ne so'no Jisasi mo ujoso'no iyoho unimentisofoho.

Inomokomoyo nom'ni hwamo yakolo'nyoso tihwolo.

(Matiyu 18:1-5; Mak 9:33-37)

⁴⁶ Inomokomoyo sohwa hofiko nakwoe hwe yofe engo'njo simo'mo yakoloso, tihwolikeno sohnohojikamo'nontifi ikujoho wofongki'nantifi imentohofofoho. ⁴⁷ Jisas kako hofikoe huno somjo huno wo'nyo so'no huno uyahoningki kako mehomi we'eso utimanto,

momemokosyohumamentisofoho. ⁴⁸ Oseso inomokomoyo sohwo ulimento, A'amu fihwo kako olo mehomi lohumo, nje yofe ho'non+mayo'ne ufo'maso sohwo kako ngkimo nifo'makwoho. A'amu ngkimo nifo'maso sohwo kako hwe engo ngkimo nihwat+mentiso sohwo huhumo ufo'makwoho. Hwe fihwo kako kakoe yofe engo somne'no huno mosyafi'siyo'njo a'amu nom'nimo ufo'mayo'nohini sohwo kako Anituye t+imopo hwe engo ne s+imo'mjo hweho.

A'amu sekwoe yo'mayo syoho somo mohwempeesemofe hwo'manji sekwoe a'amu hweho.

(Mak 9:38-40)

⁴⁹ Jisasiye inomokomoyo Joun sohwo kako Jisasi'mo ulimento, Hwe Engofo, Nakwo uhwon+malohwoneso hwe fihwo kako jije yofe ulonto towahuno wonyo wae yaofontan+ngki uhwon+malohwonefoho. I oso'no kako nakwo'nji kikimo mokin+ngkowaloku y+hwono i oso'no nakwo kakimo ul+malohwono, K+ko Jisasiye yofe'nji towahuno wonyoso wae yaofohotoho. ⁵⁰ Ose ulahon+ngki Jisas ulimento, Sekwo ose uloho'malofoso wonyofoho. Sekwo kakoe hon+ngkanomo nop+jumof+kutoho. A'amu sekwoe syoho somo mohwempeesemofe hwo'manji sekwoe a'amu hweho. Ose ul+mentisofoho.

*A'amu Someliyaso Jisas hof+koe
angopo wahon+ngki hof+ko Jisasi'mo
mut+ima'mmentohofofoho.*

⁵¹ Jisasi'mo Anitu ahwomomne asomo ut+imayo s+kuno mofonepo imo'n+ngkahon+ngki

Jisas kako Jelusalemne'no we-e'neso huno yokumpohn'nyo syofi'syomanto Jelusalemne'no wawomo lonto hano si'mentisofoho. ⁵² Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji Jelusalemne'no nowentan'ngkofi kako kakoe inomokomoyo fihwamo a'amu Someliyafe ango fipone'no Jisas kakine'no ango ito'no esyohumayo'ne ulohasiyo'ne li'hwat'mentisofoho. ⁵³ I oso'no oso ango hopo sponjo a'amuso hofi'ko Jisasi'mo hofi'koe angomo ipemotasyuyo so'no nakwolaho lonti'fi muti'mmaso'njo imentohofofoho. Hwap'ngoso kako Jelusalemne hweho lonti'fi muti'ma'mmentohofofoho. Hofi'ko Anitumne'no hwomtame ulohofo yahinoso Jelusalemnolini * uhwonyoso nakwolaho linyofoho. ⁵⁴ Jisasiye inomokomoyo hufa'u sohwa'u Jemisi'nji Joun'nji siko yo'mayo yo'mayo yahino somo uhwononji uli'mentisiyo, Hwe Engofo, nakwo ahwomomjo toho so'no joho lutimehwasi olo a'amu lomo nasiyoso wopi'ngotaho. ⁵⁵⁻⁵⁶ Ose ulahon'ngki Jisas kako sikimo yoka uli'mento, Siko sikoe si'meho mo'mjo huno wonyoso huno maseyohi yohoho. Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko a'amumo wonyo imokiyo'ne pmentohe hwoni'maho. O'o, a'amumo ufo'mayo'ne pmentohe hwo'nyoho. Ose ulahon'ngki hofi'ko

* **9:53:** A'amu Someliyaso Hwofi'ki'nyo Ngkelisim sopo uhu'mokonti'fi Anituye yofe ho'nomawo'n'ngkohofofoho. Oso'no a'amu Jutaso hofi'ko Jelusalem uhu'mokonti'fi Anituye yofe ho'nomawo'n'ngkohofofoho. (Jn. 4:20 somo uhwonyo.) A'amu Someliyaso hofi'ko huno ole, A'amu Jutaso hofi'koe yahino wopi'ngo min'ngkawo'n'ngkiyohoho. Oso'no hofi'ko Jisasi'mo mufo'maso'njo imentohofofoho.

nom'ne ango pone'no womentohofofoho.

A'amu Jisasimo tifi iningkayo yahino so'ne hungkunofoho.

(Matiyu 8:19-22)

⁵⁷ Hofiko honingkanopo noloho'nowentaningkofi hwe fihwo Jisasimo ulimento, Kiko ango ntimno usoso ngko tifi wokiningkamonnho. ⁵⁸ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Sikiswojo sohwa hofiko hofikoe sokimoso hi'njo hwafoho. Yihufo sohwa hofiko hofikoe aifoso hi'njo hwafoho. I oso'no ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko ango saho fosyawe'neso ane hwo'nyoho.

⁵⁹ Ose ulonto kako nom'ne hwe sohomo ulimento, Kiko ngkimo tifi nningkape. Ose ko ulahoningki hwe sohwo kako ulimento, Kiko ngkimo tifi nningkape ntohino so'no ngko kikimo wokiningkapmmonnho. I oso'no simo'mo ngko nje mpohumo kaki'no pi'nimo'mo ijopijisyasi'mo peso. Wopingotaho. ⁶⁰ Ose ulahoningki Jisas ulimento, A'amu ngkimo tifi monningkapifijosso hofiko ujopijisyahufe. Hofikoe syohofoho. I kiko sohwoosi ngkimo nningkapohoji Anitu a'amumo wopingo umokosyohumamonto yalokunjo so'no kiko a'amu somo Anitu kakoe hungkunoso filijimofu. Ose ulimentisofoho.

⁶¹ Hwe nom'nihwo Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, ngko kikimo tifi wokiningkamonnho. I oso'no ngko simo'mo nje a'amumo aho nihu'no upeemeso wopingotaho. ⁶² Ose ulahoningki Jisas ulimento, A'amu ngkimo tifi ko nningkapihwosi kako tifi no'mo yo'mayo ulikomaso so'no

ikintimantimo mjimwe'njo sohwo kako Anitu a'amumo mokosyohumayo sopono syoho iyo so'no hopo'maho. Ose ulimentisofoho.

10

Jisas kako hwe nom'ne 'sefenti-tu' (72) sohwamo angomeemo kakoe hungkuno luthwayo'ne lihwatimentisofoho.

¹ Oso hohosohonta Jisas kako nom'ne a'amu *sefenti-tu* (72) sohwamo kakoe syoho somne'no uhwosopomentisofoho. Kako a'amufe angoho'mo ho'meemo tifi ngko nu'ma'mne'ento angoho'mo ho'mne'no hwe hufa'u hufa'u lihwatimentisofoho. ² Simo'mo hungkuno ole ulimento, Pahnnimo hungkuno waselimonne'no yohono. Wopayo syoho sponjo pi'nngo engoso toyo nto imaho. I oso'no a'amu wopayo toyo mjiyo'ne syoho'njo sohwa hopoenohino hwa'maho. Oseso sekwo olo syoho loso mokosyohumawo'n'ngkiso kakwo'yohumo jomo ulikujo'no kako oso wopayo toyo homo somo mjiyo'ne a'amumo lihwajiyo'ne jomo ulimno. ³ Sekwo upa'nimno. Ngko sekumo yahu mu hopa sikiswojo sohwafe angomne'no wokasemo'mji yalokweno. Hofiko sekumo wonyo woselohofantife'no yalokwofo. Sekwo yahu mu hopa yokumpohn'nyo ane'njo sohwhanne'no huno ose ko niyahon'ngki losehwojalokweno. Oso'no mpanimno. ⁴ Sekwo hamniyoho so'nji yo'mayo ho'yango memokomayo'ne so'nji sifkwongofosyo nom'ne so'nji nohu'memokaho'n'ngkutoho. Sekwo

honɨngkanomo wekuji uhwonɨfijoso hwe fihwo honɨngkanopo nohumentanɨngkuhwosi uhwonɨngkuji nɨjwokohumafɨkutoho. O'o, sekwo kakimo yakolo'nohini ulohofefoho.
⁵ Sekwo a'amufe ango sopo i'mofahokuji ole ulimno. Anɨtu kako sekumo wopɨngo waselohomonto iwo'nɨngkiso so'no sekwo simeho wopɨngo'nji foyohumamno. Ose ulimno.

⁶ Hwe fihwo kako yahino wopɨngo iwo'nɨngkiso sohwoe angopo i'mofafijoso kako sekumo wopɨngo selohofɨhwoso'no Anɨtu oso a'amu huhwo sohomo wopɨngo uloho'montonoho. I oso'no a'amu fihwo yahino wonyo iwo'nɨngkiso sohwoe angopo i'mofafijoso sekwo Anɨtu wopɨngo uloho'monto iwo'nɨngkiso so'no simeho wopɨngo'njo foyohumamno, ulɨfijoso hwe huhwo sohwo ngkilaho selɨhwosi mosefo'maso'njo ihwoso'no sekwo nom'ne angopo ne'no simeho wopɨngo'njo hwasi fohumpopmno. Anɨtu kako sekumo wopɨngo sefo'mahwosi oso a'amu huhwo sohomo mufo'manehoho.
⁷ A'amu fihwo kakoe angommne'no setɨmahwoso'no sekwo oso ango homo somnohini humafɨkuji yo'mayo wosopayo'nji mijo'nji sejapɨkujo'no sekwo hmnɨmno. Hwapɨngoso a'amu kakoe syoho somne'no kako yo'mayo mayoso yahino ito'nohinofoho. Sekwo ango anga'nohino somo foyawekuji nom'ne angomno nonje nonje uyo'eno. O'o, oso ango anga'nohino somta'ni nje hungkuno filɨku'mopmno.
⁸ Sekwo ango fipo i'mofahokujo'no a'amu

hofiko sekumo setimafikuji yo'mayo mijo
 wosopayo so'nji sekune'no likuji yano
 selofifijoso sekwo umapmno. ⁹ Sekwo oso
 ango hopo sopenjo a'amu mnokino'njo somo
 wopingo umokukuji hofikimo ole ulimno,
 Anitu sekumo wopingo semokosyohumayo'ne
 mofonepo nto i'mofapohoho. ¹⁰ I oso'no
 sekwo ango fipo i'mofahokujo'no a'amuso
 sekumo mosetimaso'njo miyikuji sekwo
 oso ango hopo sopenjo honingkano sopo
 lohofikuji ole ulimno, ¹¹ Sekwoe ango loponjo
 hwaho hintalinyo namongki'n'ngkisoso sekwo
 sekwoe yahino somne'no huno syafisiyo'no
 nakwo hintalinyo hiso wae yasyihwoneso
 sekwo'nefoho. Sekwo olo so'no huno ito'no
 fisyafihupmno. Anitu kako sekumo wopingo
 wosemokosyohumamonto ko yahoningki
 oso'no sekwo hohujo ikinjaofwo'n'ngkohoho
 kuyoho. Oseso nakwo tohino manoho likuji
 Anitu semokosyohumayo so'no huno ito'no
 fisyafihupmno. Nto i'mofapohoho. ¹² Ose
 ulonto ole ulimento, Nje a'amu sohwaso ngko
 hungkuno waselimonne'no yohono. Sikuno
 ae'uyo somo a'amufe yahino wonyo so'ne
 hungkuno ikwolofo'ne sohonta oso ango
 Soutommjo a'amuso hofikoe yahino pisakino'njo
 somne'no tohino engo wotipemantifeho. I oso'no
 a'amu sekumne'no hohujo ikinjasemofoso
 hofikoe tohinoso Soutommjo a'amufe tohino somo
 yakolo'nnyofoho.

*A'amu Anituye hungkunomo simeho
 miwolo'mokiyo somne'no sekwo Anituye tohino*

somne'no i'waho ito'no fiyimno, Jisas kako ose ulimentisofoho.

(Matiyu 11:20-24)

¹³ U, a'amu Koulasin sokunonji a'amu Mpet+saitajo sokunonji sekwo Anituye tohino somne'no i'waho ito'no fiyimno. Ngko sekwoe angopo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwon'ningki yohofoso esetihwamentohesomo a'amu angoo Taiya'nji angoo Saitoun'nji hohonta humamotofoso hofiko uhwonontifijontentesi hofiko hofikoe yahino wonyo somne'no hulngkwajingo a'apahopo loho'nngkuji hofikoe honngkano wonyo somo hohujo nto ikinjaofikutnnesohilo. I sekwo yo'mayo wopingo ngko imalesomo ko uhwonontifi sekwoe yahino wonyo somne'no hohujo mikinjao'mmalofokuyoho. ¹⁴ Anitu kako a'amufe honngkano wonyo somne'no yano ilofoso sohonta Taiyajo a'amu so'nji Saitounjo a'amu so'nji hofiko Anituye tohino engo tipemapitnnefoho. I oso'no sekwoe tohinoso yakolo'nnyo kuyoho.

¹⁵ I oso sikuno homo somo angoo Koponeyamjo a'amu humawo'nngkohofosoku ngko sekumne'no pehofo selimnehono. Sekwo sekwoe yofe yokintahopo ko ho'noma'n'wo'nngkohofosoku sekwo tikanomo ufitne kuyoho.

¹⁶ Jisas ose ulonto kako kakoe inomokomoyo sohwo ulimento, A'amu sekwoe hungkuno haloho'no sepewo'nngkiso sohwo nje hungkuno homo haloho'no nipewo'nngkisofoho. A'amu sekumo hohujo ikinjasemofiwon'ngkiso sohwo ngko huhwo'nimo hohujo ikin-

janimofiwon'ningkiso hweho. A'amu ngkimo hohujo ikinjanimofiwon'ningkiso sohwo kako Anitu n'hwatimentiso sohwo huhumo hohujo ikinj'mofalofoho. Jisas ose moi'wo ulonto kako a'amu huhwo sohwo uhwatimentisofoho.

*Jisas kako a'amu kakoe syoho
somne'no uhwatimentiso sohwa asomo
i'mofapmentohofoho.*

¹⁷ Hwangku no'mo a'amu *sefenti-tu* (72) Jisas kakoe syoho somne'no uhwatimentiso sohwa hofiko asomo i'miwentifi simonyo imentohofoho. Simonyo yontifi Jisasimo ulimentohofi, Hwe Engofo, nakwo towahuno wonyo somo jije yofe ulimalohwone so'no hofiko jije yofe somne'no enjwa'mo paswontifi hiyaso humpo'malofoho. ¹⁸ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Ngko Seten ahwomo mta'ni emta'mingo hopa yonto piwesyahon'ngki uhwonimentohofoho. ¹⁹ Sekwo upa'nimno. Ngko nje yokumpohn'nyo sejapmentohe so'no sekwo homa wonyo so'nji a'nantihwoyo so'njimo sekwo hwotoho fifijoso hopoenohino hwasoho. Sekwo Seten'ye yokumpohn'nyo somo uyakolofone yokumpohn'nyo hi'njo hwasoho. Yo'mayoso sekumo wonyo semokoneso awonoho. ²⁰ I oseso sekwo olo so'no simonyo ikuji huno ole syafisyikutoho. Towahuno wonyo sohwa nakwoe hungkunomo enjwa'mo humalofo. Oso'no sekwo simonyo ikutoho. O'o, Anitu sekwoe yofe ahwomomo mt'i'mokasehumentiso so'no simonyo fiyimno. Ose ulimentisofoho.

*Jisas kakoe inomokomoyo sohwanne'no
simonyo yonto Mpohumo isamoyoka
ulimentisofoho.*

(Matiyu 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Oso hohosohonta Anituye Towahuno Wopingo sohwo Jisasiye simeho wopingo umokahonngki Jisas kako simonyo yonto Mpohumo ulimento, U, Mpohwoe, kiko ahwomomjo yo'mayo so'nji hwahoponjo yo'mayo so'nji hwapingo hwosoho. Ngko ole so'no isamoyoka kilalokweno. Yo'mayo iwo'nngkinoso kiko a'amu hwahoponjo huno engo tipema'mentohofu somta'ni hiyaso ho'nahumentohinofoho. I a'amu hofiko mehomimne'no simeho kanngkwowho'ya'umo uywo'nngkohofu hupa kijopontanngkofi kiko ujo ehontojwahumahnnofoho. Ou, Mpohwo, kiko ose imo'none'enji imentohinoso olohopeho. ²² Ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwanu ulimento, Nje Mpohwo kako yo'mayo hopi'nonohinoso nje ahomo ho'nanihumentisofoho. Olo hwaho loponjo a'amu fihwo kako nje hwapingo sopone'no huno inyoso tihwolo. Awonoho. Nje Mpohwo kako'nohini huno uyohoho. U, Mpohwoe hwapingo sopone'no huno inyoso tihwolo. O'o, ngko kakoe Hwomu hwo'nnohini huno niyohoho. U, ngko Mpohumo wosetihwamo uliwo'nngkohe a'amuso hofiko hi'nji ngko'ntnnohini huno nayohoho. Ose ulimentisofoho.

²³ Jisas kako kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwantnnohini

humantifi Jisas hofikimnohini ulimento, A'amu yo'mayo yo'mayo sekwo uhwonowo'ningkohoho somo uhwonngkuji simonyo uyife. ²⁴ Ngko hungkuno waselimonne'no yohono. Hohontajo a'amu somo Anitu hungkuno uyahonngki limotofo sohwanji a'amu yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo pi'nngo sohwanji hofiko yo'mayo sekwo uhwonalokwofo somo uhwonano lontifi ko imentohofoso muhwonimmentohofofoho. Yo'mayo sekwo upo'nalokwofo loso hofiko upo'nano lontifi ko imentohofoso hofiko mupa'nimmentohofofoho. Ose ulimentisofoho.

A'amu Someliyanta'ango sohwo kako kakoe mango sohune'no hitoho ulofahonngki ufo'ma'mentisofoho.

²⁵ A'amu Jutafe honngkano hungkuno lutihwamojo sohwo kako Jisasimo yamofu uloho'mo lonto nu'manto ulimento, Nje Lontihwayo sohwo, ngko songo ne'no humayo'ne yo'mayoso pipi i'mo woma'monnto. ²⁶ Ose ulahonngki Jisas ulimento, Mousesiye honngkano hungkuno nejapmmentisoso hungkuno pehofo wo'nnyoto. Atofo lonji huno pipi kiyohoho. ²⁷ Ose ulahonngki kako ulimento, Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no simeho uyohoji jije simeho hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no jije simeho uyohoji jije huyo'mango hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no simeho uyohoji jije yokumpohn'nyo hopi'nonohinoso kakimo

uyo. Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no jije simeho uyohoji jije huno hopi'nonohinoso kakimo uyo. Ose yohoji a'amu kiko'njopo mofonepo humawo'n'ingkohoho somo kiko kikine'no kumo'n'wo'n'ingkiso hopaso nom'ne a'amu somne'no oseno wakumo'nono. ²⁸ Ose ulahon'ingki Jisas ulimeto, Hopi lohino. Kiko oso hungkuno nto'nohino losomo in'ingka'fijo'manji kiko songo ne'no humayo'neso watipihwonimono. Noho fitipemaho. ²⁹ Ose ulahon'ingki hwe huhwo sohwo kako kakoe yofe wopingo umokinimonto yonto ole ulimeto, Nom'ne a'amu ngko'njo mofonepo humawo'n'ingkohoho somo ngko hofikine'no nimonyoso pipilo. ³⁰ Ose ulahon'ingki Jisas pahnimomo hungkuno ole ulimeto,

Hwe fihwo kako ango Jelusalem ulikomanto ango Jelikou sopone'no womaso hweho. A'amu wonyo hufo'nohino sohwa hon'ingkanopo uhwonima'nontifi hofiko kakoe ho'yango yomayoso moi'wo lonte'memantifi kakimo ikujoho fongku'mentohofofoho. Ose ulohofontifi humpo'mentohofofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hon'ingkanopo nohumanto kako we'ene'pi poyo wape'nimonto imentisofoho. ³¹ Oso hohosohonta hwe fihwo kako tajo ango syoho'njo sohwo kako hon'ingkanomo homo somo womentisofoho. Kako nowento hwe huhwo sohomo uhwononto kako ikitofonto uyakolo'mentisofoho. ³² Nto uyokolofahon'ingki hwe nom'ne Lifaiye temtitofomo mta'ango sohwo kako a'amu tajo ango syoho'njo sohwo enjwamo syoho iwo'n'ingkiso

sohwo kako hwe huhwo sohomo uhwononto kako huhwo ikitofonto uyakolo'mentisofoho.

³³ I oso'no oso hohosohonta hwe nom'ne hwaho Someliyanta'ango sohwo kako oso Jelikou honingkano homo somo nowento uhwonimentisoso hwe huhwo sohwo nohumentaningki uhwononto hitoho ulo'mentisofoho.

³⁴ Kako hwe huhwo sohwo'njo mofone sopo nowento hwe ikujoho fongku'mentohofosohomo ulikafonto mijo iloho emanto yopo'nyo fesyoma'mentisofoho. Fesyomanto kakoe uyo somo fosyo ufohumentisofoho. Nto ufosyonto kako hwe sohomo noho'nomanto kakoe yahupo mihumajonto ango fosyawe'ne somo motawento wopingo umokosyohumamentisofoho.

³⁵ Mo'ningkanta kako oso ango engoso mokosyohumawo'ningkiso kakwo'yohwo sohomo sife aho hopi'nonohino kina uyonto ulimento, Kiko olo hwe huhwo lohomo hamniyoho kijapoheso kakine'no yo'mayo mpe yohoji ito'no mokosyohumaho. Hamniyoho hiso moi'wo imo'ningkuhwoso'no jije hamniyoho ihn'namo'njo'manji ngko hwangku asomo pmme sohonta ngko kikimo aku wokijapmmonnoho. Ose ulonto umentisofoho.

³⁶ Jisas kako oso hungkuno hiso ulonto kako ulimento, Kiko huno pipi kiyohoho. A'amu hufa'u sihune sohwa oso hwe fonjahumentohofosohomo uhwontopahoningkofi oso a'amumo simeho nehopi a'amu mofonepo humawo'ningkohofo hopaso tihwo u'masohwolo.

³⁷ Ose ulahoningki oso a'amu honingkano hungkuno lutihwamojo sohwo ulimento,

Olo a'amu lohwo kako kakoe mangohwo ko huhumne'no hitoho ulofahon'ngki ufo'ma'maso hweho. Ose ulahon'ngki Jisas ul'imento, Kiko nuhuji a'amu somo ose'nohini ulohoho. Ose ul'imentisofoho.

Jisas kako Mota'nji Maliya'nji siko'nopee'nye angomno umentisofoho.

³⁸ Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwanji hofi'ko Jelusalemne'no hano ne'no nosont'ifi ango fipo i'mofamentohofoso osopo a'mu fisi kakoe yofe Mota kako uhwon'mentisoso kako Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwanjimo uhwononto kakoe angomno ipemotawomentisofoho. ³⁹ Motafe konampiye yofeso Maliyafoho. Jisas kako angomo noswopahon'ngki Maliya kako Jisasiye sifi'ki'nyo'mo humanto kakoe hungkunomo haloho humupo'ntohumantisofoho. ⁴⁰ Maliya osopo nohumentan'ngki Mota kako wosopayo nto'no esyohumayo syoho engo yonto kako yo'mayo so'no huno pi'n'ngo pi'n'ngo syofisikaofonto Jisasi'mo ul'imento, Hwe Engofo, nje nampohwo kako ngkimo monifo'maso'njo ngko'nohini wopayo iloho yo'mayoso yalokweno. Oso yahinoso wop'ngotaho. Kiko nje nampohumo filihwajo. Ngkimo wonifo'mano. ⁴¹ Ose ulahon'ngki Jisas ul'imento, Motafo, Motafo, kiko huno pi'n'ngo engo syafisyonji jije simeho yo'mayo pi'n'ngo engo somne'no peho'no kilikakwoho. ⁴² Anga'nohino wonyoangkafoso yo'mayo hwahoponjo somo yakolo'nnyoso wo'nnyofoho. Kiko oso

hisomne'no umofonyo yalokuno. Maliya kako oso wop'ingo hiso woma'monto nje hungkunomo upo'nalofoho. Oso wop'ingoso kakinta'ni wae meeofanehwono. Ose uli'mentisofoho.

11

*Mpohumo jomo ujo'ne yahinofoho.
(Mat'iyu 6:9-15; 7:7-11)*

¹ Sikuno fihumo Jisas kako Mpohumo jomo moi'wo ulahon'ingki kakoe inomokomoyo fihwo kakimo uli'mento, Hwe Engofo, hohonta Joun kako kakoe inomokomoyo sohwo Mpohumo jomo ujo'ne itihwamentisofoho. Oso hopa kiko olohonta foneti'hwaho. ² Ose ulahon'ingki Jisas uli'mento, Sekwo Mpohumo jomo ulano likujoso sekwo olo pa'nyoso uli'mno.

Mpohwo jije yofe wop'ingo'nohinoso ne'nohini woho'n'iwo'n'ingkuhwono.

Oso sikuno kiko yo'mayo hopi'nono yokumpohn'nyo nemokosyohumayoso komo'no umo'nono

³ Sikuno huhwo huhwi nakwoe wosopayo fonejape.

⁴ Nom'ne a'amu nakumo wonyo nalohofosofe wonyo somo nakwo wae yao'malohwone hopaso kiko nakwoe wonyoso wae fenamofa.

Kiko nakumo yamofa nalohofa somo nonehumajohotoho.

⁵ Ose luti'hwanto kako Mpohumo jomo ujo'ne nom'ne hungkuno luti'hwamento, Sekwo anga'nohini fihwosi kiko sikwo'miyo kuntoliyopo a'amu kiko'njo mofone sopo

humawo'n'ingkiso sohwoe angomo u'mahoji ulimnoho. Kiko wosopayo hufa'u sihune ntape. ⁶ Nje a'amu kako hon'ingkanomo noponto ngkimo ni'maso sohwo ngko wopayo nuyimneso ane hwo'nyoho. ⁷ Ose ulohojo'no kako oso hwe angomo homo somjo sohwo kako ole wakilimontonoho. Kiko ngkimo syoho engo peho'no ntopantokuno. Hoku'yo nto pijwasyonji nje mehomi'nji nakwo saho fosyawotohwono. Ngko yo'mayoso nolikahm'mo mokijapmnehono. ⁸ Ose kilihwoso'no kiko pipi uyimonnto. Ngko sekumo waselimonne'no yohono. Oso hwe angomo somjo sohwo kako ole wosyafi'hu'montonoho. Oso hwe huhwo sohwo kako nje a'amu ko huhune'no ngko molikafe'njo i'mo ngko muyo'njo uyimonnoho. Ose ko syafisyihwosi kiko johone'no liwo'nontan'ngkohojo oso a'amu angomo somjo sohwo kako nolikafihwosi yo'mayo hopi'nonohino kiko umofonyo inyoso wokijapmmontonoho. Hwap'ingoso kiko kakimo jomo ne'no uliwo'n'ingkohino so'no wonimango munyofoho. ⁹ Oso pa'nyoso Mpohumo jomo ujo'ne yahino wo'nnyofoho. Sekwo Mpohumo jomo ne'no ulifijoso kako yo'mayoso wosejapmmontonoho. Sekwo yo'mayo so'no hafihafe tipentan'ngkuji sekwo oso hiso uhwonantifeho. Sekwo hoku'yopo hwan'ingo fonjikujo'no Anitu kako sekumo wosehwosampo'montonoho. ¹⁰ A'amu hopi'nonohino hofiko Mpohumo yo'mayo so'no jomo ulikujo'no Anitu uyimontonoho. A'amu yo'mayo so'no hofiko

hafihafe tipifijoso wotipemantifeho. A'amu hoku'yopo hwaningo fongkupijoso Anitu kako wosehwosampo'montonoho.

¹¹ Sekwo mpohwosa sohwasi sekwoe hwomu sohwa inaniku'ne selifijoso sekwo homa wonyoso uyantifetaho. Awonoho. ¹² I yihu'mno so'no selifijoso sekwo a'nantihwoyo uyantifetaho. Awonoho. ¹³ Oseso sekwo honingkano wonyo'njo ko huhwasi sekwo sekwoe mehomimo yo'mayo wopingo'nohini uyiwon'ningkohofa so'no sekwo huno ole waseyono. Sekwo sekwoe seningkwohwo Anitu ahwomomo humaso sohomo jomo ulikujono kako kakoe Towahuno Wopingoso yo'mayo hwahoponjomo yakolo'nnyoso wosejapmmontonoho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako Setennta'ango towahuno wonyo wae yaofone yokumpohn'nyo malokuso so'no hwasyo hungkuno limentohofofoho.

(Matiyu 12:22-30; Mak 3:20-27)

¹⁴ Sikuno nom'nehwi Jisas kako hwe ilo'nnyo sohumta'ni towahuno wonyo wae yaofahoningki towahuno wonyo sohwo nto limofahoningki hwe huhwo sohwo hungkuno ito'no limentisofoho. A'amu piningo engoso oso homo somo uhwonontifi yomo yontifi pisopisaho mjalimimentohofofoho. ¹⁵ I oso'no a'amu fehohnjo sohwa ole limentohofi, Towahuno wonyo hopi'nonohino sohwafe hwe engoso Setenyoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofe nom'neso Mpelisepuliyoho. Oso humta'ni Jisas kako yokumpohn'nyo nomanto

towahuno wonyo homo somo wae yaofalofoho. Ose limentohofofoho. ¹⁶ A'amu nom'ne sohwa hofiko Jisasimo yamofu uyano lontifi ulimentohofi, Kiko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso fonetihwaho. Ose uhwon'ngkuhwasi Anitu kiko'nji humahowolano. ¹⁷ Ose ulahon'ngkofi Jisas kako hofikoe huno somo huno moi'wo uyahon'ngki ole ulimento, Hwaho fiponjo a'amu hopi'nonohino humawo'n'ngkohofoso hofiko hotitopijo sohonta ikujoho fongki'n'ngkuji hofikoe wop'ngofosyohumayo'neso wonyo umo'n'montonoho. I oso pa'nyoso a'amu hofiko'montohwa hofiko yoka hnn'ngkuji hofikoe fosyohumayoso wonyo umo'n'montonoho. ¹⁸ Oseso sekwo olo so'no peho'ne lalokwofo. Ngko Seten mta'ango yakumpohn'nyo towahuno wonyo wae yaofu'ne manti'mtentesi Seten'ye a'amu sohwa hotitof'kuji ikujoho fongki'n'ngkutnnesohilo. Ose'manji Seten'ye yokumpohn'nyoso pipi umo'n'montolo. ¹⁹ I Seten kako towahuno wonyo wae yaofu'ne ngkimo nifo'mantokuso'manji sekwoe inomokomoyo towahuno wonyo wae yaofi'wo'n'ngkohofu somo tihwo ufo'mahwoso'no weefantifeto. O'o, sekwoe inomokomoyo huhwa towahuno wonyo somo wae yaofalokwofo so'no nakwo huno ole nayohoho. Sekwo ngkine'no hwasyo hungkuno lalokwofo. ²⁰ I oso'no ngko Anitu mta'ango towahuno wonyo wae yaofu'ne yokumpohn'nyo malokwe'manji oso sikuno Anitu wosemokyohumamoto isoso nto se'mahon'ngki sekwo oso hiso'no hohujo

ikinjaofalokwofo.

²¹ Seten kako kakoe yo'mayo yo'mayo somo kako kakoe mekino sampe yo'mayo so'nji yohofihwontohumawo'n'ingkisoso nom'nihwo kako yo'mayoso wae meeofone-hoho. ²² I oso'no hwe nom'ne Seteniye yokumpohn'nyo yakolo'nnyo sohwo nopihwosi kako Seteniye mekino sampe yo'mayoso kakimo yokumpohn'nyo imokinyo'ne mokosyohumantoso somo wae yaofihwosi kakoe yo'mayoso woma'montonoho.

²³ A'amu fihwo kako nje a'amu mmo'nyo'njo yoso sohwo kako nje mango hweho. A'amu nje syoho somne'no monifo'maso sohwo kako syoho homo somo fonifonyo imokalofoho.

Towahuno wonyo a'amumo nto uliko'maso sohwo asomo pe-e'ne hungkunofoho.

(Matiyu 12:43-45)

²⁴ Towahuno wonyo kako a'amufe simeho mo'mo humamojo sohwo oso ango somta'ni uliko'mahwosi nom'ne hwaho a'amu mohumunyopo usijo'no humayo'ne hafihafe wonyopi tipehwosi kakoe ango simo'mjo somne'no asomo wapmmontonoho. ²⁵ Asomo nopihwosi oso ango homo somo uhwonososo ango homo somo hintalinyo wae nto yososo wopingomo uhwonimontonoho. ²⁶ Ose uhwon'ngkuhwosi kako nuhwosi nom'ne towahuno wonyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso hofiko hofikoe wonyoso simo'mjo sohwoe yakolo'nnyo somo kako utimahwosi kakoe ango homo

somo humayo'ne upemotawomontonoho. Oseso oso hwe huhwo sohwo simo'mo kako wonyo humamojo sohwo kako olohonta wonyo mikunimposo somo humaho. Ose ulimentisofoho.

Simeho wopingo tipemayo yahino neso olenoho.

²⁷ Oso hohosohonta hwe moya'mi pi'ningo engo nohumentan+ngkofi a'mu fisi nohumanto Jisasimne'no joho ulonto ulimento, Hnna'wohi kikimo kumanto amno kijapmmentisosi kako kikine'no simonyo uyono. ²⁸ Ose ko ulahon+ngki Jisas ulimento, O'o, simonyo iyo yahino neso olenoho. Hwe moya'mi hofiko Anituye hungkunomo upa'ninyoso in+ngkafijo'manji hofiko simonyo nehopi uyantifeho.

Yo'mayo kengo a'amu miy+wo'n+ngki yohofoso uhwonano lontifi Jisasimo joho ut+mentohofofoho. (Mat+yu 12:38-42; Mak 8:11-13)

²⁹ Hwe moya'mi pi'ningo engoso Jisasi'njopo uhu'mokontan+ngkofi Jisas kako olo hungkuno loso ulimento, Hwe moya'mi olohonta humalofo soku wopingo ku'maho. Hwap+ngoso sekwo ole nt+wo'nalokwofo, Kiko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy+wo'n+ngkiyohofoso yohojo'no'manji nakwo nokohon+ngkuhwasi nakwo huno wonayono. Kiko Anituye Hwomu Ne hwosoho. Ose ko nt+wo'n+ngkohofoso ngko oso hiso mut+hwamonnehono. O'o, Jouna hohonta humamojo sohwo uloho'mentiso hopaso oso'nohini woset+hwamonnoho. ³⁰ Hohonta yo'mayo Jounamo u'ma'mentiso somo a'amu

Ninifoso uhwonontifi hofiko huno ole umentu, Anitu Jounamo lonehwatimentisofoho. Oso hopaso yo'mayo ngko A'amufe Hwomu sohwo'nimo ni'mante so'no olohonta a'amu humawo'ninkohofoso nohonngkujo'no hofiko huno ole uyono. Anitu ngkimo nihwatimentiso hwo'nyoho. ³¹ Hwangku a'amufe yahino wonyo somne'no Anitu kako yano ilofone sikuno somo i'mofapihwoso'no oso a'mu yofe engo hwaho mokosyohumayo'nesi kako hwaho mongkihnta'ni mokosyohumamojosi kako nolikafihwosi sekwo olohonta humalofu sokumo ole selonefoho. Sekwo Anitumo minngkayoso peho'nekulo. Ose selonefoho. Hwapngoso hohonta hwe yofe engo'njo Soulomoun humamojo sohonta oso a'musi kako hwaho ikanoponta'angosi kako Soulomoun Anituye hungkuno wolontihwano lonto kako sapmentisofoho. I oso'no olohonta hwe nom'ne Soulomounimo yakolo'nnyo sohwo sekwo'nji olopo ko humaso sohumo sekwo kakimo minngkwalokuyohoho. ³² Anitu kako a'amufe wonyo somjo tohinoso yano ilofiyone sikuno somo a'amu ango Ninifonta'angoso nolikafikuji sekwo olohonta humalofu sokumo ole selifitnefoho. Sekwo sekwoe honngkano wonyo somne'no simoho mawolo'mokiyo'njo peho'no imentohofokulo. Ose selifitnefoho. Hwapngoso a'amu Ninifoso hofiko oso hungkuno Jouna lijwao'mentiso somo upa'nontifi hofikoe honngkano wonyo somne'no simoho iwolo'mokumentohofofoho. I olo so'no olohonta hwe fihwo Jounamo

yakolo'nnyo sohwo sekwo'njo olopo ko humasoso sekwo sekwoe hon'ingkano wonyomne'no simeho miwolo'mokiyofoho.

Pomponahopo humayo'ne hungkunofoho.

(Mat'iyu 5:15; 6:22-23)

³³ A'amu fihwa sikiloho mongku-jontifi hiyaso'mo u, ahwonte enjwa'mo moho'nasiyo'njo hwafoho. O'o, hofiko ijempoho tojwa sopo ho'nasyontifeso a'amu ango homo somo nosyukuji pomponaho hiso uhwonantifeho. ³⁴ Sekwoe t'imoso sekwoe huyo'mangofe pomponaho pa'nyofoho. T'imo anga'nohino'manji sekwo pomponahopo humalofo. T'imo pi'n'ingo'manji sikwo'mjoho'mo humalofo. ³⁵ Oseso sekwo huno ito'no f'syafi'hipmno. Sekwo pomponahopo humalofo soku yahino pi'n'ingo pi'n'ingo maf'ikuji apa'no sikwo'mjoho'mo foyohumaf'ikutoho. ³⁶ Sekwoe simeho mo'mo sikwo'mjoho ane hwas'i'manji pomponaho'nohinopo'manji sekwoe simo'mangoso nom'ne a'amu somo pomponaho hopaso uloho'montonoho. Ose uli'mentisofoho.

Jisas kako a'amu Falisi sohwanji a'amu hon'ingkano hungkuno luti'hwayo sohwanjimo yoka hungkuno uli'mentisofoho.

(Mat'iyu 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 20:45-47)

³⁷ Jisas kako oso hungkuno uli'kwato lohofahon'ngki a'amu Falisi fihwo kako kako'nji wopayo wonaho lonto Jisas'mo joho luti'ma'mentisofoho. Oseso Jisas kako oso hwe huhwo sohwoe angomo noswonto wosopayo

n'wo'n'ngkohoho sopo humamentisofoho. ³⁸ Oso a'amu Falisi huhwo sohwo kako Jisas aho mijo miyat+ku'nyo'njo yonto wosopayo nyo'ne humahon+ngki uhwononto yomo yonto huno pi'n'ngo engo syaf+hu'mentisofoho. ³⁹ Jisas oso hwe huhwo sohwoe hunomo huno uyahon+ngki ole ul+mento, Sekwo a'amu Falisi sohwasu sekwoe noswanyo yo'mayo somo ko yaj+jwont+feso sekwoe humayoso kiho'njo hwasoho. Yo'mayo uhwonont+feso hi semo'n'wo'n'ngkohoho. Oso'nji simeho mo'mo yo'mayo hon+ngkano wonyo nom'ne wo'nnyo hwasoho. ⁴⁰ Sekwo huno ane hwasoho. Sekwo mijo yat+ku'nyo'ne'nohini syof+syalokwofo. Anitu kako sekwoe paho hohnta'nnohini mt+'mokumentiso'maho. O'o, kako sekwoe simeho mo'mo sekwoe huno so'nji mt+'mokumentisofoho. ⁴¹ Sekwo sekwoe yo'mayo so'no aho yokumpohn'nyo kesyohumaf+kutoho. O'o, sekwo a'amu umofonyo iwo'n'ngkohoho somo yo'mayoso uy+kujo'no sekwoe simeho mo'mo kiho ane umo'n+montonoho. Ose ifijo'manji a'amu uhwon+fijosu hof+ko sekwoe simeho mo'mo kiho ane so'no huno uy+montonoho.

⁴² Sekwo a'amu Falisi sohwasu sekwo tohino t+pemapitne so'no ngko hitoho ntokwoho. Sekwo hamniyoho wosopayo yo'mayo mawo'n'ngkohofoso sekwo hotitofont+fi aho hufa'u hopi'nono imo'n'ngkahon+ngki anga'no An+tumne'no ko ho'nosyant+feso sekwo hon+ngkano ito'nohino somne'no huno mosyaf+siyo'njo yont+feso An+tumne'no masemo'nyo'njo hwasoho. U, sekwo sekwoe

yo'mayo wopingo fehohnjoso Anitumne'no ho'nasyiwo'n'ingkohofoso wopingofoho. I oso'no oso hungkuno selohe somo miningkayo'manji yahinoso wopingo'maho.

⁴³ Sekwo a'amu Falisi sohwasi sekwo Anituye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyimno. Sekwo huno ole seinyo hwasoho. A'amu tajo angomo humawo'n'ingkohofoso sofe simanopo hwe engo sohwoe epohumayo wopingo sopo wohumentanoho semo'nnyo hwasoho. Sekwo hwe moya'mi uhu'mokiyo sopo nje hwe engofo selontife'no yiwo'n'ingkohofihwasoho.

⁴⁴ Sekwo Anituye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyimno. Sekwo olo pa'nyo hwasoho. A'mopijohinomo'mo ho'nasyiwo'n'ingkohofoso sopo iyo mowontimofasiyo sopa'nyo hwasoho. Tojwa lopo wopingo sopo a'amu hano emoyontifi hwaho ajwomo'mo pisakino'njo wojo so'no huno muyofoho. Sekwo oso pa'nyo hwasoho.

⁴⁵ Jisas ose ulahoningki hwe fihwo kako honingkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwo Jisasimo ulimento, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, oso hungkuno tango'njo Falisi sohwo ulohinoso nakwo huhwo na'nnonjimo nelalokuno. ⁴⁶ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Sekwo a'amu honingkano hungkuno lutihwawo'n'ingkohofoso huhwo sohwasi sekwo huhwaso Anituye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyimno. A'amu sekwoe honingkano hungkunomo ito'no iningkayo'ne syoho mikunimposo uyiwon'ingkohofihwasoho. Sekwo a'amufe hohujopo tango mikunimposo

kisasyohoningkofi hofiko mokoho'nyo'ne syoho yokumpohn'nyo yiwo'n'ngkohofofoho. I oso'no sekwo hofikimo ufo'mayo'ne sekwoe ajo'miyopo tango mokihn'nasewoso hwasoho.

⁴⁷ Sekwo Anituye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyimno. Seyakwosa hohonta humamotofo sohwa hofiko a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwamo fonjahumentohofofoho. A'amumo fonjahumentohofoho huhwo sohwafe pijohino sopo sekwo wokosuyo yo'mayoso hulimotofihwasoho.

⁴⁸ Sekwo ose iwo'n'ngkohofoho so'no ole itihwalokwofo. Neyakwosa hofiko a'amu huhwo sohwamo fonjahumentohofoho yahinoso wopingofoho. Ose lontifi sekwo wokosuyo hulimotofihwasoho.

⁴⁹ Anitu kako huno hwapingo'njo sohwo sekumne'no ole selalofi, Ngko a'amu fihwamo nje hungkuno uyahoningko lijwaofu syoho'njo (*apousel*) sohwanji sekuyepono lihwatimeso sekwo a'amu fihwamo fonjasyikuji nom'ni hwamo wonyo ulohofantifeho. Ose selalofoho.

⁵⁰ Oseso a'amu fihwamo Anitu kakoe hungkuno uyahoningki hungkuno hiso lijwaofu'ne syoho'njo sohwamo fonjahumentohofoso Anitu nakwoe hwaho mtimokumentiso simo'mta'ango so'ntnne'no olohonta fonjahumomopmmalofu so'ntnne tohinoso olohontajo hwe moya'mi humalofu soku womantifeho.

⁵¹ Kein kako Apelimo fonjahumentiso somta'ni a'amu hofiko Sekolaiya sohomo Anitumne'no yo'mayo ho'nasyiwo'n'ngkohofu sopo oso ango Anitu humaho limotofo ajwo sopo fonjahumentohofu

oso'ntnne tohinoso a'amu olohontajo humalofu soku womantifeho.

⁵² Sekwo honɨngkano hungkuno lutihwawo'nɨngkohofu sohwasɨ sekwo Anɨtuye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyɨmno. Sekwo Anɨtuye hungkuno ne'njo somo minɨngkayo'njo yontɨfi hiyaso'mo ho'nahumentohofu so'no a'amu nom'neso hungkuno homo somo unɨngkowano ko lahonɨngkofi sekwo hofɨkoe honɨngkanomo pijumokosyohumawo'nɨngkohofɨhwasoho.

⁵³⁻⁵⁴ Jisas ose ulonto oso homo somo ulɨko'mahonɨngki oso a'amu honɨngkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hofɨko sɨmano lɨkumpentɨfi oso sɨkuno homo somta'ni impo'angomo womuhwojano lontɨfi hungkuno mtitofahumentohofofoho. Oso hiso'no nakwo Jisasiye hunomo yamofu uyano lontɨfi hwasyo hungkuno wonalono lontɨfi hofɨko yo'mayo so'no Jisasi'mo ulohonɨwo'nɨmentohofofoho.

12

Yo'mayo hiyaso'mo mokosyohumawo'nɨngkuhwone hwasyo yahino somne'no i'waho ito'no fiyɨmno.

(Matɨyu 10:26-27)

¹ Hwe moya'mi nɨhu'no pi'nɨngo engo uhu'mokumentohofoso hofɨko ito'no humamentohofomaho. O'o, hofɨko nom'ne a'amu sofe sɨfemo hwotoho wosolongkufinantɨfi imentohofofoho. Oso hohosohonta Jisas kakoe inomokomoyo sohwaso ikinjamo lohofonto

hofikimo simo'mo ole ulim ento, Sekwo a'amu Falisi soh wafe yahino somne'no i'waho ito'no fiyimno. Yahino hiso olenoho. Hofiko hofikoe yahino wonyo utihwa'nyopo m'mofape so'no hwasyo hungkuno seliwo'n'ingkohofihwafoho. Oso yahino so'no selalokweno. ² Yo'mayo hiyaso'mo wojoso hwangku utihwa'nyopo u'mofapmmontonoho. Yo'mayo sekwo hiyaso mokosyohumawo'n'ingkohofohungkuno hiyaso'mo lontifeso yahino wonyo hiyaso'mo yontifi tifi no'mo utihwa'nyopo i'mofapihwoso'no a'amu timo uhwonantifeho. ³ Oseso yo'mayo hungkuno sekwo sikwo'mjoho'mo lontifeso hwangku mofehi'nyo'nji woho'n'imontonoho. Yo'mayo hungkuno sekwo hiyaso'mo hofiyoka lontifeso hwangku utihwa'nyopo mango engo'nji wamjilimiwantifeho.

Yo'mayo so'no iyoho sen'ingkuhwaloho. Anitumne'nohini iyoho wasenono. (Mat'yu 10:28-31)

⁴ Ose ulonto ole ulim ento, U, nje a'amu soku, sekwo upa'n'imno. Sekwo a'amu poyo semokiyo somne'no sekwo iyoho sen'ingkuhwaloho. O'lo, hofiko sekwoe a'apaho poyo semokukuji osopo pipi selohopitnehoho. O'lo, awonoho. ⁵ I olo humne'no sekwo iyoho senyo'ne'no waselimonne'no yohono. Anitu kako sekwoe a'apaho poyo semokuhwosi sekwoe huyo'mangoso ni'hu'nahone tikanomo uhwajiyo'ne yokumpohn'nyo hi'njo hweho. Osohumne'nohini iyoho wasenono. ⁶ Sekwo

huno seyohoho. Yihufu nihu'no we'e popijamo pa'nyoso a'amu yihufu hiso aho fehohnjo hopi'nonohino somo touya hufa'u somne'no mpe yiwon'ningkohofofoho. I oso'no oso yihufu nihu'no we'e somne'no Anitu kako iningo mamofiwo'n'ngkiyohoho. ⁷ Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso huno'njo hweho. Kako jije mnokinomjo mijiyo kenga'no kenga'nohinoso Anitu kako atofu nto limentisofoho. Oseso sekwo a'amu poyo semokiyo sohwanne'no iyoho sen'ngkuhwaloho. O'o, oso yihufu nihu'no we'e Anitu iningo mamofe'njo hofiyo mokosyohumawo'n'ngkiso somo sekwo yakolo'nnyo kuyoho.

Jisasimne'no yokumpohn'nyo lohoho'ne hungkunofoho.

(Matiyu 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Olo so'no waselimonne'no yohono. A'amu fihwo kako a'amufe timopo ngkine'no hungkuno lijwaofoso sohwo oso humne'no ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni a'amu ahwomomjo sofe timopo hungkuno wolijwao'monnoho. ⁹ I oso'no a'amu fihwo kako a'amufe timo sopo ngkine'no hohujo ikinjanimofoso sohwo oso humne'no ngko huhwo'ni a'amu ahwomomjo sofe timopo hohujo ikinjimo'mnefoho. ¹⁰ I a'amu fihwo ngkine'no sitofo ntososo kako oso wonyo hiso'no Anitumo wae yafo'ne jomo ulososo Anitu kako wae weeo'montonoho. I oso'no a'amu Anituye Towahuno Wopingo sohummne'no sitofo ulososo oso wonyo hiso Anitu kako wae meeofonehoho. O'o, wonyo

hiso ne'no wawo'montonoho. ¹¹ A'amu hofi'ko tajo ango we'e so'mo a'amu hwaho mokosyohumayo sohwanji a'amu yofe engo'njo sofe timopo ipesemotasokujo'no sekwo iyoho seningkuhwaloho. Huno ole syafi'syikutoho. Hofi'ko hungkuno nalohon'ngkujo'no nakwo peho hungkuno ulantanto. Ose syafi'syikutoho. ¹² O'o, olo hoholohonta Anituye Towahuno Wop'ingo kako yo'mayo hungkuno sekwo ujo'ne so'no waseli'montonoho.

A'amu hamniyoho engo'njo yo'mayo ho'yango yokumpohn'nyo aho kemokosyohumawo'n'ingkiso sohwoe pahnnimo hungkunofoho.

¹³ Hwe moya'mi pi'n'ingo engo nohumentan'ngkofi hwe anga'nohino sohwo Jisasimo ole ul'imento, Nje Lont'ihwayo sohwo, nje mpohwo poyo pe'n'ngkahon'ngki nje tatohwo kako ho'yango hopi'nonohinoso ma'mentisofoho. Oseso olo hilo so'no k'iko nje tatohumo uso. Ho'yango hiso yano ilofi'hwosi fehohnjo ngkimo wontapono. Ose lon'hwajohoho uso. ¹⁴ Ose ulahon'ngki Jisas ul'imento, I pipilo. Seningkwohwoe ho'yango yo'mayoso yano ilofone syohoso t'ihwo ntapmmentisoto. Awonoho. ¹⁵ Ose ulonto a'amu hopi'nonohino somo ole ul'imento, Sekwo huno ito'no fi'syafi'hupmno. Nom'ne a'amufe yo'mayo somne'no hi semo'nyo so'no yahino so'no i'waho fiy'imno. A'amu ho'yango pi'n'ingo engo yokumpohn'nyo mokosyohumayo sohwo kako oso ho'yango somta'ni simeho wop'ingo neso mot'ipuhwonyo hweho.

16 Ose ulonto kako pahnnimo hungkuno ole ulimento, Hwe hamniyoho engo'njo fihwo kakoe wopasyoho somta'ni yo'mayo pi'ningo engo ma'mentisofoho. 17 Ose uhwononto oso hwe hamniyoho engo'njo sohwo hnnimento, Ngko pipi imnehono. Yo'mayo wosopayo ho'nasiyo'ne angoso hopo'maho. 18 Ose syafisyonto ole limento, U, ole uyimonnoho. Nje wosopayo ho'nasiyo'ne ango we'eso wae yahm'mo nom'ne engo mikunimposo wamolimo. Ose molimo ngko wopayo yo'mayoso oso ango songomo woho'nahumonnoho. 19 Ose i'me'no ngko nje huyo'mangomne'no ole wahnimo, Jije yo'mayo wopingoso pi'ningo weho. Soswo pi'ningo engoso kiyakolofihwoso'no ho'yango yo'mayoso ne'nohino wakuwentimtefoho. Oseso syoho engo yohotoho. O'o, iyoho humahoji yo'mayo mijo wosopayo ningkohoji simeho wopingo'njo fosyohumaho. 20 Ose ko hningkahoningki Anitu hwe huhwo sohomo ulimento, Kiko huno ane hwosoho. Olo sikwo'miyo lomo kiko poyo wape'nimonnoho. Jije ho'yango engo ito'no esyohumahnoso tihwo woma'mteto. 21 Oso pahnnimo hungkunoso ulonto ole ulimento, Oso pa'nyoso a'amu ho'yango yo'mayoso pi'ningo engo elofisosalofonjo sohwo kako Anituye timopo ne so'no umofonyo yone hweho. Oso'no sekwo huno ito'no fisya'fihupmno.

Yo'mayo yo'mayo so'no huno pi'ningo pi'ningo syafisiyo'ne hungkunofoho.

(Matiyu 6:25-34)

22 Ose ulonto Jisas kakoe inomokomoyo sohwaremo ole ulimonto, Oso'no ole selalokweno. Sekwo sekwoe foyohumayo so'no huno pi'n'ingo engo syafisyikuji ole nolikutoho. Nakwo peho wosopayo wonantanto. Sekwo sekwoe a'apahomne'no huno pi'n'ingo engo syafisyikuji ole nolikutoho. Ngko nje a'apahomo peho wekojisyahinimonnto. Ose syafisyikutoho. 23 Hwap'ingoso nakwo peho'ne humolawotohwono. Wosopayo'netaho. Hwapife'netaho. O'o, oso'ne'maho. 24 Sekwo yihufone fisyafihupmno. Hofiko wopuyo hul'wo'n'ingkohofomaho. Hofiko wopayo mehu'meesy'wo'n'ingkohofomaho. Hofiko wopayo angoso yo'mayo ho'nasiyo'ne ango hi'njo'maho. I oso'no Anitu kako hofikimo wosopayo yo'mayoso uy'wo'n'ingkohoho. Sekwo hwe moya'mi soku Anitu kako sekumo sehononteso sekwo yihufo somo yakolo'nnyo kuyoho. 25 Hwe fihwo sekumtani kako huno pi'n'ingo pi'n'ingo syafisyihwosi nje soswo sawemo umokinimne'no yohono lososo ne umo'nimontolo. Awonoho. 26 I sekwo oso we'e hiso ifitneso hopoenohini mmo'nyohwasimanji sekwo nom'ne yo'mayo pi'n'ingo engo somne'no huno pi'n'ingo pi'n'ingo peho'ne syofisyalokwofo. 27 Sekwo wokoso fofu so'no huno fisyafihupmno. Hofiko yo'mayo syoho anefoho. Hofiko he yo'mayoso mojiyof'wo'n'ingkiyohoho. I oso'no ole waselimonne'no yohono. Hohonta hwe engo Soulomoun hamniyoho hwap'ingo'njo sohwo kako kakoe hwapife wonyoangkafo yo'mayo

wokoso na'nohino so'nji inonteso kako olo wokoso fofu we'e somo muyakolofonehoho. ²⁸ Ou oso wokoso fofu sɨkuno fihumo syohopo lohofososo mo'nɨngkanta a'amu nolofekuji tohomo wolofefantifeho. I oso'no oso wokoso fofu Anɨtu wonyoangkafo mtɨ'mokuwo'nɨngkiso somo uhwonontaneso wopɨngofoho li'wo'nɨngkuhwono. Oseso sekwo soku wokoso fofomo yakolo'nnyo hokumo Anɨtu kako hofiyo wosemokosyohumamontonoho. Sekwo Anɨtumo sɨmeho hi'ntnnono we'e'nohinoso peho'no uyalokwofo. ²⁹ Oseso sekwo wopayo yo'mayo mijo so'no peho wonantane'nunto Ose syafɨsyɨkutoho. Huno pi'nɨngo pi'nɨngo seyole'no. ³⁰ A'amu olo hwaho lopo Anɨtumo minɨngkayo'njo hofiko yo'mayo yo'mayo mayo'ne huno pi'nɨngo pi'nɨngo syafɨsyɨwo'nɨngkohoho. I oso'no senɨngkwohwo Anɨtu sohwo kako yo'mayo so'no sekwo umofonyo yahonɨngkohofoso kako huno nto uyohoho. Kako wopɨngo wosemokosyohumamontonoho. ³¹ Oseso sɨmo'mo sekwo Anɨtumo enjwa'mo humayo'ne hi semo'nɨngkuhwoso'no Anɨtu kako yo'mayo yo'mayo umofonyo ifijosu wosejapmmontonoho.

Ahwomomjo ho'yango wojo so'ne hungkuno-foho.

(Matɨyu 6:19-21)

³² Nje yahu mehomi soku sekwo yo'mayo so'no iyoho senɨngkuhwoloho. Anɨtu kako kakimo enjwa'mo humayo'ne mesehumajiyo'neso hungkuno nto mtito'mentisofoho. Anɨtu kako

sekumo semokosyohumayo so'no simeho wopingo umo'nalofoho. ³³ Sekwoe ho'yango yo'mayoso a'amu mpe waselohopife. Sekwo oso hamniyoho hiso a'amu umofonyo iyo somo uyimno. Ose ifijo so'no sekwoe ho'yango neso ahwomomo weho. Ahwomomjo ho'yango wonyo mmo'nonehoho. Oso'no sekwo sekwoe ho'yango engo ahwomomo fohu'meehumno. Oso hopo sponjo ho'yangoso mpo'naofe'nefoho. A'amu ho'yango hufo iyoso aneponoho. Namu, mote, yo'mayoso ho'yangomo wonyo mmokonehoho. ³⁴ Ango jije ho'yango yo'mayo wopingo wojo sopo jije simeho hi oso hopo weho.

Hwe engo sohumne'no ito'no esyohumayo'ne hungkunofoho.

³⁵ Sekwo sekwoe he ito'no yofikuji sikiloho mongkujikuji ito'no fesyohumamno. ³⁶ Ose ifijo'manji sekwo olo pa'nyo wohontohumantifeho. A'amufe hwe engo sohwo kako ape mayo'ne wopayo iloho engo somta'ni asomo poso sohonta kako hoku'yopo hwaningo fonj'hwoso'no syoho ulohofiyo sohwa hano komo'no wohwosampitimantifeho. ³⁷ Oso syoho ulohofiyo huhwo sohwa hofiko saho mofosyawoso uyantifeho. O'o, hofiko hofikoe hwe engo sohumne'no yo'mayo ito'no esyohumentaninkuji hwe engo sohwo poso sohonta hofiko simonyo engo uyantifeho. Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Oso hwe engo huhwo sohwo kako uhwonososo yo'mayo ito'no esyohumayo somo uhwoninkuhwosi kako huhwo kakoe syoho

ulohofiyo sohwamo wopayo niwo'ninkingohofu epohumayo sopo uhumajihwosi kako wopayo uyimontonoho. ³⁸ I kako sikwo'miyo kuntoliyopo poso'manji u kako yihufu yoka simo'mjo ho'niwo'ninkingiso so'nji poso'manji kako kakoe syoho ulohofiyo sohwamo uhwonososo hofiko saho mofosyowentaningkuji uhwon'ingkuhwoso'no hofiko simonyo uyantifeho. ³⁹ Hwe engo sohwo kako asomo pe-e'ne mofehi'nyo simo'me so'no huno ito'no seyoso'manji sekwo hopi'nonohino soku ito'no wesyo humantifeho. U, oso hopaso hwe ango mokosyohumayo sohwo kako nom'ne a'amu kakoe ango hopo sopo nta'ni yo'mayo hufu woma'mo lonteso'no sikuno huno uyontentesi kakwo'yohwo oso sikuno somne'no hontohumentan'ingkuhwosi a'amu hufu imojo sohwo kako yo'mayoso momahwonesohilo. ⁴⁰ Oseso sekwo soku sikuno engolopohamo ito'no fesyo humantokuno. Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni sikuno sekwo huno mosyofisyomokosyohumentan'ingkuji asomo wapmmonnoho. Ose ulimentisofoho.

*Syoho ulohofiyo wopingo sohwo'nji wonyo sohwo'njiye pahnnimo hungkunofoho.
(Matiyu 24:45-51)*

⁴¹ Pita ose upa'nonto Jisasimo ulimento, Hwe engofo, oso pahnnimo hungkuno nalohinoso nakumnohini lonalohino. Hwe moya'mi hopi'nonohino'nyumo lonalohino. ⁴²⁻⁴³ Ose ulohon'ingkahon'ingki Jisas kako nom'ne pahnnimo hungkuno ole ulimento,

Hungkuno selalokwe loso olo humnefoho. A'amu fihwo huno wopingo'njo sohwo kakoe hwe engo sohwo osohumo nom'ne syoho ulohofiyo sohwamo umokosyohumayo syohoso uyahon'ngkuhwosi syoho hiso ito'no inyo sohumne'no selalokweno. Oso hwe engo huhwo sohwo kako asomo pihwosi uhwonososo kakoe syoho ulohofiyo sohwamo mokosyohumayo syoho'njo sohwo wosopayo uyontan'ngkuhwosi uhwon'ngkuhwoso'no oso syoho ulohofiyo sohwo simonyo uyimontonoho. ⁴⁴ Ngko hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Oso hwe engo huhwo sohwo kako kakoe yo'mayo hopi'nonohinoso oso syoho ulohofiyo huhwo sohumo enjwa'mo woho'nahumontonoho. ⁴⁵ I oso'no oso syoho ulohofiyo huhwo sohwo kako huno ole wosyafihu'montonoho. Nje hwe engo sohwo kako asomo komo'no maponehoho. Ose syafisyihwosi'manji kako nom'ne syoho ulohofiyo hwe moya'mi sofanjimo ikujoho fonjomasoso kako yo'mayo wosopayo toho'nohini n'ngkuhwosi kako mijo yokumpohn'nyo n'ngkuhwosi wonilohofao'montonoho. ⁴⁶ Syoho ulohofiyo sohwo ose yoso'manji kakoe hwe engo sohwo sikuno fihumo syoho ulohofiyo sohwo kako huno mosyofisiyo'njo yo'mayo ito'no mesyohontohumentan'ngkuhwosi asomo wapmmontonoho. Oso hwe engo sohwo kako syoho ulohofiyo huhwo sohumo tohino engo uyihwosi a'amu kakoe hungkunomo haloho maposo'njo sopo uhumati'montonoho.

⁴⁷ Syoho ulohofiyo sohwo kakoe hwe

engo yo'mayo syoho yone'ento ulisoso kako huno ko uyahon'ingkuhwosi hungkuno homo somo min'ing kayo'njo yo'mayoso ito'no mesyohumayo'njo oso hwe huhwo sohwo tohino engo woma'montonoho. ⁴⁸ Syoho ulohofiyo nom'nehwo kakwo'yohwo sohwoe huno somo huno muyo'njo so'no kako yahino wonyo ko ihwosi kakune'no huno mosyaf'isiyo'njo yososo kakwo'yohwo sohwo tohino we'e'nohini uyonefoho. An'ituye syoho ulohofiyo fisomo yo'mayo wop'ingo pi'n'ingo engo u'mante so'no kako An'itumne'no syoho pi'n'ingo engo uyono. A'amumu yo'mayo yo'mayo pi'n'ingo engo mokosyohumunyo sohwo An'itu kako osohumo nom'ne a'amumo ufo'mayo'ne yo'mayo so'no jomo uli'montonoho.

Jisas kako nakwoe hwahopo pmentiso so'no a'amumu wohotitofant'ifeho.

(Mat'iyu 10:34-36)

⁴⁹ Ngko olo hwaho lopo ahwomo mta'ango toho womotapmmo lonji pm'mentohe hwo'nyoho. Oso toho hiso olohonta sijontentesi wop'ingo'nesohilo. ⁵⁰ Oso toho hiso mosijontan'ingkuhwoso sohonta ngko tohino engo woma'monnoho. Oso tohino engo mayo hiso'no nje hi tango mjon'mop'ihwosi oso tohino moi'wo umo'nosojwao'montonoho. ⁵¹ Ole losyon'ifisyant'ikwofo. Olo hwaho loponjo ikujoho yo'mayo yahinoso moi'wo esojwaofo'ne pmentiso hweho. Ngkine'no ose losyon'ifisyant'ikwofo. O'o, sekwo upa'n'imno. Ngko a'amumu hotitofane pmentithe

hwo'nyoho. ⁵² Olohontajo'nji hwanguku nom'ne'ntnne'no hofiko'montohwa a'amu aho fehohnjo hopi'nonohinoso nohotitofahon'ngkuji a'amu hufa'uso siko a'amu hufa'u si'hune sohwafe mangohwa umo'nanjiyoho. I a'amu hufa'u siko ngkimo nningkapohosi'so'no oso a'amu hufa'u si'hune sohwa sikoe mangohwa umo'nantifeho. ⁵³ I kaningkwowho kako ngkimo nningkapihwoso'no kakoe hwomu ngkine'no ngkilaho walimontonoho. I mu fisi kako ngkimo nningkapihwoso'no kona'wohi ngkilaho wantimontonoho. U, a'mu fisi kako ngkimo nningkapihwoso'no kakoe hwomufe ape mangohwo umonimontonoho. Oso hopaso a'amu piningoso hofiko wohotitofantifeho. Ose ulimentisofoho.

Yo'mayo imo'nalokuso so'no huno tipemayo'ne hungkunofoho.

(Mat'iyu 16:2-3; Mak 8:11-13)

⁵⁴ Olo hungkuno hilo so'nji a'amu homo somo ulimento, Sekwo mofehi'nyo ikwo'mokuwo'n'ngkiso sohohnta'ni himo uhwon'ngkuji ole wolantifeho. Ifoyo wahu'montonoho. Ose likuji ou, nehopi wahu'montonoho. ⁵⁵ U, sekwo ifofo yokumpohn'nyo mongkihnta'ni sapa-hon'ngkuhwosi uhwon'ngkuji ole wolantifeho. Mofehi'nyo yokumpohn'nyo walimontonoho. Ose likuji ou, nehopi walimontonoho. ⁵⁶ Sekwo yo'mayo hwahoponjo so'nji ahwomomjo so'nji uhwonantifi sekwo huno ito'no syafisyiwo'n'ngkohoho kuyoho. I oso'no yo'mayo olhonta imo'nalokuso somo ko

uhwonontifi sekwo sekwoe yahino wonyo somne'no tohino mayoso'no huno maseyo'njo i'waho ito'no miyalokuyohofo. Hwapingoso peho'neto. Sekwo mango'nohino kuyoho.

A'amu fihwo kako kikinne'no simeho tohino umnososo'no kiko komo'no simeho wopingo hmmokinyo.

(Matiyu 5:25-26)

⁵⁷ Sekwo huno wopingo syafisyikuji yahino ito'nohino somne'no yano milofahinyoso peho'neto. ⁵⁸ Hwe fihwo kako kikimo impo'angomo wolintofakohumo lihwosi ipekumotowahon'ngkuhwosi hon'ngkanopo humahosi osopo siko'nohini hungkuno ito'no filinyo. Majo'manji hwe engo hungkuno ito'no mihwajiyo syoho'njo sohwo kako impo'angomo womekuhumati'montonoho. ⁵⁹ Ose yoso'manji kiko impo'angoso kunto'no uliko'ma'mne hwosi'maho. O'o, simo'mo kiko jije yahino somne'no yo'mayo hamniyohoso woho'nahumonnoho. Ose ulimentisofoho.

13

A'amu soku sekwoe hon'ngkano wonyo somne'no simeho miwolo'mokiyo'manji sekwo tikanomo ufitnne kuyoho.

¹ Oso hohosohonta a'amu fehohnjo hofiko nohumantifi Jisasimo ulimentohofi, A'amu Ngkalilinta'ango fehohnjoso hofiko Anituye tajo anggo engo Jerusalem sopo nohumantifi hofiko Anitumne'no yahu fonjokisyosyantaningkofi hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo

sohwo kako kakoe a'amu itokuso'njo
 sohwamo lihwojahon'ngki hofiko a'amu
 Ngkalilinta'ango somo fonjahumentohofofoho.
² Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'mento, Ose ntohoho
 so'no sekwo huno ole losyofisyalokwofo. Oso
 a'amu Ngkalilinjo hiso hofikoe hon'ngkano
 wonyoso nom'ne a'amu Ngkalilinta'ango somo
 yakolo'nnyo so'no oso tango m'kun'imposo
 t'ipema'mentohofofoho. Ose losyofisyalokwofo.
³ O'o, sekwo ose syafisy'ikutoho. Ngko hungkuno
 nehopi'nohini wasel'monne'no yohono. Sekwo
 hopi'nono sekwoe yahino wonyo somne'no
 hohujo mikinjaopijo'manji sekwo hopi'nono
 oso tango hopaso not'ipemapitne kuyoho. ⁴ I
 oso ango Silouam sopo a'amu aho hufa'u sife
 fehohnjoho hopi'nono nom'ne sife mta'ni hufa'u
 si'hune nohumentan'ngkofi ango yokintahoponjo
 sawemo engo sohwo p'wasyonto a'amu homo
 somo kilopo'mentisofoho. Oso hwe moya'mi
 hoho sofe yahino wonyoso Jelusalemjjo a'amu
 somo yakolo'nnyo so'no huno losyofisyalokwofo.
⁵ O'o, oso'ne'maho. Hungkuno nehopi'nohini
 wasel'monne'no yohono. Sekwo hopi'nono
 sekwoe yahino wonyo somne'no hohujo
 ikinjaof'ikujji An'itumne simeho m'wolo'mo
 kiyomanji sekwo hopi'nono oso tango hiso
 pa'nyoso not'ipemapitne kuyoho.

*Iyo ipisayo ito'no minto'n'wo'n'ngkiso so'no
 pahnn'mo hungkunofoho.*

⁶ Jisas kako pahnn'mo hungkuno ole ul'mento,
 Hwe fihwo kakoe impojohopo iyo ikwongo
 hul'mentiso so'no kako ikwonjajo ne into'nyo

so'no wonyopi uhwonomahoso imojofoho. ⁷ Oseso kako syoho mokosyohumayo sohomo ulimonto, Kiko upa'nyo. Soswo hufa'u sihune ngko oso ikwonjayo hiso womjimonji potneso huno uhwonapwo'n'ngkohefoho. Oseso oso iyo huhwo sohwo olohonta kiko m'ngo filofeefo. Kako hwahomjo afofo siki mayoso wop'ngo'maho. ⁸ Ose ulahon'ngki syoho mokosyohumayo sohwo ulimonto, Hwe engofo, olo iyo huhwo lohwo sohwo olo soswo lohomo walohofono. Hwangku ngko kakoe pmpongomo mno ijimo yahwoyoho ko'meehm'me'no ne ito'no unto'n'imontolikeno. ⁹ Nom'ne soswomo ne minto'n'ngkuhwosi wop'ngofoho. Awo'manji ngko wolofee'monnoho. Jisas kako oso pahnnimo hungkunoso ulimentisofoho.

Sikuno iyoho humayo fisomo Jisas kako a'mu fisimo wop'ngo umokumentisofoho.

¹⁰ Sikuno iyoho humayo fisomo Jisas kako tajo ango we'e somo hwe moya'mimo Anituye hungkuno lutihwamentisofoho. ¹¹ Oso tajo ango homo somo a'mu fisi towahuno wonyo ehunnamo'nnyosi kako mnokino'nji ne'no nohumentan'ngki soswo aho hufa'u sife fehohnjo hopi'nono nom'ne sife mta'ni hufa'u sihune uyakolo'mentiso so'no kakoe hohujoso fahulo'mojiyoho. Oseso kako ito'no likofohumayoso miyommojofoho. ¹² Jisas kako a'mu hisimo uhwononto joho lutimanto ulimonto, A'mu losiyo ngko jije mnokino engo kiwo'n'ngkiso somta'ni nto isihutofokumahono. ¹³ Ose ulonto Jisas kako

a'mu hisimo aho kisuhumentisoso a'mu hisiye hohujo fahulo'nnyoso nihu'no komo'no ito'no mulohokumentisofoho. Jisas kako a'mu simo wopingo ose umokahonngki a'mu hisi kako Anituye yofe ho'noma'mentisofoho.

¹⁴ Oso sikuno iyoho humayo homo somo Jisas kako a'mu simo wopingo imokumentiso so'no hwe engo oso tajo ango we'e somo mokosyohumayo sohwo kako simoho tohino umningkahonngki a'amu piningo engo somo ulimento, Sikuno aho fehohnjo hopi'nono aho nom'ne mta'ni anga'nohino somo yo'mayo syoho iyo'ne sikunofoho. Sekwo soku a'amu sohwo wopingo wonamokife likuji'manji sekwo soku sikuno syoho iyo somo hm'mofapmno. Sekwoe a'apaho wopingo semokiyo'ne sikuno iyoho humayo losomo nopikutoho. ¹⁵ Ose ulahonngki Jisas ulimento, Sekwo mango'nohino liwo'nngkohoho kuyoho. Sikuno iyoho humayo homo somo sekwo sekwoe yahu somo hofiko anga somta'ni mawentifi mijomne'no ipemotapiwo'nngkohoho kuyoho. ¹⁶ Oseso ngko olo Apilohamiye imu simo Seteniye towahunoso kakimo ne'no ehunnnaofontanngki soswo aho hufa'u sife fehohnjo hopi'nono nom'ne sife mta'ni hufa'u shune uyakolo'nnyo simo olo sikuno iyoho humayo lomo wopingo umokoheso wonyotaho. ¹⁷ Jisas ose ulahonngki Jisasiye mango sohwa upa'nontifi wonimango engo unimentisofoho. I hwe moya'mi piningosohofiko yo'mayo yo'mayo wonyoangkafo Jisas imentiso so'no simonyo imentohofofoho.

Anitumo enjwa'mo humayo'ne pahnnimo hungkunoso hufa'uyoho.

(Matiyu 13:31-33; Mak 4:30-32)

¹⁸ Jisas kako pahnnimo hungkuno nom'ne ulimento, Anitumo enjwa'mo humayo yahinoso peho pa'nyoto. Ngko yamofoso pehomne'no esetihwamnehono. ¹⁹ Olenoho. Iyo fihwo kakoe yofe *masitet*. Kakoe neso nom'ne iyo ipisayo pa'nyo'maho. O'o, nihu'no we'efoho. Hwe fihwo oso we'e hiso kakoe syohopo hulahoningki engo imo'nonto nom'ne iyo syoho sponjo somo yakolonoho. Engo imo'n'ngkahoningki yihufoso nopontifi kakoe pamo sopo hofikoe aifo syontifi osopo kehumawo'n'ngkohofofoho.

²⁰ Ose ulonto ole ulimento, Pahnnimo hungkuno nom'ne Anitumo enjwa'mo humayo yahino so'no ngko yamofoso pehomo esetihwamnehono. ²¹ Oso hiso olo pa'nyofoho. A'mu fisi kako wosopayo *polowa'nji* oso wosopayo *polowa* homo somo engo imokiyo'ne hwamno pa'nyo kakoe yofe *yis*, oso'nji iwolo'mokososo oso *polowa* hiso engo umo'n'montonoho.

Anitumo u'mayo'ne hokuy'o we'e so'no pahnnimo hungkunofoho.

(Matiyu 7:13-14, 21-23)

²² Jisas kako Jerusalemne wasimonto imentisoso hon'ngkano mom'ngo somo ango pone mjamolimohnyo sponjo a'amu somo kakoe hungkuno lutihwamosimentisofoho. ²³ Oso hohosohonta hwe fihwo ulimento, Hwe Engofo, A'amu Anitumo u'mayo'neso a'amu

anga'no anga'no sifitnnetaho. Hopi'nono sifitnnetaho. ²⁴ Ose ulahon'ngkahon'ngki Jisas ulimento, Anitumo u'mayo'ne hoku'yoso we'efoho. I sekwo oso hoku'yo we'e homo somo syuyo'ne syoho yokino fiyoho'nimno. Hwap'ingo so'no yolohoso waselimonne'no yohono. A'amu pi'n'ngo engoso hofiko oso hoku'yo homo somo woswano lifijoso hofiko yamofoko ko ifijoso hofiko hopo'maho. ²⁵ Hwangku oso ango homo somjo kakwo'yohwo sohwo nolikafihwosi hoku'yo we'e homo somo wopijwahumontonoho. Nihu'nahone nto pijwasyihwoso'no sekwo mempo hohnta'ni lohofikuji hoku'yopo hwan'ngo fonjikuji johole ulifitnnefoho. Hwe Engofo, hoku'yo fonehwosampofoko. Ose ulifijoso kako ole waselimonthonoho. Sekwo nti'mta'ango kulo. Ngko sekumne'no huno maniyohoyohoho. ²⁶ Ose selihwoso'no sekwo ole ulifitnnefoho. Nakwo kiko'nji wopayo'nji mijo'nji nimentihwone lokono. Kiko nakwoe hon'ngkanopo lohofonji nakumo hungkuno lonetihwamentohino lokono. ²⁷ Ose ulahon'ngkuji kako apa'no ole waselimonthonoho. Sekwo nti'mta'ango kulo. Ngko sekune'no huno maniyohoyohoho. Sekwo hon'ngkano wonyo yiwo'n'ngkohofokuyoho. Sekwo ngkimo i'waho ntohopmno. Sekwo mpanimno. ²⁸ Ose selihwosi kako sekumo wae yasemofihwoso'no sekwo mempo hohnta'ni humafikuji uhwonifijoso a'amu Anitumo enjwa'mo humalofoso Apiloham, Aisak, Jekoup sohwanji a'amu Anituye hungkuno lutihwamotofoko sohwanjimo

wosyihwonihwojowantifeho. Sekwo ose uhwon'ingkuji sekwo hul'ingkwajingo ifaloho'n'ingkuji humotaho engo l'ifitne kuyoho. ²⁹ Hwe moya'mi hofiko mofehi'nyo si'mofapiso mta'ni sahopi'kuji mofehi'nyo n'ingku'n'wo'n'ingkiso mta'ni u'mofapi'kuji a'amu yaposiyo yohosi yohohnta'ni i'mofapi'kuji hofiko An'itumo enjwa'mo nohumafi'kuji An'ituye angomo wosopayo n'ifitnefoho. ³⁰ Oso hohosohonta a'amu fehohnjo somne'no sitofo ul'wo'n'ingkohofoso hofiko yofe engo womantifeho. I a'amu fehohnjo hofikoe yofe olopo ho'nomawo'n'ingkohofoso hofiko yofe engo ane pa'nyo wohumantifeho. Ose ul'imentisofoho.

Jisas kako ango Jelusalemne'no humotaho l'imentisofoho.

(Mat'yu 23:37-39)

³¹ Oso hohosohonta a'amu Falisi fehohnjo sohwa hofiko Jisasimo u'mantifi ul'imentohofi, Kiko olo ango lopo ul'iko'mahoji nom'ne angopono fiwano. Hwe yofe engo'njo Helout sohwo kako kikimo wofonjakohumonto yalofoho. ³² Ose ulahon'ingkofi Jisas ul'imento, Sekwo nukuji oso hwe wonyo sohwo, Helout, osohumo ngkine'no ole ul'imno. Olohontajo'nji mo'n'ingkajo'nji ngko a'amu towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo somo wae yaohm'mo a'amu mnokino'njo somo wopi'ngo umokumonnoho. No'no mo'n'ingka sikuno hufa'u sihune sohonta ngko nje syohoso moi'wo wesojwao'monnoho. ³³ Oso'no olohontajo'nji mo'n'ingkajo'nji ne'no

mo'n'ingkajo'nji nje syoho moi'wo i'mo ngko hano Jelusalemne'no wosy+'mo'monnoho. Hwap'ingoso a'amumo An'itu hungkuno uya-hon'ingki luti'hwayo sohwamo ango nom'nepo fonjasy+'wo'n'ingkohofopo'maho. O'o, ango Jelusalemnohini fonjasy+'wo'n'ingkohofoponoho.

³⁴ U, nje a'amu Jelusalem humamopmmotofo sokunonji olohonta humalofa sokunonji sekwo a'amumo An'itu hungkuno uyahon'ingki selimotofa sohwamo fonjasyontifi a'amu sekumo sefo'mayo'ne An'itu uhwoj+'wo'n'ingkiso sohwamo sojo'nji fonj+'wo'n'ingkohofa kuyoho. Sikuno pi'n'ingo engo somo ngko sekumo ole hopa womasemoku'monji imalefoho. Yi'hufoso hofikoe polonyo somo mi'hu'mokontifi efemokosyawowo'n'ingkohofa hopaso ngko sekumo wosemokosyohumamonji ko imaleso sekwo nakwolaha limalofofoho. ³⁵ Sekwo upa'n'imno. Sekwoe ango Jelusalem sopo An'itu kako nto uliko'ma'maho. Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Sekwo ngkimo manohonyo'njo ne'no yontan'ingkuji sikuno pi'n'ingo woseyakolo'montonoho. Tifi no'mo sekwo nakwo oso a'amu An'itu uhwatimentiso sohumne'no yofe woho'nomano lifijo sohonta sekwo ngkimo apa'no wonehonantifeho.

14

Jisas kako a'amu a'apaho engo kamkamnyo sohumo wop'ingo umokumentisofoho.

¹⁻² Sikuno iyoho humayo fihwi Jisas kako hwe fihwoe angomo wopayo nimentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako a'amu Falisi

sohwafe hwe engo hweho. Oso hopo sopo hwe fihwo kako a'apaho engo kamkamnyo sohwo Jisasi mo fonepo humunyo hweho. A'amu Falisi sohwa hofiko Jisas sohwo kako hwe a'apaho wonyo'njo sohomo pipi ulohofone kiyohoho lontifi humuhwontohumantohofofoho. ³ Jisas kako oso hwe mnokino'njo sohomo uhwononto kako a'amu honingkano hungkuno lutihwawo'ningkohoho sohwanji a'amu Falisi sohwanjimo ulimento, Nakwoe honingkano hungkuno sikuno iyoho humayo somne'no nakwo a'amu mnokino'njo somo wopingo umokiyoso wopingotaho. ⁴ Ose ulahoningki hofiko mampi'nyo humamentohofofoho. Oseso Jisas kako oso hwe sohwoe ahomo nomanto wopingo umokonto, kakoe ango pone'no uhwatimentisofoho. ⁵ Ose ulohofonto kako a'amu nom'ne sohwo ulimento, Sekwo sikuno iyoho humayo somo syoho miwo'ningkiyohofihwasilaho. I sekwoe hwomutaho yahu mutaho sikuno iyoho humayo somo mijo kilofawoso somo usi'mofawesoso sekwo komo'no ukuji utimantifitaho. Ou, utimantifeho. ⁶ Ose ulahoningki hofiko kakimo aku hungkuno mulimmentohofofoho.

A'amu hofikoe yofe monje yahino'ne hungkunofoho.

⁷ Jisas kako oso ango hopo sopo nohumanto uhwonmentisoso a'amu fehohnjoso oso ango homo somo swontifi hofiko epohumayo wopingo'nohini so'no hafihafe tipeehoningkofi uhwononto kako a'amu huhwo sohwanne'no

pahn̄n̄mo hungkuno ole ul̄imento, ⁸ A'amu fihwo kako ape ma'nyo sopenjo wopayo engo so'ne'ne kikine'no joho kilososo k̄iko nuhuji epohumayo wop̄nḡo sopo nohumayo'eno. K̄iko epohumayo wop̄nḡopo humuso'manji ango kakwo'yohwo sohwo kako nom'ne a'amu j̄ije yofe engo somo kiyakolo'nnyo sohomo joho uloso'manji j̄ije yofe engoso monje weekohumontonoho. ⁹ K̄iko j̄ije yofe we'e'njo sohwo si k̄iko epohumayo wop̄nḡopo kaki'no humentan̄ngkiji kohon̄ngkuhwosi oso ango kakwo'yohwo sohwo kako ole wakil̄montonoho. K̄iko olo epohumayo wop̄nḡo loso olo a'amu lohomo uyo. Ose kil̄hwoso'no k̄iko won̄mango engo kin̄ngkuhwoso'no mom̄nḡo so'mjo epohumayo sopo wohumamontnnoho. ¹⁰ I hwe fihwo kako kikimo kakoe angomo wosopayo nyo'ne joho kiloso'manji k̄iko noswohoji epohumayo n̄ihu'no mom̄nḡo sopenjo sopo fosyohumaho. K̄iko ose humuso'manji oso a'amu huhwo sohwo kako kikimo nokohon̄ngkuhwosi ole wakil̄montonoho, Nje a'amuhwe, k̄iko olopo fisohumape. Ose kil̄hwoso'no oso ango homo somjo a'amu wosopayo nont̄ifijo a'amuso nokohon̄ngkujo'no j̄ije yofe engo umo'n̄montonoho. ¹¹ A'amu kakoe yofe'nohini ho'noma'n̄wo'nontoso sohomo An̄itu kako monje weehumontonoho. I a'amu kakoe yofe somo monje yahin̄ngkuhwoso sohomo An̄itu kako wop̄nḡo wonyoangkafo ulohof̄hwosi kakoe yofeso woho'n̄ma'montonoho.

A'amu j̄ije angomo wopayo nyo'ne joho

lutimayo yahino neso olenoho.

¹² Oseso Jisas kakimo wopayo nyo'ne joho lutima'mentiso sohomo ulimento, Kiko a'amumne wosopayo iloho iyo sohonta jije a'amu so'ntnne, jije temtifofo so'ntnne, jije angoponjo a'amu hamniyoho engo'njo so'ntnne'no joho lutimahotoho. Kiko ose isoso nom'ne sikunomo jije wosopayo somne'no hofikoe angomne'no joho kilikui hofiko aku wokijopantifeho. ¹³ O'o, kiko a'amumne'no wosopayo iloho yohojoso kiko a'amu yo'mayo umofonyo inyo so'nji a'amu a'apaho wonyo'njo so'nji sife kokato'nnyo so'nji a'amu timpiniyo so'njimo joho lutimahoji uyo. ¹⁴ Oso a'amu homo somo hofiko jije wosopayo somne'no aku kijapeso hopoenohini'maho. Oseso kiko simonyo uyimonnoho. Hwapingoso a'amu Anituye hungkunomo iningkawentife pe'nimentohofoso likapijo sohonta Anitu kako kikimo jije yahino wopingo somne'no yo'mayo wopingoso nokijaponefoho.

*Wopayo engo so'no pahnnimo hungkunofoho.
(Matiyu 22:1-10)*

¹⁵ Oso a'amu Jisasi'njopo wopayo nontaningkofi hwe fihwo nohumanto Jisasiye hungkunomo upa'nonto ulimento, A'amu Anitumo enjwa'mo humasoso kako Anitu'nji humayo so'no simonyo uyono. ¹⁶ Ose ulahonngki Jisas kako pahnnimo hungkuno ole ulimento, Hwe fihwo kako wosopayo engo iloho umonto imentisofoho. Oseso oso sikuno wopayo iloho iyo'ne somo pe-e'ne kako a'amu piningo engo somo joho lutima'mentisofoho.

17 Oso sikuno neso i'mofopahon'ngki kako kakoe syoho ulohofiyo sohumo lihwojahon'ngki kako a'amu simo'mo nto lutima'mentiso somo ole ulimento, Sekwo oyonimno. Wosopayoso ito'no nto esyohumantono. 18 Ose ko ulahon'ngki a'amu anga'no anga'nohinoso mape-e'ne hungkuno ulimentohoho. A'amu anga'no kako ole ulimento, Ngko hwaho songo mpe nto imale hwo'nyoho. Ngko oso homo somo uhwonamne'no yohono. Kiko nje a'amu sohumo ole uso, Ngko mapmnehono. Ose ntohoho uso. 19 U, nom'nihwo ole ulimento, Ngko mpulimokau yahu aho hufa'u hopi'nonohino nje hwaho ijwolo'mokiyo'no mpo'maeso yamofu uloho'monne'no yohono. Oseso kiko nje a'amuhumo ole uso, Ngko mapmnehono. Ose ntohoho uso. 20 Nom'nihwo ole ulimento, ngko olohonta ape songo mahe sohwo'ni mapmnehono.

21 Ose ulahon'ngkofi a'amu syoho ulohofiyo sohwo kakoe hwe engo sohumo hungkuno mopanehwono ulimentohoho so'no ulahon'ngki hwe engo sohwo simaho tohino umnimentisofoho. Simaho tohino umn'ngkahon'ngki kako kakoe syoho ulohofiyo sohumo ulimento, Kiko komo'no uhujji oso ango sponjo hon'ngkano engo sponjo so'nji hon'ngkano we'e we'e sponjo so'njimo nje wosopayo nyo'ne johu filutimaho. A'amu yo'mayo umofonyo inyo so'nji a'apaho wonyo'njo so'nji timpinyo so'nji sife wonyo'njo so'njimo lutimahoji nje ango lomo fipemotoswape. 22 Ose ulahon'ngki

syoho ulohofiyo sohwo a'amu homo somo ipemotaponto ulimento, Hwe engofu, jije hungkunomo iningkawenji epohumayo fehohnjoso siki weho.

²³ Ose ulahon+ngki hwe engo sohwo ulimento, Kiko hon+ngkano engo somo uhuji syohoponjo toku'mango somo ku'mokwakuji oso ponjo hwe moya'mi pi'n+ngo engo somo ut+mahoji fi+pemoswape. Ngko nje ango somo a'amu uhula'mopife nn+ngkohoho. ²⁴ Ngko kikimo wakilimo, Oso a'amu ngko si'mo'mo joho lut+ma'maleso hofiko nje wosopayoso ni'hu'no momapitnnehofo. Oso pahnn+mo hungkunoso Jisas ul+mentisofoho.

A'amu fihwo kako Jisasimo un+ngkamo loso sohwo kako kaki'no huno ito'no ikwesya'fihu lohofihwosi yo'mayo ni'hu'nahone ho'nasyihwosi Jisasimo un+ngkaweno.

(Mak 10:37-38)

²⁵ Hwe moya'mi pi'n+ngo engo hofiko Jisasi'nji hano wentan+ngkofi Jisas kako ikinjamo lohofonto ulimento, ²⁶ A'amu fihwo kako ngkimo wonn+ngkapmmo loso sohwo si'mo'mo kako huno ito'no uyono. Yo'mayo a'amumo kako si'meho uy+wo'n+ngkisoso kan+ngkwowho kona'wohi kakoe ape kakoe mehomi kon+ngkwa'wehwo kaisi i, kakoe wop+ngo humayo hi oso homo somo kako si'meho uy+wo'n+ngkisoso si'meho ntap+wo'n+ngkiso somo yakolo'nnyo'manji kako nje inomokomoyo imo'nyoso hopo'maho. ²⁷ A'amu nje syoho somne'no yo'mayo tango ngkimo ni'mante

hopaso u'mayo so'no wop'ingofoho loso sohwo kako nje inomokomoyo ne umo'n+montonoho. I tango hiso ngkilaho loso'manji kako ngkimo monn'ingkape'njo hweho. Oseso kaki'no kako huno ito'no ukwesyaf'isyono.

²⁸ Sekwo olo pahnn+mo hungkuno so'no f'isyaf'hupmno. A'amu fihwo kako ango sawemo engo wamol+mo loso sohwo kako kaki'no nofosyohumahwosi oso ango huhwo sohune yo'mayo mpe iyo'ne hamniyoho so'no huno ito'no ukwesyaf'ihu'montonoho. Olo so'no wosyaf'isyono, Nje hamniyoho olo ango lomne'no moi'wo esojwaof'neso hopol+keno. Awo'manji mamolomnehono. ²⁹ Kako oso hopa huno mosyaf'siyo'manji kako hwosaho nto wonjososo ango neso moi'wo momolosojwaofe'njo'manji a'amu ango homo somo uhwon'ingkuji t'ikafo j'ikuji sitofo ulant'ifeho. ³⁰ Ole wolant'ifeho. Oso hwe sohwo kako ango molomo'maso sohwo kako momolosojwamofe hweho.

³¹ I nom'ne pahnn+mo hungkuno f'isyaf'hupmno. Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo kako nom'ne hwe engo sohomo wofongki'naho lonto inyo sohwo kako kaki'no huno ito'no ukwesyaf'ihu'montonoho. I nje a'amu itokuso'njo sohwa *ten tausen* (10,000) hwafoho. I nom'nihwo kakoeso *t'iwenti tausen* (20,000) hwafoho. I oso'no nakwo hof'iko'nji ikujoho fongki'n'ingkuhwasi nakwo hof'ikimo wae weeofantant'ikeno. Hof'iko nakumo wenaofant'ifet'ikeno. ³² Kako mango sohwo moyakolofone so'no syaf'isyihwosi kakoe mango sohwa ikanopo nohumentan'ingkuji

a'amu simeho pompengo isyimofo'ne wolihwatimontonoho.

³³ Oso hopaso a'amu fihwo kako ngkimo wakinngkamo ntoso sohwo kako kaki'no huno ito'no ukwesyafisyono. Kako yo'mayo yo'mayo mokosyohumayoso Anituyefoho lihwosi kako Anitumne'no syoho yokumpohn'nyo uyimontonoho. Kako nje inomokomoyo ne hweho.

A'amu fihwo kako Jisasimo uningkamo loso sohwo kako ajwopo ikinjaofososo kako olo sa pa'nyo umo'nimontonoho.

(Matiyu 5:13; Mak 9:50)

³⁴ Nakwo wosopayo sa'nji niwo'nningkuhwoneso wopingofoho. I oso'no sa fosyo mijo'nohino imo'nningkuhwosi kakoe yokumpohn'nyo nonto wonyo imo'nososo apa'no sa hiso wopingo imo'nyoso pipi uyantanto. Awonoho. ³⁵ Oso sa hiso nakwo syohopo ho'nosyasyoso hwaho afofo'njo umo'nimontolaho. O'o, sa hiso nihu'nahone siki ho'naofiwo'nningkuhwonefoho. A'amu fihwo nje hungkunomo haloho upa'nimo lihwosi'manji haloho'njo hwo'manji haloho upa'nono.

15

Yahu imo'naofo'ne pahnnimo hungkunofoho.

(Matiyu 18:12-14)

¹ A'amu mta'ni hamniyoho hu'memayo syoho'njo sohwanji a'amu honingkano wonyo'njo so'nji hofiko Jisasiye hungkunomo upo'nano lontifi kakimo u'ma'mentohofofoho.

² A'amu Falisi sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno lut'hwamotofo sohwanji ose uhwonont'fi Jisasimo sitofo ul'imentohofi, Olo hwe lohwo kako a'amu hon'ngkano wonyo imof'wo'n'ngkohoho so'nji majopohi'nonto wopayo niwo'n'ngkiso hweho.

³ Jisas oso hiso'no huno uyahon'ngki olo pahnnimo hungkuno ul'imento, ⁴ Kiko yahu *sipsip wan hantilet* (100) mokosyohumunyo sohwoosi yahu kenga'no isi'peeof'hwoso'no kiko oso yahu *nainti-nain* (99) hiso hoja nontan'inkuji ul'iko'mahoji isi'peeofoso sohune'no haf'hafe wot'pmonnoho. Haf'hafe ne'nohini t'pehoji wot'pema'monnoho. ⁵ Not'pemahoji yahu hiso j'je sangopo sa'ni kitofohoji si'monyo'nji hofiyo womotawomonnoho. ⁶ Kiko j'je angopo i'mofahoji j'je a'amu so'nji j'je a'amu afaponjo so'ntnne'no joho lut'mahoji'no hof'iko nuhu'mokukujo'no kiko ole ul'montnnoho. Nakwo si'monyo uyano. Nje yahu *sipsip* isopeeomaso sohwo nto t'pemahono. Ose ul'monnoho.

⁷ Jisas ose ulonto ole ul'imento, Oso hopaso a'amu *nainti-nain* (99) hon'ngkano wop'ngo in'ngkuwo'n'ngkohofoso hof'iko si'meho m'wolo'mokiyo'njo humentan'ngkofi a'amu ahwomomjoso uhwonont'fi si'monyo miyofoho. I oso'no a'amu anga'no hon'ngkano ni'hu'no wonyo'njoso kako hon'ngkano wonyo homo somo hohujo ikinjaof'hwosi An'itumne'no si'monyo mi'kun'imposo uyant'ifeho.

Hamniyoho impo'naofo'ne pahnnimo

hungkunofoho.

8 A'mu fisi kako hamniyoho aho hufa'u hopi'nono mokosyohumunyosi kako anga'nohino impo'naofososo kako sikiloho mongkuj+hwosi angomjo hintalinyo hul+jusy+hwosi t+imo ito'no fe'n+hwon+ngkuhwosi ne'no t+ipem+hwosi wot+ipema'montonoho. 9 Not+ipemahwosi kako kakoe a'amu so'nji ango hopo sopenjo humawo'n+ngkohoho so'njimo joho lut+mahwoso'no hofiko kakoe angopo i'mofap+kujo'no ole ul+montonoho. Nakwo simonyo uyano. Nje hamniyoho impo'nao'mayoso olohonta ngko t+ipemanji nje simeho wop+ingo n+imo'n+ngkohoho.

10 Oso pa'nyoso ngko hungkuno wasel+imonne'no yohono. A'amu fihwo hon+ngkano wonyo'njo sohwo kako kakoe wonyo somne'no hohujo ikinjaof+hwosi An+itumne'no simeho uyahon+ngkuhwosi a'amu ahwomomjoso hofiko simonyo engo uyant+ifeho.

Hwomu fihwo kako kan+ngkwohumo ul+iko'mayo so'no pahnn+imo hungkunofoho.

11 Jisas ose ulonto nom'ne pahnn+imo hungkuno ul+imento, Hwe fihwo kako hwomu hufa'u'njo hweho. 12 Aku'mu sohwo kan+ngkwohumo ul+imento, Mpohwo, yo'mayo ho'yangoso hamniyohoso t+ifi no'mo ejapmmne'enji elofisasy+wo'n+ngkinoso njeso olohonta ntape. Ose ulahon+ngki kan+ngkwohwo eno ulonto kakoe hwomu hufa'u hwa'une ho'yangoso yano ulofiyonto aku'mu sohomo uy+imentisofoho.

13 Sikuno we'enehwo memjaofahonꝯngki aku'mu sohwo kako hamniyoho yo'mayo ho'yango nomꝯhu'mokonto kako ango ikano engo sopone'no umentisofoho. Oso hopo sopo nohumanto nom'ne a'amu'nji syohi'nyo yonto mijo yokumpohn'nyo nonilohofonto kako kakoe a'apahomme'no hamniyoho hopi'nonohinoso hu'meeo'mentisofoho.

14 Kakoe hamniyoho yo'mayoso nto hu'meeofahonꝯngki oso ango hopo sopo mijoho engo i'mofapmmentisofoho. I'mofopahonꝯngki kako honꝯngkanꝯmentisoso kakoe yo'mayoso huno honꝯngkanꝯmentisofoho. 15 Ose yonto kako hamniyoho syoho umo lonto tipmmentisoso syoho tipema'mentisofoho. Oso hwaho hopo soponjo hwe fihwoe yahu somo wosopayo uyo syohoso tipema'mentisofoho. 16 Kakoe yahu sohwa oso jopahoso menontanꝯngkofi uhwononto kako huno ole syafꝯhu'mento, Ngko huhwo'ni womanꝯmo. Ose syofꝯsyahonꝯngki a'amu kakimo mufo'ma'mentohofofoho.

17 Oso hohosohonta kako huno ito'no ikwesyaꝯsyonto kakoe hunoso ehohosꝯsyahonꝯngki ole hnnꝯmento, Nje mpohwoe syoho ulohofiyo sohwa wosopayo engo nalokwofo. Ngko kakoe hwomu sohwo'ni olopo nohumanji mijoho we'e mope'nalꝯkuyohono.

18 Ngkilaho. Ngko nolꝯkahm'mo nje mpohwoepono asomo u'mo ole ulꝯmo, Mpohwo, ngko honꝯngkano wonyo imote so'no ngko Anꝯtu'nji kꝯko'njimo wonyo seloho'malefoho. 19 Oseso olohonta ngko hwe wopꝯngo hwonꝯmaho. Kꝯko ngkimo apa'no

nje hwomufo nontohotoho. O'o, kikimo syoho kilohofiyo hwo'ni manimokufu. ²⁰ Ose hnnonto kako kaningkwohwoepono asomo umentisofoho.

Kaningkwohwo kakoe hwomu nopontaningki ikanopo nta'ni uhwonihwojawento kaningkwohwo kakine'no hitoho ulomentisofoho. Oseso kako hano kunto kunto'no nowento kakoe hwomumo kapopotohumo lohofonto hinjoho hu'nimentisofoho.

²¹ Ose ulohofahoningki hwomu sohwo ulimeto, Mpohwo, ngko honingkano wonyo imentohe so'no ngko Anitu'nji kiko'njimo wonyo seloho'malefoho. Oseso ngko hwomu wopingo hwoni'maho. Kiko ngkimo apa'no nje hwomufo nontohotoho.

²² Ose ko ulahoningki kaningkwohwo kakoe syoho ulohofiyo sohwo ulimeto, Sekwo nowekuji manji'mofo sawemo wonyoangkafoso komo'no motapikuji nje hwomumo ulohofano. Ajo'miyomjo wokoso wonyoangkafoso'nji ulohofano. Sifikwongofosyo'nji ulohofano.

²³ Sekwo *mpulimokau* yahu isiku'nnyo engoso fonjasyikuji iloho eningkuhwasi simonyo uyano.

²⁴ Hwapingoso olo nje hwomu lohwo kako poyonto pe'nimentononji yiwon'ingkohe sohwo olhonta kako apa'no songo i'mofapohoho. Kako nto isipee'maso sohwo ngko apa'no tipemahono. Ose ulahoningki nihu'nahone simonyo ema'mentohofofoho.

²⁵ Ose yontaningkofi hwomu tisimaso sohwo kako syoho'mo humamentisofoho. Osopo nta'ni kako asomo noponto ango ne so'mo i'mofaponto upa'nimentisoso ta'nji simonyo'nji

ho'nowentaningki upa'n+imentisofoho. ²⁶ Oseso tis+maso sohwo kako syoho ulohofiyo fihumo joho lut+manto ul+mento, Hofiko peho yalokwofo. ²⁷ Ose ulahoningki ul+mento, hningkwa'wehwo sohwo nto i'mofapohoho. Oseso jije mpohwoe *mpul+mokau* yahu isiku'nnyo engoso fonjiyont+fi simonyo yalokwofo. Hwap+ngoso hningkwohwo kakoe hwomu huhwo sohomo apa'no mayoso wonyo mmo'nyo'njo ito'no fosyohumayo'nefoho. ²⁸ Tis+maso sohwo ose upa'nonto simeho tohino umningkahoningki kako angomo masyuyofoho. Oseso kaningkwohwo mempo noswaponto tis+maso sohomo angomo woswapononto hungkuno hofiyo ul+mentisofoho. ²⁹ Ose ko ulahoningki tis+maso sohwo ul+mento, Soswo huhwo huhwi ngko kiko'nji nohumanji kikimo syoho kilohofiyo siki'njo pa'nyo imo'n+wo'n+ngkohe hwo'nyoho. Ngko jije hungkunomo yokumpohn'nyo mmo'nyo kit+hwayo hwo'nyoho. I oso'no nje a'amu so'nji simonyo niyo'ne kiko yahu *meme* we'eso me aneso ntopahoningkini nje a'amu'nji simonyo niment+hwonetaho. O'o, awonoho. ³⁰ I oso'no jije hwomu aku'mu lohwo kako jije hamniyoho ho'yango yo'mayoso hwoya'mi hwa'nte sofamo ihn'nakumo'maho. I olohonta kako apa'no ku'mahoningki kiko simonyo iyo'ne yahu isiku'nnyo me'wampe'njolo fonjiyalokuno.

³¹ Ose ulahoningki kaningkwohwo ul+mento, Nje hwomu sohwo, sikuno huhwo huhwi nekwo majopohi'n+wo'n+ngkuhwoyo montosa'yoho. Nje yo'mayo hopi'nonohinosa

kiko'nefoho. ³² I oso'no hnn'ingkwa'wehwo sohwo kako poyo nto pe'n'imentononji iwo'n'ingkohehwo if'walofoho. Oseso nakwo s'imonyo engo ihwasi s'imeho wop'ingo'njo wohumano. Kako moi'wo nto imo'n'imentiso ko huhwo sohwo nakwo olohonta apa'no t'ipemahwono. Ose ul'imentisofoho.

16

Hwe fihwo nom'nihwoe syoho mokosyohumayo so'no huno'njo sohune'no pahnn'imo hungkunofoho.

¹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwaro pahnn'imo hungkuno ole ul'imento, Hwe hamniyoho engo'njo sohwo kakoe yo'mayo syoho umokosyohumayo'ne sohwo humunyo hweho. Oso hwe syoho umokosyohumayo huhwo sohune'no a'amu fehohnjo sohwa hwe engo sohomo ole ul'imentohofi, Jije syoho kilohofiyo sohwo kako jije hamniyoho yo'mayoso fon'fonyo kilohofiwo'n'ingkiso hweho. ² Ose ulahon'ingki hwe engo sohwo kakoe syoho ulohofiyo sohomo joho lut'imanto ul'imento, Oso hungkuno kikine'no upa'n'ingkoheho pipi imahne'elo. Kiko nje syoho ntohofiyoso hopoenohin'i'maho. Jije syoho moi'wonoho. Kiko nje yo'mayo syoho mokosyohumawo'n'ingkino so'no ngkine'no hungkuno yolohoso iyoswomo mt'i'mojo.

³ Ose ulahon'ingki hwe huhwo sohwo kako ole hnn'imento, Nje hwe engo sohwo kako ngkimo yo'mayo syoho mokosyohumayoso wae

hungkuno ulonto, kakoe inomokomoyo sohwaro ulimento, A'amu hwahoponjo yahinomo iningkawowo'ningkohofoso hofiko hofikoe hofiyo humayo so'no yo'mayo ho'yango engo mayo'ne huno'njofoho. Oso huno engo tipemawo'ningkohofoso a'amu Anitumne'no syafisyiwo'ningkohofoso somo uyakolo'nnyofoho.

⁹ Oseso sekwo sekwoe hamniyoho ho'yango yo'mayo so'nji nom'ni hwamo wopingo'nohini ulohopijoso hwangku sekwoe sikuno moi'wo imo'noso sohonta hamniyoho yo'mayoso uliko'majo sohonta Anitu kako kikimo wokitima'montonoho. Osopo wopingo ne'nohino nohumantohotnefoho.

¹⁰ Kiko yo'mayo we'e somo ito'no mokosyohumayo'manji yo'mayo engo somo ito'no womokosyohumamonnoho. I hwe fihwo kako yo'mayo we'e somo syoho ito'no miyo'manji kako yo'mayo engo homo syoho ito'no miyonehoho.

¹¹ Kiko hwahoponjo hamniyoho ho'yango yo'mayo somo ito'no momokosyohumayo'njo isoso ahwomomjo ho'yango neso mokosyohumayo syoho ne tihwo wokijapmmontolo. ¹² Kiko nom'nihwoe yo'mayo somo ito'no momokosyohumayo'njo isoso kiko'ne ho'yango yo'mayoso tihwo wokijapmmontolo.

¹³ Jisas ose ulonto ulimento, Hwe fihwo kako hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyoso hopo'maho. O'o, hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyo so'manji syoho ulohofiyo sohwo kako hwe engo fihumo simaho uyihwosi nom'nihune'no simaho wonyo uyimontonoho.

U, anga'nohino sohwoe syoho somne'no hi umo'n'ingkuhwoso'no nom'nihumne'no ngkilaho unimontonoho. Kiko Anituye syoho so'nji yo'mayo hwahoponjo yahino so'nji oso hufa'uyo sohwa'umo mokosyohumayoso syoho ito'no mihnnehino.

A'amu Anitumo enjwa'mo humayo so'nji a'amu Mousesiye hon'ingkano hungkunomo enjwa'mo humayo so'ntnne hungkunofoho.

(Mat'iyu 11:12-13)

¹⁴ A'amu Falisi hofiko hamniyoho'no hi umo'nyo sohwa Jisasiye hungkuno homo somo upa'nontifi hofiko Jisasi'mne'no simano wonyo ikinontifi sitofo ulimentionhofofoho. ¹⁵ Jisas hofikimo ulimention, Sekwo a'amufe timopo yahino wopingo'njo hwafoho nalifitnne'entifi yahino ito'nohino iwo'n'ingkohofihwasoho. I oso'no Anitu kako sekwoe simeho mo'mjo so'no huno uyohoho. Sekwo yo'mayo iwo'n'ingkohofosomo a'amu uhwonontifi sekwoe yofe ko ho'nosemahon'ingkofi Anitu kako sekwoe simeho mo'mjo so'no huno unyo so'no kako wonyofoho selalofoho.

¹⁶ Mousesiye hon'ingkano hungkuno so'nji a'amumo Anitu hungkuno uyahon'ingki limotofa so'nji ne'no nowentan'ingki Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo i'mofapmmentisofoho. M'mofape sohonta Anitu kako oso hungkuno simo'mjo somo nningkapifitnne'ento limentisofoho. I oso'no Joun i'mofapmmentiso sohonta kako Anitumo enjwa'mo ito'no humayo so'no hungkuno wopingo loma'mentisofoho.

Oseso olohonta a'amu pi'n'ingo engo Anitumo u'mano lontifi mjiyohoto yohotofo ko mjoloho'nimopahoningkofi sekwo a'amu Falisi sohwasi timo'nohini uhwontohumawo'n'ingkohoho hwasoho. ¹⁷ Hungkuno songo ko loma'mentisoso nakwoe hwaho'nji ahwomo'nji moi'wo ko imo'n'ingkuhwosi Anituye hon'ingkano hungkunoso moi'wo mmo'nyo ne'no nowentihwonefoho.

Ape ho'nasiyo yahino so'no Jisas hungkuno ulimentisofoho.

(Mat'yu 5:31-32; 19:9; Mak 10:11-12)

¹⁸ Hwe fihwo kako kakoe ape ho'nasyihwosi nom'ne ape maso sohwo kako ape ito'no mayo hon'ingkano somo mtihupeso sohwo kako ose yososo kako hon'ingkano wonyo'njo hweho. I nomn'ihwo kako ape nom'nihwo ho'nasyoso somo maso sohwo kako huhwo ape ito'no mayo hon'ingkano somo mtihupeso so'no kako huhwo hon'ingkano wonyo'njo hweho. Jisas ose ulimentisofoho.

Hwe ho'yango engo'njo sohwo'nji Lasalos ho'yango ane sohwo'njiye hungkunofoho.

¹⁹ Jisas kako ole ulimento, Hwe fihwo kako hamniyoho yo'mayo ho'yango engo'njo sohwo nohumanto he wop'ingo wop'ingo'nohinoso yonto wosopayo wonyoangkafo'nohini n'mojo hweho. ²⁰ Oso hwe huhwo sohwoe hoku'yo sopo a'amu fehohnjo sohwa hwe ho'yango ane fihumo motasontifi uhumatimotofofoho. Oso hwe huhwo sohwoe yofe Lasalosiyoho. Kakoe a'apaho uyo engo'njo hweho. ²¹ Oso hwe

hamniyoho engo'njo sohwoe ijempoho sopo nta'ni yo'mayo wosopayo mikufo piwasyonteso womanimo lonto humamojofoho. Osopo nohumentan'ngki siwojoso kakoe uyomo melanyo koto'motofofoho.

²² Hwangku sohonta oso hwe ho'yango ane sohwo poyo pe'ningkahon'ngki a'amu ahwomomjoso utimotasontifi Apiloham'njopo uhumatimentohofofoho. Hwe ho'yango engo'njo huhwo poyo pe'ningkahon'ngki a'amu sohwa hwahomo ijopijisyahumentohofofoho.

²³ Oso hwe ho'yango engo'njo sohwo kako tikanomo nohumanto a'apaho tohino mikunimposo'nji humanto timo yokintahopo uhwonmentisoso Apiloham kengo nohopo nohumentan'ngki uhwononto Lasaloso'nji nohumentan'ngki uhwonmentisofoho. ²⁴ Oso hwe ho'yango engo'njo sohwo ose uhwononto joho mohm'no ulimento, Mpohwo Apiloham sohwosi, kiko ngkine'no hitoho wakilofono. Kiko Lasalos ngkiyepono filhwajo. Kako nopihwosi kakoe ajo'miyo mijo yomahwosi nje melanyopo ingo wantipeno. Ngko olohonta tohomo humanji tohino engo n'nnantofoho.

²⁵ Ose ulahon'ngki Apiloham ulimento, Hwomuhwo, kiko huno wakiyono. Hohonta kiko songo humanji kiko yo'mayo yo'mayo wopingo'nohini tipema'motnno hwosoho. I, Lasalos sohwo kako yo'mayo wonyo'nohino tipema'mojo hweho. I olohonta Lasalos kako wopingo humentan'ngki kiko tohino'nji fosyohumahnno. ²⁶ Oso'nji nom'ne huno ole wakiyono. Nakwo'nji sekwo'nji ajwo lopo Anitu

kako momonyo mɪkuniɪmposo ho'nahumentiso weho. A'amu olo hohnta'ni humalofoso sekuyepono wose'mano lɪkuji oso momonyo somo nomtɪhupekuji mose'mapitnnehofu. A'amu sekwo'nji humalofoso oso momonyo homo somo nomtɪhupekuji hofɪko nakuyepono mowekapɪfitnnehofu.

²⁷ Ose ulahonɪngki hwe ho'yango engo'njo sohwo ulɪmento, Mpohwo hungkuno yokumpohn'nyo wakilɪmonne'no yohono. Kɪko Lasalos sohomo nje mpohwoepono filɪhwajo.

²⁸ Oso hopo sopo nje nɪngkwahwosa aho fehohnjo hopi'nonohino sohwa humalofo. Lasalos kako nje a'amu huhwo sohwo olo ango tohino'njo lopoɪo i'waho ito'no iyo'no hungkuno yokumpohn'nyo ulono. Hofɪko olopo nopɪfitnnoho.

²⁹ Ose ulahonɪngki Apɪloham ulɪmento, Hofɪko Mousesɪye hungkuno'nji a'amumo Anɪtu hungkuno uyahonɪngki lɪmotofo sohwofe hungkuno hi'njo hwafoho. Oso hungkuno homo somo haloho upa'nɪfe.

³⁰ Ose ulahonɪngki a'amu ho'yango'njo sohwo ulɪmento, O'o, Mpohwo Apɪloham sohwoɪ, hungkuno homo somo mupa'nɪfitnnehofu. I oso'no a'amu poyo sohwo songo nolɪkafɪhwosi hofɪkimo u'mahwoso'no hofɪko sɪmeho yɪwolo'mo kukuji honɪngkano wonyomo hohujo ukinjaofantɪfeho.

³¹ Ose ulahonɪngki Apɪloham ulɪmento, Hofɪko Mousesɪye hungkuno so'nji a'amu Anɪtu hungkuno uyahonɪngki lɪmotofo sohwofe hungkuno so'nji mupa'nɪfijo'manji a'amu poyo fihwo songo lɪkafɪhwosi u'mahwosi hungkuno ulɪhwoso'no hofɪko kakoe hungkuno

homo simeho hi'ntnnono muyifitnnehoho. Jisas ose ulimentisofoho.

17

A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyo somo wonyo imokiyo'ne hungkunofoho.

(Matiyu 18:6-7, 21-22; Mak 9:42)

¹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, A'amu Anituye hungkunomo simeho uyiwon'ngkohoho somo yomayo yahino wonyo yamofu ulohofu'neso nehopi i'mofaponefoho. I'mofapihwoso'no a'amu pin'ngoso wopiwesyantifeho. I oso'no oso a'amu nom'nihwo piwasiyo'ne yamofu ulohofoso sohwo tohino engo manefoho. Oso'no kako huno ito'no wasyofisyono.

² Oso hwe huhwo sohwo kako nje mehomi we'e sohomo yamofu mulohofe'njo sohonta a'amu kakoe ti'wangomo sojo mikunimposo ifakojujukui mijo ayomo ho'naofontifijontesi wopingo'nesohilo. Hwapingoso a'amu nje mehomi lohwo piwasiyo'ne imokoso sohwo tohino mikunimposo manefoho. ³ Oso yahino hiso'no sekwo iwaho ito'no fiyimno. Jije ningkwahwo wonyo kilohofu so'manji kiko oso yahino wonyo somne'no yoka uso. Ulohojo'no kako kakoe yahino wonyo somne'no simeho tango tipemahwosi oso wonyo somo wae yafo so'no kilihwoso'no kiko oso wonyo hiso wae hmmofo. ⁴ Sikuno anga'nohino fihumo kako kikimo wonyo ne'no kilohofontanngkuhwosi aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni hufa'u

ko imo'n'ngkuhwoso'no kako wonyo anga'no anga'no yoso somne'no, Tatohwo kiko nje wonyo wae feenimofo, oseso ne'no kilontan'ngkuhwosi kiko kakoe wonyoso wae ne'no hmmofo.

Simeho hi'ntnnono uyo yahino hungkunofoho.

⁵ A'amu Anituye hungkuno lutihumiku'mofo syoho'njo (*apousel*) sohwa Jisasimo ulimentohofi, Nakwo simeho hi'ntnnono kijopalokuhwone somo kiko engo fonamojo. ⁶ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono montopantokuyohoho. Sekwo ngkimo nningkape-eso nihu'no we'e patnnyo uyo pa'n'ngo'manji sekwo oso iyo ipisayo'njo sohomo ole ulifijoso, Pmpongo hi'nji sokato lohofohoji mijo ayo nompo filohofayo. Ose ulifijo'manji iyo huhwo sohwo kako sekwoe mangomo haloho wasepo'montonoho. I oso'no sekwo ngkimo mo'nn'ngkapohiyohoho. Jisas ose ulimentisofoho.

A'amu syoho ulohofiyofe yahino ito'nohini so'ne hungkunofoho.

⁷ Hwe fihwo sekwo'njopo humaso sohwo kako syoho ulohofiyohi hi'njo hwo'manji oso syoho ulohofiyohi sohwo kako syohopo hwaho mno ijyotaho, yahu mokosyohumayotaho, u kako moi'wo ihwosi kako kakoe hwe engo sohwo'njopo i'mofaponto kako wopayo mijoho ko uyahon'ngki kako komo'no humahop'hwosi wopayo manonehoho. ⁸ O'o, simo'mo kako kakoe hwe engo sohwoe wopayo ito'no esyohumahwosi kakoe he wop'ngo ihwosi wopayo hiso iku'yopo ifosyalokumpehwosi hwe

engo sohomo wosopayo uyimtonoho. Kakoe hwe engo sohomo wopayo moi'wo kaki'no uyihwosi kako tifi wanimontonoho. ⁹ Oso hwe engo huhwo sohwo kako kakoe syoho ulohofiyo huhwo sohomo kakoe syoho ito'no imentiso so'no isamoyoka ulimontolaho. O'o, awonoho. Hwapingoso kakoe syoho'nohinofoho lihwosi isamoyoka mujo'njo uyimontonoho. ¹⁰ Oseso sekwo hoku yo'mayo hungkuno Anitu seloso somo sekwo ito'no ko iningkafijoso sekwo huno ole fisyafihupmno. Nakwo Anituye syoho ulohofiyo hn'nwi nakwo ito'nohinonim'aho. Kakoe syoho iwo'ningkuhwone so'no nakwoe yofe ho'nonemayoso peho'neto. O'o, nakwoe syohofoho.

Hwe aho hufa'u hopi'nono uyo wonyo engo'njo sohwo Jisas kako wopingo umokumentisofoho.

¹¹ Jisas kako Jelusalemne honingkanohwaho Someliya'nji Ngkalili'nji ne'no ajwopo simentisofoho. ¹² Kako ango fipo i'mofopahoningki hwe aho hufa'u hopi'nono uyo wonyo engo'njo sohwa Jisasimo honingkanopo uswo'nimentohofofoho. ¹³ Hofiko ikanopo lohofontifi Jisasimo johomohm'no ulimentohofi, Jisas Hwe Engo sohwo, kiko nakumne'no hitoho wakilofono. ¹⁴ Ose ulahoningki Jisashofikimo uhwononto ulimento, Sekwo nukuji a'amu tajo ango syoho'njo sohwo sekwoe a'apaho motakuji utihwamno. Ose ulahoningki haloho'no yontifi hofiko nowentifi hofikoe a'apahoso honingkanoo ajwopo wopingo umonimentisofoho.

nompo weho. Ose malifitnnehofo. O'lo, Anitu kakoe a'amumo emokosyohumayoso simeho mo'mo wo'nnyoponoho. Sekwoe timo'nji muhwonifitnnehofo.

²² Jisas ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwo ulimento, Hwangku nom'ne sikuno i'mofapihwoso'no sekwo ole wohnnantifeho. Nakwo oso Hwomu Anitu uhwasopo'mentiso sohwo uhwonontane'no yihwono. Ose ko hningkuji sekwo muhwonifitnnehofo.

²³ Oso hohosohonta a'amu fehohnjoso ole woselantifeho, Ihwoni, oso hwomu Anitu uhwasopo'mentiso sohwo oso nompo humaho. U, olopo humaho. Ose selikujono sekwo haloho upekutoho. A'amu huhwo sohwo nuhwonngkakutoho.

²⁴ Sekwo emta'mingo so'no huno seyohoho. Emta'mingo kako oso nompo nta'ni yonto kako ahwomomo ifehu'mokosyahonngki a'amu hopi'nono timo uhwonwo'nngkohofofoho. Oso pa'nyoso oso Hwomu Anitu uhwasopo'mentiso sohwo kakoe pe-eso emta'mingo uhwonwo'nngkuhwone pa'nyoso i'mofapihwoso'no sekwo uhwonifitnnefoho. ²⁵ I oso'no simo'mo oso Hwomu huhwo sohwo kako tohino engo umnososo a'amu olohonta humalofoso kakine'no hohujo ukinj+mofantifeho.

²⁶ Oso a'amu hohonta Niwa'nji humamotofoso kako yofayokinomo humentiso sohonta yo'mayo yahino imotofo pa'nngoso oso Hwomu Anitu uhwasopo'mentiso sohwo poso sohonta a'amu humalofoso uyantifeho. ²⁷ Hofiko humamotofoso sohonta hofiko wosopayo'nji

mijo'nji nonontifi ape ma'nimotofofoho. Oso yahino hiso ne'no mjimwentanngkofi Niwa kako yofayokinomo noswahonngki mijo ifofayo engo yonto hwe hwoya'mi hopi'nonohinosa mijo mihulo'mentisofoho.

²⁸ Apilohamiye kami Lout sohwo humamojo sohonta a'amu humamentohofa oso hiso pa'nyo imotofofoho. Hofiko nohumantifi yo'mayo wopayo mijo nontifi yo'mayo ho'yango mpe yontifi nom'ni hwamo hamniyoho mayo'ne ho'yango uyontifi hofiko wopayo syoho yontifi ango molimotofofoho. ²⁹ Ose yontanngkoko sohonta Lout kako ango Soutom uliko'manto ango kengopo nowahonngki toho'nji sojo hwoyango hnyo so'nji ahwomo mta'ni ifoyo hopa syonto hwe hwoya'mi hopi'nonohino somo wonyo imokumentisofoho. ³⁰ A'amu oso pa'ningo yontanngkuji oso hwomu Anitu uhwasopo'mentiso sohwo utihwa'nyopo i'mofape so'no Anitu ujo wehontojwahumontonoho.

³¹ Oso sikuno homo somo utihwa'nyopo i'mofaposo sohonta a'amu fihwo kako angkuhwafofopo humaso hwo'manji kako hwomu huhwo sohomo uhwonngkuhwosi kakoe angomjo ho'yango yo'mayoso mayoso'no huno mosyafisyonehoho. Oso pa'nyoso hwe fihwo syoho'mo humaso hwo'manji kako hwomu huhwo sohomo uhwonngkuhwosi kakoe angoponjo yo'mayoso mayoso'no huno mosyafisyonehoho. ³² O'o, sekwo Loutiye ape simne'no fisyafihupmno. Kako kakoe angoponjo yo'mayo so'no syafisyonto ikinjao'mentisoso sojo imo'nimentiso somne'no fisyafihupmno.

³³ A'amu olo hwaho loponjo humayo somo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumunyo sohwo kakoe fesyohumayoso moi'wo umo'nimontonoho. A'amu olo hwaho loponjo humayo somo aho mokemokosyohumunyo sohwo kakoe fesyohumayo neso wotipema'monte hweho. ³⁴ Ngko waselimonne'no yohono. Sekwo ito'no upa'nimno. Oso sikuno Hwomu sohwo poso sohonta hwe hufa'u hwa'u saho afapo fesyowentaningkohosi Anitu nom'nihumo utimahwosi nom'nihwo wohumamontonoho. ³⁵ I a'mu hufa'u fa'u wopayo sihu kolofontaningkohosi Anitu nom'nimo utimahwosi nom'nisi wohumamontonoho. [³⁶ I hwe hufa'u hwa'u syohopo lohofontaningkohosi Anitu nom'nihumo utimahwosi nom'nihwo wohumamontonoho.]

³⁷ Jisas ose ulahoningki inomokomoyo sohwa nupa'nontifi Jisasimo ulimentohofi, Hwe Engofu ose nalohinoso imo'nyoso ntipo umo'nimontolo. Ose ulahoningkofi Jisas pahnnimo hungkuno ole ulimento, A'amu poyo pe'nyo sohwoe pijafo wo'nnyo sopo yihufu aji'mango oso hopo sopo uhu'mokufitnnefoho.

18

Jisas kakoe inomokomoyo sohwa hofiko Mpohumo jomo ne'no ujo'ne pahnnimo hungkuno ulimentisofoho.

¹ Jisas kako a'amuso Mpohumo jomo ne'no ulikuji piso'mo'nyo mmunyo'njo iyo'ne pahnnimo hungkuno ole ulimento, ² Ango fipo

a'amufe hungkuno mihwajiyo'ne hwe engo sohwo humunyofoho. Kako Anitu sohumne'no iyoho munyo'njo yonto a'amu somne'no hwotoho fewo'ningkiso hweho. ³ Oso hopo sopo apiwojo fisi kako humunyoponoho. Sikuno engo sopamo kako oso hwe hungkuno ito'no mihwajiyo iyo sohwoepono piwo'ningkisiyoho. Ole ulimojo, Nje mango sohwa hofiko ngkimo wonyo wonimokantife'no yalokwofo. Oso'no kiko ngkine'no hungkuno ito'no menihwajo. ⁴ Ose ko ulahoningki simo'mo hwe engo huhwo sohwo oso apiwojo simo ufo'mayoso ngkilaho ko lonto tifi no'mo ole syafihumento, Ngko Anitumne'no iyoho ko miyonji a'amumne'no huno mosyafisiyo'njo ko yonji ⁵ i oeso olo apiwojo losi kako ngkimo ne'no nimawo'nyosi syoho engo ntopantokuso so'no ngko kakimo ufo'ma'mo. Kakoe hungkunomo ito'no womihwatimonnoho. Kako ngkimo sikuno huhwo huhwi nimawo'nyo ihwosi nje a'apaho wonyo nimokonoho.

⁶ Jisas ose ulonto ulimento, Oso hwe engo hungkuno mihwajiyo syoho'njo wonyo sohwoe hungkuno haloho nto upa'ningkohoho so'no sekwo huno fisyafihupmno. ⁷ Oso hwe wonyo sohwo ose imentiso so'no sekwo huno pipi seyohoho. Anitu kako kakoe a'amu uhwosopomentisoso hofiko kakine'no jomo sikuno huhwo huhwi imingo'nji sikuno'nji uliwo'ningkohoho so'no kako hofikimo momuhwajiyo uyimontolaho. I komo'no womuhwatimontolaho. ⁸ Ngko sekumo

waseli monne'no yohono. Anitu kakoe a'amumo komo'no womihwatimontonoho. I oso'no oso Hwomu Anitu nihwosopo'mentiso sohwo'ni nopm'mo a'amu ngkine'no simeho hi'ntnnono ntopontaningkujo wasehonimonntaho.

Hwe Falisi sohwo'nji hwe nom'ne hamniyoho mayo syoho'njo sohwo'njiye pahnnimo hungkunofoho.

⁹ A'amu fehohnjo hofiko hofikoe yahino wopingo somne'no hofikoe yofe ho'noma'nontifi a'amu nom'ne sohwanne'no wonyofoho liwo'n'ngkohoho somne'no Jisas kako olo pahnnimo hungkunolo ulimento, ¹⁰ Hwe hufa'u hwa'u siko Anitumo jomo ulaho lonji Anituye tajo ango engo somo humentisiyefoho. Hwe fihwo kako a'amu Falisi hweho. Nom'nihwo kako hamniyoho mayo syoho'njo hweho. ¹¹ A'amu Falisi huhwo sohwo kako nolohofonto kakoe simeho mo'mo ole hnnimento, Mpohwo Anitu, ngko nom'ne a'amu pa'nyo hwonimaho. Oso'no ngko isamoyoka kilalokweno. Hofiko yo'mayo hufo yontifi yo'mayo yahino ito'nohino somo miyontifi hofiko ape ito'no ma'nyo honingkanosomo mtihupewo'n'ngkohofihwafoho. Ngko oso pa'nyo hwonimaho. I ngko olo hwe hamniyoho mayo syoho'njo sohwo pa'nyo hwonimaho. ¹² O'o, ngko Sante huhwo huhwi sikuno hufa'u somo ngko wopayo manyo'njo humawo'n'ngkohe hwo'nyoho. Yo'mayo hopi'nonohino nomantneso ngko aho hofohu'nono hopi'nonohinoso mtihupo mtihupe lohofonji kenga'no kikine'no ho'nakisyiwo'n'ngkohe hwo'nyoho.

¹³ Ose ulontaningi oso hwe hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kako kengopo lohofonto kako ahwomomo timo uhwonyoso won+mango'no ingku'no humanto kakoe swokinopo hwaningo pohn'nonto ulimeto, Anitu ngko hwe wonyo sohwo'nne'no kiko hitoho wakilofono.

¹⁴ Jisas oso pahnnimo hungkuno ulonto a'amu homo somo ole ulimeto, Ngko waselimonne'no yohono. Oso hwe hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kako Anitumo ose ulimentiso so'no Anitu kako uhwononto hwe wopingo hweho ulahonngki hwe huhwo sohwo kako kakoe ango pone'no asomo umentisofoho. I oso a'amu nom'ne Falisi sohwo ose'njo hwo'maho. O'o, a'amu kakoe yofe ho'noma'n'iwon'ngkiso sohomo Anitu kako monje uloho'montonoho. I oso'no a'amu kako kakoe yofe monje yahinuwo'ngkiso sohwoe yofeso Anitu kako woho'n'ima'montonoho.

Jisas kako mehomi we'e somo Anitu kako wopingo ulohofone jomo ulonto mnokinopo aho ulonjimokumentisofoho.

(Matiyu 19:13-15; Mak 10:13-16)

¹⁵ A'amu pi'n'ingo engoso hofiko hofikoe mehomi we'e somo Jisas mnokinopo aho ulonjimokonontifi motapmmentohofofoho. I oso'no Jisasaye inomokomoyo sohwa hofikimo ose uhwonontifi yoka ulimeto hofofoho. ¹⁶ Yoka ulahonngkofi Jisas kako mehomi somo joho lutimanto inomokomoyo sohwo ole ulimeto, Sekwo mehomi somo nopijumofikutoho. O'o, hofiko ngkiye pono wapife. A'amu olo mehomi lohwa pa'nyo imo'n'ifijo'manji hofiko

Anitumo enjwa'mo ito'no wohumantifeho. ¹⁷ I hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. A'amu olo mehomi lohwa pa'nyo mmo'nyo'njo'manji hofi'ko Anitumo enjwa'mo humayoso hopa'maho. Nihu'no awonoho.

Hwe yofe engo'njo yo'mayo ho'yango somo aho yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n'ingkiso sohwoe hungkunofoho.

(Mat'yu 19:16-30; Mak 10:17-31)

¹⁸ Hwe fihwo yofe engo'njo sohwo kako Jisasimo ole ulimento, Kiko Anituye yahino netihwawo'n'ingkohino wopingo hwosoho. Ngko engolopohamo songo ne'no humayo yahinoso pipi tipema'mnehono. ¹⁹ Ose ulahon'ingki Jisas ulimento, Kiko wopingo hwosoho eso peho'ne ntohino. Anitu kako'nohini wopingo hweho. ²⁰ Kiko hon'ingkano hungkuno so'no huno moi'wonoho. Ole nalohi, Kiko ape ito'no mayo'ne yahino somo nomtihuposo'eno. Kiko nom'nihumo nofonjasiyo'eno. Kiko yo'mayoso hufo iyo'eno. Nom'nehumo hwasyo hungkuno ujo'eno. Kiko jije mpohwo'nji na'u'njiye hungkunomo tifi fin'ingkayo. ²¹ Ose ulahon'ingki hwe yofe engo'njo sohwo ole ulimento, Ngko hungkuno homo somo upa'nimopmmote sohwo'ni olohonta ne'no ose nohini in'ingkowalokweno. ²² Jisas oso hungkuno upa'nonto ole ulimento, Yahino anga'nohino somne'no kiko umofonyo yalokuno. Ole fiyo. Kiko jije ho'yango yo'mayoso a'amu mpe kilohofi'kujo'no kiko oso hamniyohoso nomahoji a'amu ho'yango ane somo yano ulofiyo. Kiko

ose isoso kiko ahwomomjo ho'yango neso woma'monnoho. Ose yohoji kiko ngkimo tifi nningkape. ²³ Ose ulahonngki hwe engo huhwo sohwo kako nupa'nonto simeho tango umentisofoho. Hwapngoso kako hamniyoho ho'yango yo'mayoso m+kun+imposo'njo hweho.

²⁴ Jisas kako oso hwe huhwo sohwoe simeho tango uhwononto nom'ne a'amu somo ulimento, A'amu hamniyoho yo'mayo ho'yango aho yokumpohn'nyo kemokosyohumawo'nngkohofoso hofiko Anitumo enjwa'mo humayo'neso syoho engo ifitnefoho. ²⁵ Yahu fihwo kako yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwosi yososo wonyopi umontonoho. Oso pa'nyoso hwe ho'yango hamniyoho yo'mayoso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumantoso sohwo Anitumo enjwa'mo wohumamo lihwosi yososo hopo'maho. O'o, kako yahu sohwo yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwosi ijijo wonyopi yoso hopaso oso hwe ho'yango engo'njo sohwo oseno yonefoho. ²⁶ Ose ulahonngki oso a'amu oso hungkuno hiso upa'n+imentohofoso'no hofiko yomo yontifi ole ulohon+imentohofi, Ose'manji a'amu Anitu'nji ango wopngo sopo songo ne'no humayo'neso tihwo woma'montolo. ²⁷ Ose ulahonngkofi Jisas ulimento, Yo'mayo hopi'nono a'amu miy+wo'nngkiyohofoso Anitu yososo hoponoho.

²⁸ Ose ulahonngki Pita ulimento, Nakwo nakwoe angopo yo'mayo yo'mayoso uliko'mentani kikimo kiningkopalokuhwono.

²⁹ Ose ulahonngki Jisas ulimento, Ngko

hungkuno nehopi'nohini waseli+monne'no yohono. A'amu hofi+ko Anitu+mo enjwa'mo wohumano hnnontife so'no hofi+ko hofi+koe ango'nji ape'nji hamningkwa'wehwosanji, kaningkwowho'ya'u'nji kakoe mehomi'nji uli+ko'mapijo so'no ³⁰ Anitu kako hofi+ko ose uli+ko'mapijoso hofi+kimo yo'mayoso pi'n+ngo engo aku uyihwosi tifi no'mo kako hofi+kimo songo ne'no humayoso uyonefoho.

Jisas kako poyo imo'n+ngkuhwosi apa'no songo likafone so'no hungkuno uli+mentisoso hufa'u si+hune imo'n+mentisofoho.

(Matiyu 20:17-19; Mak 10:32-34)

³¹ Jisas kako kakoe inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwamo lutimanto uli+mento, Upa'n+mno. Olohonta nakwo Jerusalemne'no wosontane'no yihwono. Oso hopo sopo yo'mayo hungkuno Anitu a'amumo uyahon+ngki limotofo sohwa ngko oso Hwomu Anitu nihwosopo'mentiso sohwo'nne'no mti'mokumentohofoso olohonta ne umo'n+montonoho. ³² Oso hohosohonta a'amu Jutaso hofi+ko ngkimo a'amu temtitofo kengo sofe ahomo ho'nani+hufitnnefoho. Hofi+ko ngkimo sitofo ntikuji ngkimo wonyo ntohofikuji memijo niyat+i+mopitnnefoho. ³³ Hofi+ko ngkimo impojonyo nifonjikuji wofonjon+syantifeho. Nofonjon+syikujo'no sikuno hufa'u si+hune memjan+mofi+hwoso'no ngko apa'no songo wolika'monnoho. ³⁴ Ose ulahon+ngki inomokomoyo sohwa oso hungkuno somne'no huno mummentisofoho. Hungkuno

hwapingo ne so'no huno muyahonɨngki hnnɨmentohofi, Olo hungkuno loso fahosɨhwoyo hungkuno konelalofoho. Ose hnnontɨfi hofɨkoe hunoso mehohosusɨhumentisofoho.

Jisas a'amu tɨmpi'nyo sohumo wopingo umokumentisofoho.

(Matɨyu 20:29-34; Mak 10:46-52)

³⁵ Jisas kako ango Jelikou mofonepo i'mofɨwahonɨngki hwe tɨmpi'nyo sohwo oso honɨngkano momɨngopo humanto a'amu mta'ni hamniyoho yo'mayoso woloma'mo lonto joho humalisofoho. ³⁶ Osopo humanto upa'nɨmentisoso a'amu pi'nɨngo engo ntohumpotopahonɨngkofi upa'nonto a'amu kako'njopo solohofamentohofosomo ulɨmento, Hofɨko peho yalokwofo. ³⁷ Ose ulahonɨngki hofɨko ulɨmentohofi, Jisas ango Nasaletnnta'ango sohwo kako posalofoho. ³⁸ Ose ulahonɨngkofi kako joho mohm'no ulɨmento, Jisas, Ntefitɨye Imu sohwosi, kɨko ngkine'no hitoho wakilofono. ³⁹ Ose ulahonɨngki a'amu sɨmo'mo sɨpmentohofoso hofɨko kakimo yoka ulontɨfi ulɨmentohofi, Mampi'nyo fosyohumaho. Ose ko ulahonɨngkofi oso huhwo sohwo joho engo lonto apa'no ulɨmento, Ntefitɨye Imu sohwosi, ngkine'no hitoho wakilofono. ⁴⁰ Ose ulahonɨngki Jisas kako nolohofaponto hofɨkimo ulɨmento, Oso hwe sohwo ngkiyepono fɨpemotapmno. Ose ulahonɨngki oso hwe tɨmpi'nyo huhwo sohumo mofonepo uhwojowahonɨngkofi Jisas ulɨmento, ⁴¹ Ngko kikimo pipi ntohoho kinɨngkohoho. Ose ulahonɨngki kako ulɨmento,

Hwe Engofo, ngko apa'no tîmo wahonîmo.
⁴² Ose ulahonîngki Jisas ulîmento, Kîko tîmo fohonyo. Kîko ngkimo sîmeho hi'ntnnono ntapohino so'no jîje sîmeho hi'ntnnonohinoso wopîngo kumokohoho. ⁴³ Jisas ose ulahonîngki hwe huhwo sohwo tîmo komo'no hononto Jisasîmo inîngkawento Anîtumo isamoyoka engo ulîmentisofoho. Hwe hwoya'mi ose uhwonontîfi hofîko hopi'nonohinoso Anîtuye yofe ho'noma'mentohofofoho.

19

Sakiyosîye hungkunofoho.

¹ Jisas kako ango Jelikou sopo noswonto nom'ne ango pone'ento angkuhwafo ajwo sopo pasîmentisofoho. ² Hwe fihwo kakoe yofe Sakiyos sohwo humunyoponoho. Kako hwe mnokino engo'njo hamniyoho mayo syoho'njo sohwo hamniyoho engo'njo hweho. ³ Kako Jisasîmo uhwonîmo lonto ko imentisoso hwe moya'mi pi'nîngo engo hwe tîfo huhwo sohomo hoholo hoholofu ulohofahonîngkofi kako Jisasîmo muhwonyo'njo yonto ⁴ kako a'amu pi'nîngo homo somo nuyakolofonto hano kunto kunto'no fekwasi lohofonto iyo milontontanyomo kotasonto Jisas olopo pîhwoso'no uhwonîmo lonto humokehumantisofoho. ⁵ Jisas oso hopo sopo i'mofawento tîmo yokintahopo uhwonîngkisoso Sakiyos nohumentanîngki uhwononto ulîmento, Sakiyos, kîko komo'no fikotape. Ngko olhonta jîje angomo wohumamonne'no yohono. ⁶ Ose

ulahonɨngki Sakiyos kako komo'no welɨkofapi lohofonto sɨmonyoyo yonto Jisasi'mo utimanto kakoe angomne'no ipemotawomentisofoho. ⁷ Hwe moya'mi ose ipemotawahonɨngki uhwonontɨfi sitofo ole mjalɨmɨmentohofi, Olo hwe lohwo kako a'amu honɨngkano wonyo'njo lohwoe angomo wofosyawomonte'no yohoho.

⁸ Sakiyos kako Jisasi'njopo lohofonto ulɨmento, Hwe Engofo, kɨko upa'nyo. Nje hamniyoho yo'mayo ho'yango so'nji ajwopo hotitohm'mo fehohnjo ngko mokosyohumahm'mo fehohnjo ngko a'amu umofonyo yalokwofo somo uyɨmonnoho. U, ngko a'amu fihumo hwasyo hungkuno lutɨma'mentohe'manji olohumo ngko hwasyo hungkuno lutɨma'mentohe so'no yo'mayoso kakimo osofosofahu'no uyɨmonnoho.

⁹ Ose ulahonɨngki Jisas ulɨmento, Ose lohino so'no nakwo huno ole nayohoho. Olo sɨkuno lomo olo ango loponjo hwe moya'milofe honɨngkano wonyo somta'ni Anɨtu kako hofɨkimo nto isɨhutofomakwoho. Sakiyos huhwo Apɨlohamɨye imu hweho. ¹⁰ A'amufe Hwomu sohwo'ni olo a'amu olo pa'nyo wonyo honɨngkanomo humentanɨngkujo somne'no notɨpemahm'mo utɨmayo'ne pmmentohe hwo'nyoho. Jisas ose ulɨmentisofoho.

A'amu syoho ulohofiyɨwo'nɨngkohoho sohwa hamniyoho ito'no mokosyohumayo'ne pahnnɨmo hungkunofoho.

(Matɨyu 25:14-30)

¹¹ Oso hungkuno hiso nto upo'nɨngkahonɨngkofi Jisas kako ango Jelusalem

mofonepo u'mofapmmonto yahonɨngki a'amu hopo sopenjoso ole syafihu'mentohofi, Oso sikuno Anitu kakoe a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumayo somo utihwa'nyopo ujo wehontojwahumonte'no yohoho. Ose syafihu'mentohofu so'no Jisas kako pahnnimo hungkuno ole ulimonto, ¹² Hwe engo fihwo kako ango ikano fipo uhwosi osopo a'amumo mokosyohumayo'ne yofe engo mahwosi kakoe angopo asomo wapmmontonoho. ¹³ Oso hwe huhwo sohwo kako ango ikanopo wamonto imentiso sohonta kako kakoe syoho ulohofiyo aho hufa'u hopi'nonohino sohwo joho lutimanto hamniyoho aho sife hopi'nono kina aho sife hopi'nono kina hu'muyonto ulimonto, Sekwo olo hamniyoho sejapohe loso'nji ngko nom'ne angopo nohumentani'mo sekwo nom'ne hamniyoho engo emafikujoso ngko hwanguk wopihwonimo. Ose ulimentisofoho.

¹⁴ Oso hwe huhwo sohwo angoponjo a'amu fehohnjoso hofiko kakine'no nakwolaho lontifi kako nto womentisopo hwe fihwamo tifi inɨngkayo'ne olo hungkuno motayo'ne lihwatimentohofoso olenoho. Olo hwe lohwo nakwoe hwe engo humayoso nakwolaho. ¹⁵ Ose ko lihwojahonɨngkofi hwe huhwo sohwo yofe engo manto hofikimo mokosyohumayo'ne asomo pmentisofoho. Asomo noponto kako hamniyoho uyohojohamentiso syoho ulohofiyo sohwo hamniyoho alale kema'malofu uhwonimo lonto joho lutima'mentisofoho.

¹⁶ Hwe nom'nehwo simo'mo u'manto ulimonto, Hwe engofo, oso aho sife hopi'nono

kina ntapmmentohino somta'ni ngko *tu hantilet* (200) kina ema'malefoho. ¹⁷ Ose ulahon'ngki hwe engo sohwo ul'imento, Kiko syoho n' mokosyohumayo wop'ingo hwosoho. Kiko oso syoho kijapmmentohe somo ito'no mokosyohumamahno so'no ngko syoho engo wokijapmmo. Kiko ango aho hufa'u hopi'nonohino somo mokosyohumaho.

¹⁸ Ose ulahon'ngki nom'ne syoho ulohofiyo osofeponjo sohwo u'manto ul'imento, Hwe engofo, kiko oso aho sife hopi'nono kina ntapmmentohino somta'ni ngko *wan hantilet* (100) kina ema'malefoho. ¹⁹ Ose ulahon'ngki hwe engo sohwo ul'imento, Ngko kikimo ango aho fehohnjo hopi'nonohinoso mokosyohumuhnne'no syoho wokijapmmo.

²⁰ Ose ulahon'ngki syoho ulohofiyo nom'nehwo u'manto ul'imento, Hwe engofo, oso aho sife hopi'nono kina ntapmmentohinoso olo'mo weho. Ngko hwap'ife we'e somo fosyofosyonji hiyaso'mo ho'nahumentohe wojolo'noho. ²¹ Hwap'ingoso ngko jije yahino so'no ngko huno niyohoho. Kiko hwe yokumpohn'nyo hwosoho. Yo'mayo nom'ne a'amu ho'nasyontifeso kiko mawo'n'ngkino hwosoho. Wosopayo nom'ne a'amu mofontifeso kiko ij'wo'n'ngkino. Oso'no ngko kikine'no iyoho nn'ngkohoho. ²² Ose ulahon'ngki hwe engo sohwo kako kakoe syoho ulohofiyo sohomo ul'imento, Kiko syoho n' mokosyohumayoso wonyo hwosoho. Kiko nje yahino so'no huno ko kiyahon'ngki kiko ngkimo ito'no mantoho'mmahno so'no ngko wonyo

hwosoho kilalokweno. Ou, nehopi. Ngko hwe yokumpohn'nyo hwo'nyoho. Yo'mayo a'amu ho'nasyontifeso ngko mawo'n'ingkohono. Wosopayo nom'nihwa hulontife somta'ni ngko ij'wo'n'ingkohono. ²³ Kiko nje yahino so'no huno ito'no ko kiyahon'ingki kiko a'amu hamniyoho mokosyohumayo sohwafe angomo moho'nan'siyoso peho'no imahnnoto. Kiko osopo nje hamniyohoso ho'nasyontentesi ngko asomo pm'mo nje hamniyoho somta'ni nom'ne hamniyoho honje i'mofaposo so'nji nto mahm'mnesohilo. ²⁴ Ose ulonto kako nom'ne a'amu kako'njopo humalohofontohoho sohwafo ul'mento, Sekwo oso aho sife hopi'nono kina olo hwe lohomo uy'mentoheho nomaf'ikuji oso hwe *tu hantilet* (200) kina mokosyohumaso sohomo umasimno. [²⁵ Ose ulahon'ingki hofiko ul'mentohofi, Hwe engofo, kako *tu hantilet* (200) kina hi'njo hweho.] ²⁶ Ose ulahon'ingkofo hwe engo sohwo ul'mento, Nje hungkuno wasel'monne'no yohono. Sekwo ito'no upa'n'imno. A'amu yo'mayoso ito'no mokosyohumawo'n'ingkohoho somo ngko yo'mayo nom'neso uy'monnoho. A'amu yo'mayoso ito'no momokosyohumayo'njo yontoso sohumta'ni oso yo'mayo we'e kako mokosyohumasoso ngko woma'monnoho. ²⁷ Ose ulonto ul'mento, Nje a'amu fehohnjo olo ango loponjoso ngko hofikimo umokosyohumayo'neso nakwolaho ntontifi nje mangohwa imo'nalokwofo so'no sekwo oso a'amu somo nut'motap'ikuji nje timo lopo fonjahumno. Jisas oso pahnn'imo hungkunoso

ulimentisofoho.

Jisas kako angu Jerusalem sopone'no hwe yofe engo'njo pa'nyo imo'nonto humentisofoho.

(Mat'iyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Joun 12:12-19)

²⁸ Jisas oso hungkunoso moi'wo ulonto Jisas Jerusalemne honing'kano siyo somo kako simo'mo nto simentisomo hofiko tifi iningkasimentohofofoho. ²⁹ Jisas kako oso hwofiki'nyo Oulifino liwo'n'ngkohoho sopo angu hufa'u Mpetifase'nji Mpetani'nji mofone sopo nosi'mofonto kakoe inomokomoyo hufa'u sohwa'umo ole lihwatimento, ³⁰ Siko oso angu ne sopo u'mofahusi siko oso kuso somo noswohosisi timo uhwonisoso ahwomo yahu *toungki* yoka'no ho'nawo'nyoso impe into'nowentan'ngkuhwosi uhwonanjiyoho. Oso yahu songo imo'nimasoso a'amu mokehumunyofoho. Oso yahu hiso fisihutofomotapinyo. ³¹ Siko oso yahu hiso isihutofomahosi'no a'amuso ole selikujo'no siko peho'no isihutofomasiyeto. Ose selikujo'no siko ole ulinyo. Nekwoe Hwe Engo sohwo kako olo yahu lohumne'no syoho weho, ose ulinyo.

³² Jisas ose lihwojahon'ngki siko nowenji yo'mayo Jisas luhwatimentisoso tipema'mentisiyefoho. ³³ Siko oso yahu huhwo sohunjo impe itolofontan'ngki oso yahu hofekwosa sohwa uhwonontifi ulimentohofi, Siko peho uyanjiyo'no itolofalokusiyo. ³⁴ Ose ulahon'ngkofi siko ulimentisiyo, Nakwoe Hwe Engo kako olo yahu lohuno syoho weho. ³⁵ Ose ulonji siko oso yahu huhwo sohwo'nji Jisasiyepono motasimentisiyefoho.

Siko sikoe manji'mofoso yahufe hohujopo pojisyosyahon'ngki Jisas oso hopo sopo kehumamentisofoho. ³⁶ Noposokehumawento nowentan'ngki hwe moya'mi hofi'koe hwapife Jisas kako hano wene hon'ngkano sopo Jisasiye yofe ho'nomayo'ne hu'meehumentohofofoho. Osopo Jisas kehumentanjo yahu sohwo hwotoho mjahmm+womentisofoho. ³⁷ Jisas kako hwofi'ki'nyo Oulif Jelusalem mofone sopo i'mofaponto oso hon'ngkano monje we sopo hwe moya'mi hofi'ko Jisasi'mo inomokoho'nawo'mentohofoso yo'mayo syoho wonyoangkafo Jisas imojo so'no syafisyontifi hofi'ko s+monyo yontifi mango engo lontifi Anituye yofe ho'noma'mentohofofoho. ³⁸ Mango mohm'no ole limentohofi,

Olo Hwe lohwo nakumo nemokosyohumayo'ne Anituye yokumpohn'nyo'nji palokuso lohwoe yofe woho'nomano.

Anitu kako nakwo hwahoponjo hwe moya'mi hn'nne'no simeho wopingo nejahopohoho.

Anitu yokintahopo humaso sohune'no yofe engo woho'nomano.

³⁹ Ose lontan'ngkofi a'amu Falisi fehohnjo sohwa hwe moya'mi pi'n'ngo'njo sopo lohofontifi Jisasi'mo ul+mentohofi, Nakwoe Loneti+hwayo sohwoosi, oso hwe moya'mi kikimo inomokoho'nakuwotofo somo kiko yoka uso. ⁴⁰ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul+mento, Sekwo upa'n'imno. Hungkuno waseli'monne'no yohono. Olo a'amulo hofi'ko mampi'nyo humantifijontentesi olo hon'ngkano

loponjo sojolo mango engo likuji nje yofe ho'non+mafikutnnesohilo. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako pone engo Jelusalem sopo yo'mayo imo'none so'no humotaho limentisofoho.

⁴¹ Jisas kako Jelusalem u'mofawento pone hopo sopo kako uhwononto humotaho limentisoso ⁴² ole limento, A'amu Jelusalemjo soku, sekumo ito'no esehumajiyo'ne yahinoso ko se'mahon+ngki sekwo hohujo ikinjaofalokwofo. Oso'no yahino wop+ngo hiso hiyaso'mo wentan+ngkuhwosi sekwo mot+phwon+fitnnehofo. ⁴³ Sekwo upa'n+imno. Hwangku sikuno nom'ne i'mofaposo somo sekwoe mango sohwa sekumo wosefonjano likuji sekikitof+kuji meku'mofasi lohof+kuji hof+ko tojopo ko'mokwasokuji nol+kofaof+kuji ⁴⁴ sekwoe ango fonjowonampekuji sekwo sekwoe mehomi hi'nji hokunonji n+hu'nahone poyo moi'wo imo'n+fitnnefoho. Sekwoe sokango so'nji sokilojo so'nji we'e huhwo kihn'naweso mokihn'nawenefoho. Hwap+ngoso oso sikuno Anitu sefo'mayo'ne se'ma'maso sohonta sekwo yofe m+hwofe'njo imalofokuyoho.

Jisas kako Anituye tajo ango engo somo a'amu yo'mayo ho'yango somta'ni hamniyoho mayo yontan+ngkofo somo wae yao'mentisofoho.

(Mat+yu 21:12-17; Mak 11:15-19; Joun 2:13-22)

⁴⁵ Jisas kako Anituye tajo ango engo somo noswonto a'amu ho'yango yo'mayoso hu'meesyont+fi hamniyoho mentan+ngkofo somo wae yafo syohoso ema'mentisofoho.

⁴⁶ Kako hof+kimo ole ulimento, A'amu Anituye

hungkuno mtì'mokumentohofò sohwa ole mtì'mokumentohofi, Olo nje ango loso Mpohumo jomo ujo'ne angofòho. I oso'no nje ango loso sekwo a'amu hamniyoho hiyaso'mo hufo mawo'nìngkohofò sohwafe ango hopa imokalokwofo. Ose mtì'mokumentohofòfoho ulìmentisofòho.

⁴⁷ Ose imo'nìmentiso so'no sìkuno huhwo huhwi Jisas kako hwe moya'mimo Anituye tajo ango engo somo kakoe hungkuno lutìhwamojofòho. A'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu honìngkano hungkuno lutìhwamotofo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji hofìko Jisasìmo fonjasiyo'ne honìngkano wotìpemantife'no imentohofòfoho. ⁴⁸ Ose ko yahonìngkofi hwe moya'mi hofìko Jisasiye hungkunomo upo'nano mjalìmumentohofò so'no hwe engo sohwa hofìko Jisasìmo fonjasiyo'ne honìngkanoso motìpema'mmentohofòfoho.

20

Hofìko Jisasìmo kakoe yokumpohn'nyo hwapìngo so'no ulohonìmentohofòfoho.

(Matìyu 21:23-27; Mak 11:27-33)

¹ Sìkuno fihumo Jisas kako Anituye tajo ango engo somo nohumanto hwe moya'mi somo kako Anitumo u'mayo yahino so'no hungkuno lutìhwamentisofòho. A'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu honìngkano hungkuno lutìhwamentohofò huno'njo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji hofìko Jisasìmo u'ma'mmentohofòfoho. ² U'mantìfi ulìmentohofi,

Olo so'no fonaso. Kiko olo syoho iwo'n'ingkinolo
 loso tihwo kilimaso'no iwo'n'ingkinoto.
 Yokumpohn'nyoso tihwo kijapmmaso'nji
 iwo'n'ingkinoto. ³ Ose ulahon'ingkofo Jisas
 ulimento, Ngko huhwo'ni hungkuno anga'no
 waselohonimonne'no yohono. Sekwo olo so'no
 ngkimo ntohon'ingkofo so'no ngko sekumo
 waselimonne'no yohono. ⁴ Joun kako a'amumo
 mijo kiyoma'mojo yokumpohn'nyoso Anitu
 mta'ango ma'mentisotaho. Hwahoponjo
 a'amu mta'ango ma'mentisotaho. ⁵ Hofiko
 ose upa'nontifi ole hnnimentohofi, Joun kakoe
 yokumpohn'nyo Anitu mta'ni ma'mentisofoho
 ulaso'manji ole wonalimontonoho. Ose'manji
 sekwo Joun'ye hungkunomo simeho hi'ntnnono
 muyo'njo peho'neto. ⁶ I Joun kakoe
 yokumpohn'nyo hwahoponjo a'amu mta'ni
 ma'mentisofoho ulaso'manji hwe moya'mi
 upa'n'ingkuji hofiko sojo wonefonjantifeho.
 Hwap'ingoso a'amu loso hofiko huno ole
 syofisyalokwofo, Anitu kako Jounimo
 hungkuno uyahon'ingki nalimentisofoho.
⁷ Ose hnnontifi Jisasimo ole ulimentohofi,
 Nakwo huno monayofoho. Joun kako
 a'amumo mijo kiyoma'mojo yokumpohn'nyoso
 nti'mto'angotikeno. ⁸ Ose ulahon'ingkofo
 Jisas ulimento, Ose'manji ngko huhwo'ni
 nje yokumpohn'nyo yo'mayo iwo'n'ingkohe
 hwap'ingoso so'no maselimnehono.

*A'amu wonyo ipisayo syoho mokosy-
 ohumawo'n'ingkohoho sohwanne pahnnimo*

*hungkunofoho.**(Mat'iyu 21:33-46; Mak 12:1-12)*

⁹ Ose ulonto kako olo pahnnimo hungkuno oso a'amu homo somo ulimonto, Hwe fihwo kako ipisayo syoho hulimentisofoho. Oso syoho homo somo mokosyohumayo'ne kako a'amu hamniyoho syoho emawo'ningkohoho sohwafe ahomo ho'nasyonto kako ango ikanopo nowento osopo kako ne'no humamojofoho.

¹⁰ Osopo nohumanto oso syoho homo somjo ipisayo mayo'ne sikuno i'mofape somo kako kakoe syoho ulohofiyo fihumo ipisayo fehohnjo mayo'ne'ento kako oso a'amu kakoe syoho mokosyohumayo sohwa u'mahwosi ipisayo mayo'ne lihwatimentisofoho. Oso a'amu syoho mokosyohumayo sohwa syoho ulohofiyo huhwo sohomo ikujoho fonjontifi ipisayo muyo'njo yontifi wae yao'mentohofofoho.

¹¹ Osohonta kakwo'yohwo sohwo kako nom'ne syoho ulohofiyo fihumo lihwatimentisofoho. Osohomo hofiko ikujoho fonjontifi yahino wonyo umti'mokontifi ipisayo muyo'njo yontifi wae yao'mentohofofoho.

¹² Kakwo'yohwo kako syoho ulohofiyo hufa'u sihune sohomo lihwojahonngki kako nowento a'amu'njopo i'mofowahonngki hofiko osohomo ikujoho wonyo fonjimokontifi mempo hohnta'ni swoho'nofapmmentohofofoho.

¹³ Oseso syoho kakwo'yohwo sohwo ole hnnimonto, Ngko pipi imnehono. Ngko nje hwomu lohuno ngko simeho uyalokwe lohomo luhwatimeso hofiko kakoe hungkunomo haloho

upeentifetikeno. Ose syafisyonto hwomu huhwo sohomo lhwatimentisofoho. ¹⁴ A'amu syoho homo somo mokosyohumayo sohwa hwomu huhwo sohomo uhwonitumantifi ole hnnimentohofi, Oso hwe sohwo kako hwanguk sohonta kanngkwohwoe yo'mayoso nomane hweho. Komo'nohino, nakwo kakimo poyo wofonjasyano. Ose fonjasyihwasi nakwo kakoe syohoso nihu'nahone womantanoho. ¹⁵ Ose hnnontifi hofiko hwomu huhwo sohomo nokentifi mempo hohnta'ni ipisayo syoho sopo swoho'naofontifi osopo poyo nihu'nahone fonjahumentohofofoho. Jisas ose ulonto kako a'amu homo somo ulohonimento, Ose imentohofa so'no ipisayo syoho kakwo'yohwo sohwo a'amu wonyo huhwo sohwo pipi uloho'montolo. ¹⁶ Hwanguk kako nopihwosi oso a'amu wonyo sohwo nfonjasyihwasi kako nom'ne a'amu sohwo syoho hiso mokosyohumayo'ne uyimontonoho. Jisas ose ulahonngki a'amuso upa'nontifi ulimentohofi, U, kako oso hwolaho.

¹⁷ Ose ulahonngkofi Jisas hofikimo timo uhwononto ulimento, Olo Anituye hungkuno iyoswomo mtimokumentohofa loso hwapnggo neso huno pipi seyohoho.

Olo sojo engkwosaho pa'nyo a'amu ango injuwo'nngkohofa sohwa wae yao'mentohofa loso

olohontajo engkwosaho loso angomo sosofitofone hwapngghwo imo'nngkohoho.

Ose mti'mokumentohofofoho. ¹⁸ Nom'nepo Anituye hungkuno mti'mokumentohofoso olenoho. A'amu hopi'nono oso sojo engkwosaho pa'nyo homo somo entofomafikuji piwahupijoso hofiko hofikoe a'apaho kempi mti'mti'me lohofihwosi wuhu'mehinawo'montonoho. I oso'no oso engkwosaho huhwo sohwo kako a'amu fihwoe a'apahopo piwasyososo fonjomti'hupeeofososo oso hwe huhwo sohwo kakoe a'apahoso hintalinyo pa'n'ngo umo'n'montonoho. ¹⁹ Jisas oso pahnnimo hungkuno ulahon'ngki a'amu hon'ngkano hungkuno luti'hwawo'n'ngkohoho huno'njo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji hofiko huno ole uy'mento, Jisas oso pahnnimo hungkuno nakumne'no lohoho. Nakwoe simeho mo'mo me hopa nafe'no nalohoho. Huno ose syafisyontifi oso hohosohonta hofiko Jisasimo aho kehwasi wofonjosityano lontifi imentohofoso hofiko hwe moy'a'mi somne'no iyoho un'imentisofoho.

Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Sisa sohumne'no hamniyoho ho'nasiyo'ne hofiko Jisasimo hungkuno ulohon'imentohofofoho.

(Mat'iyu 22:15-22; Mak 12:13-17)

²⁰ Oseso hofiko Jisasimo fonjasiyo'ne'entifi hon'ngkano woti'pemano lontifi Jisasimo humuhwontohumantohofofoho. Hofiko Jisasiyepono a'amu fehohnjo sohwaso luhwojahon'ngkofi oso a'amu sohwa hofiko a'amu Jisasiye hungkunomo wopi'ngo hwofoho wonalono lontife hwasyo

humupo'nontohumantohofofoho. Ose ko imo'nontifi hofiko pojiyontifi hofiko Jisasiye hungkunomo yamofu uloho'mentohofofoho. Ole hnnimentohofi, Jisas kako a'amu hwaho mokosyohumayo huhwo sohwanne'no hungkuno wonyo loso'manji nakwo aho kehwaso oso a'amu hwaho mokosyohumayo sohwanne ahopo noho'nosyihwaso'no hofiko Jisasi mo tohino uyantifeho. Ose hnnontifi Jisasi mo humuhwontohumantohofofoho.

²¹ Oseso hofiko Jisasi mo ole ulohonimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwaso, nakwo huno nayohoho. Kiko hwe moya'mimo Anituye yahino so'no hungkuno lutihwawo'n'ngkinoso nehopi'nohino lutihwawo'n'ngkino hwasoho. Kiko a'amu yofe engo'njo sohwanne'no iyoho makinyo'njo hwasoho. Nakwo hopi'nonohinoso afaponohino. Hungkuno ito'nohino liwo'n'ngkino hwasoho. ²² Oseso nakwo olo so'no wakilohonantane'no yihwono. Kiko huno pipi kiyohoho. Nakwo hwe engo Sisa sohune'no hamniyoho woho'nosyano lakin'ngkohoho. Moho'nasiyo'njo uyano lakin'ngkohoho.

²³ Ose ulahon'ngkofi Jisas kako hofiko poji yamofu ulohofano lontifi imentohofu so'no hwasyo yahino so'no huno uyahon'ngki ole ulimento, ²⁴ Hamniyoho anga'no ntihwaho. Olo hamniyoho losomjo huyo'mango so'nji yofe so'nji tihwoeto. Ose ulahon'ngki ulimentohofi, Sisafefoho. ²⁵ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, E'wano. Sisafe yo'mayo so'manji Sisamo uyimno. I Anituye yo'mayo so'manji Anitumo

uyimno. ²⁶ Jisas ose ulahoningki a'amu huhwo sohwa hungkuno wopingo somne'no hofikoe simeho mo'mo pisopisaho lontifi mampi'nyo humamentohofofoho. Oseso oso a'amu hofikimo lihwatimentohofoho sohwa hofiko Jisasiye hungkuno somne'no hungkuno ito'no mihwajiyo'ne hwe moya'mife timopo makekutnesohilo.

A'amu Satiyusi sohwa Jisasi mo a'amu poyo nope'nontifi apa'no songo likafu so'no ulimentohofofoho.

(Matiyu 22:23-33; Mak 12:18-27)

²⁷ A'amu Satiyusi fehohnjo sohwa Jisasi mo u'ma'mentohofofoho. A'amu Satiyusi huhwo sohwa hofiko huno ole uyiwon'ingkohi, A'amu poyo pe'nyo sohwa hofiko nihu'nahone pe'niwo'n'ingkohofu. Apa'no songo molikafe'nefoho. Ose syafisyiwon'ingkohofofoho. ²⁸ Hofiko Jisasi mo u'mantifi ole ulohonimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo hwosi, Mouses nakumne'no hungkuno ole moti'mokumentono. Hwe fihwo kako ape nomahwosi kako mehomi motipemayo'njo sohwo poyo pe'ningkuhwoso'no oso ape hisimo koningkwa'wehwo nomahwosi kola'wehumne'no mehomi wotipemano. Mouses ose mti'mokumentisofoho. ²⁹ Oseso hwe aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni hufa'u sohwa humamotofofoho. Tisimasu sohwo kako ape manto mehomi motipemaso sohwo poyo pe'nimentisofoho. ³⁰ Oseso koningkwa'wehwo aku'mu sohwo oso ape

hisimo ma'mentisoso kako huhwo mehomi ane'njo pe'nimentisofoho. ³¹ Oseso oso ape hisimo hinjo huhwa ose'nohini ma'mentohofoso mehomi ane pe'nimentohofofoho. ³² Hwangku oso ape hisi poyo pe'nimentono. ³³ Oseso a'amu poyo pe'nyo sohwa likapijo sohonta tihwoe ape umo'nimontolo. Hofiko'nikwehwa aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa ape hisimo nto ma'mentohofofoho.

³⁴ Ose ulohoningkahoningkofi Jisas ulimento, Hwe moya'mi olohonta humalofoso hofiko ape ma'niwon'ningkohofu. ³⁵ I oso'no oso hwe moya'mi poyo pe'nifijoso apa'no songo likapijo hopaso apa'no likafikuji songo ne'nohino humafijo sohonta hofiko apa'no ape moma'nifitnnefoho. ³⁶ Hofiko a'amu ahwomomjo pa'nyo nohumafikuji apa'no poyo mape'nifitnnehofo. Anitu hofikimo poyo pe'nyo somta'ni ulikafoso so'no hofiko kakoe mehomi umo'nantifeho. ³⁷ Mouses huhwo kako a'amu poyo pe'nyo sohwa apa'no songo likafoso so'ne huno nafohoto'mentisofoho. Mouses kako oso iyo we'e toho ko nimentisoso yofoho miyo loho'nnyo somo uhwononto ulimento, Hwe Engo hwofilo'nnyo ne sohwo kako Apilohamiye Anituyoho. Kako Aisakiye Anituyoho. Kako Jekoupiye Anituyoho. ³⁸ Ihwoni. Mouses kako ole syafihu'mento, Apilohamja Aisakija Jekoupija hofiko hohonta poyo ko pe'nimentohofu sohwa songo humalofu so'no syafisyonto oso hungkuno hiso limentisofoho. Anitu kako poyo pe'nyo sofe Anitu hwo'maho. O'o, songo humalofu sofe Anituyoho. Anitu kakoe timopo a'amu

hopi'nonohinoso songo humalofo.

³⁹ Jisas ose ulahon+ngki a'amu fehohnjo hon+ngkano hungkuno liwo'n+ngkohoho huno'njo sohwa Jisas+mo ul+mentohofi, Nakwoe Lonet+ihwayo sohwoosi, hungkuno wop+ingo nalohino. ⁴⁰ Ose ulont+fi hof+ko nom'ne hungkuno Jisas+mo ulohonyo so'no iyoho imentohofofoho.

Jisas kako a'amu Falisi sohwo K+lais hwe An+tu nakwoe hwahopo uhwat+'mentiso sohumne'no ulohon+mentisofoho.

(Mat+yu 22:41-46; Mak 12:35-37)

⁴¹ Jisas a'amu Falisi sohwo ul+mento, A'amu ole liwo'n+ngkohoho K+lais kako oso a'amu An+tu nakwoe hwahopo uhwat+'mentiso sohwo Ntefit hwe yofe engo'njo hohonta hwaho mokosyohumamojo sohwoe imu hweho. Oseso pipi liwo'n+ngkohoho. ⁴² Oso Ta'njo Iyoswo somo Ntefit ole li+mento,

An+tu kako nje Hwe Engo K+lais, An+tu nakwoe hwahopo uhwat+'mentiso sohumo ole ul+mento,

K+ko nje aho anga sohohta'ni fosyohumaho.

⁴³ Osopo k+ko nohumahoji ngko j+je mango sohwo j+je s+f+ki'nyo'mo enjwa'mo wakuhumot+'monnoho.

Ntefit ose li+mentisofoho. ⁴⁴ Oseso Ntefit kako oso hwe An+tu nakwoe hwahopo uhwat+'mentiso K+lais sohune'no nje Hwe Engo hweho li+mentiso so'no K+lais sohwo kako Ntefit+ye imuhwo imo'nyoso pipilo.

*A'amu honɨngkano hungkuno
lutɨhwawo'nɨngkohoho huno'njo sohwafe yahino
so'ne hungkunofoho.*

(Matɨyu 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 11:37-54)

⁴⁵ Hwe moya'mi hopi'nonohinoso hofɨko Jisasiye hungkuno upa'nontɨfi nohumentanɨngkofi Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ole ulɨmento, ⁴⁶ Sekwo a'amu honɨngkano hungkuno lutɨhwawo'nɨngkohoho huno'njo sohwafe yahino somne'no i'waho ito'no fiyɨmno. Hofɨko hofɨkoe yofe engo somne'no hwapɨfe sawemo yontɨfi honɨngkanopo emoyɨwo'nɨngkohofofoho. Osopo emoyontanɨngkofi hwe moya'mi hofɨkimo uhwonontɨfi nakwoe hwe engo hwasoho ulɨwo'nɨngkohoho so'no umo'nɨwo'nɨngkisofoho. Oso'nji hofɨko tajo ango somo a'amufe sɨmanopo humayo'no umo'nɨwo'nɨngkisofoho. Oso'nji hofɨko a'amu wopayo engo iloho yano sohonta epohumayo sɨmo'mjo so'no umo'nɨwo'nɨngkiso hwafoho. ⁴⁷ Hofɨko Anɨtumo hungkuno sawemo engo jomo ko ulontɨfi hofɨko apɨwojo sofafe ango yo'mayo so'no wosemokosyohumano poji ulontɨfi ango hiso hofɨko'ne nɨhu'nahone emawo'nɨngkohofɨhwafoho. Hwangku oso hwe huhwo sohwo tohino engo notɨpemapitnnefoho.

21

*Apɨwojosi yo'mayo so'no umofonyo inyosi kako
Anɨtumne'no hamniyoho ho'nahumentisofoho.*

(Matɨyu 12:41-44)

¹ Jisas kako Anituye tajo ango engo somo ne'no nohumanto timo uhwonimentisoso hwe moya'mi hamniyoho engo'njoso hofiko Anitumne'no hamniyoho ho'nasiyo ipofoso'mo ho'nosyontaningkofi uhwonimentisofoho.

² Osopo uhwonimentisoso apiwojosi ho'yango anesi kako Anitune'no touya hufa'u'nohino ho'nosyahonngki uhwononto ³ Jisas kako a'amu kako'njopo lohoho somo ole ulimento, Hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. Sekwo upa'nimno. Olo apiwojo losi kako hamniyoho ho'nasiyoso nom'ne a'amu ho'nasyohoho somo kakoe we'eso uyakolokwoho.

⁴ Nom'ne a'amu hamniyoho ho'nosyalokwofoso hofiko hamniyoho engo mokosyohumunyofoho. Oso'no hofiko oso hamniyoho engo somta'ni Anitumne'no we'e'nohini ho'nosyalokwofo. Olo apiwojo losi kako hamniyohomo yo'mayo so'no nihu'no umofonyo inyosi kako hamniyoho mokosyohumunyosi hopi'nonohino Anitumne'no ho'nasyohoho. Kako nom'ne hamniyoho wosopayo mpe-e'ne aniyoho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako Anituye tajo ango engo so'no tifi no'mo wonyo imo'none so'no hungkuno ulimentisofoho.

(Matiyu 24:1-2; Mak 13:1-2)

⁵ A'amu fehohnjoso hofiko tajo ango engo somne'no ole limentohofi, Olo tajo ango engo somjo sojo wonyoangkafoso hofiyofoho. Hwe moya'mi hofiko wokoso wonyoangkafo loso Anituye yofe ho'nomayo'ne

yahumentohofu somo uhwonontifi pisopisaho limentohofofoho. Ose lahoningkofi Jisas ulimento, ⁶ Hwangku olo yo'mayo wopingo uhwonalokwofo loso wonyo umo'nimontonoho. Sojo anga'nohinoso nom'nepo kihn'nawesoso awonoho. O'o, hofiko olo ango wopingo losomo mtihupekuji womehu'mmokwojantifeho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako yo'mayo tango i'mofapone so'no ulimentisofoho.

(Matiyu 24:3-14; Mak 13:3-13)

⁷ Hofiko Jisasimo ole ulohonimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwozi, oso yo'mayo hungkuno nalohinoso ntohonta umo'nimontolo. Simo'mo peho i'mofapihwoso'no huno wonayimontolo. Oso yo'mayoso i'mofape-e'ne sikunoso we'eneponoho eso. Fonaso. ⁸ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, A'amu sekumo hwasyo hungkuno sejo so'no sekwo i'waho ito'no fiyimno. A'amu piningo engo i'mofapikuji, hofiko nje yofe ntikuji ole selifitnnefoho. Ngko Kilais hwo'nyoho. Anituye sikuno mofonepo nto i'mofapohoho. Ose selikujono sekwo hofikoe hungkunomo iningkakutoho. ⁹ Hwangku a'amu hwaho kengoponjo sohwa hofiko nom'ne hwahoponjo sohwanji ikujoho fongki'nyo'ne so'nji a'amu hwaho afaponjo sohwa ikujoho fongki'nyo'ne so'ntnne'no upa'ninkinguji sekwo yomo ikutoho. Oso yo'mayoso simo'mo i'mofapihwoso'no sikuno ae'uyo imo'nyoso komo'no mmo'nonehoho.

10 Ose ulonto ulimoto, Hwangku a'amu temtifo kengo sohwanji temtifo nom'ne sohwanji hofiko ikujoho fongki'n+fitnnefoho. I a'amu hwaho kengoponta'ango sohwa nom'ne hwaho kengoponjo sohwanji ikujoho fongki'n+fitnnefoho. 11 Hwangku hwaho lopo hwomihwo mikunimposo pi'n+ngo engo i'mofaponefoho. Hwaho kengo kengo sopo mijoho engo i'mofap+hwosi mnokino engo wot+pemantifeho. Ahwomo sopo yo'mayo wonyo imo'n+ngkuhwosi nom'ne yo'mayoso ahwomo sopo i'mofap+hwoso'no uhwon+ngkuji sekwo iyoho senonefoho.

12 Oso yo'mayo noselohe sikuno somo m'mofopontan+ngkuhwoso sohonta sekwo nje yofe ulikujo'no hofiko sekumo aho sekekuji wonyo selohopitnnefoho. Hofiko tajo ango somo meshumaj+kuji hungkuno mjasel+kuji impo'angomo mintofasehufitnnefoho. Hofiko nje yofe monje yasiyo'ne a'amu hwaho mokosyohumayo yofe engo'njo sohware simanopono ipesemotawofitnnefoho. 13 Oso nje yofe monje yasiyo'ne ko selohofahon+ngkuji sekwo hwe engo sohware simanopo lohof+kuji ngko a'amu wonyo hon+ngkano somta'ni isihutofomayo'ne pmentohe sohwo'niye hungkuno sekwo ul+fitnnefoho. 14 Oso hohosohonta oso hungkuno hofiko mjasel+kujo'no sekwo aku hungkuno ul+fitne so'no huno pi'n+ngo sey+hwoloho. 15 O'o, ngko'nohini sekwoe mangomo sekwoe hunomo hungkuno wop+ngo wosejapmmonnefoho.

Oso hungkuno sejapmme homo somo sekwoe mango sohwa hofiiko nohnajikuji sekwoe hungkunomo monje maselohopitnnehofo. ¹⁶ Sekwoe a'amu so'nji seloseningkejamo nje yofe ulikujo'no hofiiko sekwoe mango sohwafe ahopo mosehumojipitnnefoho. A'amu fehohnjo sekwo'njo hohnta'ni humalofo somo poyo semokufitnnefoho. ¹⁷ Oseso hwe moya'mi hopi'nono sekumne'no simeho tohino mikunimposo umnnefoho. Hwapingoso nje yofeso sekumo weho. ¹⁸ Oso hohosohonta ngko hofiyo semokosyohumameso sekwoe mnokino mta'ni mijiyo anga'nohino fihwo yofomahwosi moi'wo mmo'nnefoho. ¹⁹ Yo'mayo tangoso se'mahwoso'no sekwo ngkine'no yokumpohn'nyo ne'no lohopijoso sekwo songo ne'no humayo'ne neso notipemakitnnefoho.

Ango Jerusalem wonyo imo'none so'no Jisas hungkuno ulimentisofoho.

(Matiyu 24:15-21; Mak 13:14-19)

²⁰ A'amu ikujoho'njo sohwa hofiiko ango Jerusalem sopo hofoyo syukujo'no sekwo uhwoningkuji huno ole seyonefoho. Ango Jerusalem wonyo imo'nyo'ne sikunoso mofone nto imo'ningkohoho. ²¹ Oso hohosohonta a'amu hwaho Jutiya sopo humunyoso hofiiko hwofikinyopono hiyaso komo'no sifitnnefoho. A'amu ango Jerusalem ne sopo humalofo soku sekwo nuliko'mafikuji kengopono kunto'no ufitnnefoho. A'amu ango Jerusalem mempo hohnta'ni humafijoso hofiiko apa'no ango ne montimo mahufitnnefoho.

22 Oso sikuno somo a'amufe honingkano wonyo somne'no Anitu kako tohino uyone sikunofoho. Anituye hungkuno a'amu oso hiso'no mtimokumentohofoso oso sikuno somo ne imo'nonefoho. ²³ Oso sikuno somo moya'mi simeho'njo sofanji mehomi we'e amno unyo sofantne'no ngko hitoho ntokwoho. Hwapngoso oso sikuno homo somo olo hwaho lopo tango mikunimposo imofapihwosi Anituye simeho tohinoso oso hwe moya'mi somo u'manefoho. ²⁴ A'amu fehohnjo hwakuhwajo'nji poyo imokuhwosi a'amu fehohnjo somo hofikoe mangohwa impe intofomotakuji ango kengo kengopo uhumajonefoho. A'amu Anitumne'no nakwolaho lalokwofoso hofiko ango Jerusalem somo hwotoho fitnnefoho. Hofiko hwotoho ne'no fentanngkuji hofikoe sikuno moi'wo imo'nonefoho.

Hwangku sohonta A'amufe Hwomu sohwo noponefoho.

(Matiyu 24:29-31; Mak 13:24-27)

²⁵ Jisas ose ulonto ole ulimento, Sekwo ahwomomo uhwonifijoso mofehi'nyo hamno hntokwaliyo sohwapo yo'mayo kengo kengo imofapihwaso'no uhwonifitnnefoho. Olo hwaho lopo mijo ayo engoso yoka engo honingkuhwosi mtihupo mtihupe lohofahoningkuhwosi a'amu hwaho ho'mo ho'mto'ango oso hiso uhwonngkuji hofiko iyoho mikunimposo unonefoho. ²⁶ Hwe moya'mi piningo engoso hofiko olo hwaho lopo yo'mayo imo'none so'no huno syafisyikuji hofikoe simeho mo'mo iyoho mikunimposo ehumanngkuji

timo hwafihwafe mokomayonefoho. Yo'mayo ahwomomjo hntokwaliyo yomo yomo yahaningkuhwosi uhwonifitnnefoho. ²⁷ Oso hiso i'mofopahoningkuhwosi A'amufe Hwomu sohwo kako himopo kakoe yokumpohn'nyo engo'nji kako pomponaho engo'nji noponefoho. ²⁸ Hwangku oso yo'mayoso i'mofape-e'ne mofone imo'nningkuhwoso'no osohonta sekwo likafikuji sekwo sekwoe mnokino likojwamo lohofikuji ahwomomo uhwonimno. Sekwo honingkano wonyo somta'ni isihutofosemayo sohwo asomo setimayo'ne sohwo mofoneponoho.

Iyoswo songo inyo sohonta uhwoningkuji huno waseyono, Ifoyo wahu'montonoho.

(Matiyu 24:32-35; Mak 13:28-31)

²⁹ Ose ulonto Jisas kako olo pahnnimo hungkuno ulimento Sekwo iyo mijisiyo somo uhwonimno. ³⁰ Iyoswo songo iningkiso loso uhwoningkuji ifoyo wahu'montonoho.

³¹ Oseso oso pa'nyoso yo'mayo somne'no selohe somo uhwoningkuji sekwo huno ole waseyono. Oso sikuno Anitu kako yo'mayo somo yokumpohn'nyo mokosyohumayo'ne sikunosomofonepo nto i'mofapohoho. ³² Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Hwe moya'mi olo hwaho lopo ne'no nohumentaningkuji yo'mayo hiso imo'nonefoho. ³³ Ahwomo'nji hwaho'nji moi'wo imo'noso sohonta nje hungkunoso moi'wo mmo'nonefoho. Ne'no nowentihwonefoho.

Jisasiye a'amuso kakine'no ito'no hontohumayo'ne hungkunofoho.

³⁴ I oso'no sekwo ito'no fohontohumamno. Sekwo yo'mayo hwahoponjo so'no huno pi'n'ngo syaf+sy+ikutoho. Sekwo wosopayo engo n'ngkuji mijo yokumpohn'nyo n'ngkuji nonilohof+ikutoho. O'o, ngkine'no huno fisyaf+sy+kuno. Sekwo siki humayoso wop'ingo'maho. O'o, sekwo oso pa'nyo humafijo'manji nje s+kuno engo asomo pe-e'neso me tongo somne'no hmniwo'n'ngkiso hopaso wosema'montonoho.

³⁵ Oso s+kuno i'mofapeso hwe moya'mi hopi'nono ango'meemjo humalowotofo somo i'mofaponefoho.

³⁶ S+kuno engolopohamo sekwo ne'no fohontohumantokuno. Sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo sejapone'no jomo engolopohamo ulikuno. Sekwo ose ifijo'manji yo'mayo tango i'mofaposo somo uyakolof+ikujji A'amufe Hwomu sohwoe s+manopo lohopitnnefoho. Ose ul+mentisofoho.

³⁷ S+kuno huhwo huhwi Jisas kako Anituye tajo ango engo somo hwe moya'mimo Anituye hungkuno lut+hwamojofoho. Oseso s+kwo'miyomo kako oso hwof+iki'nyo Oulif liwo'n'ngkohoho sopo saho fosyawo'mojofoho.

³⁸ Hwe moya'mi hopi'nonohinosa hof+iko kakoe hungkuno upo'nano lontifeso im'ngo ne'nji likafontifi Anituye tajo ango engo somo humotofofoho.

22

Jutas kako Jisasiye mango sohwafe ahomo uyimo limentisofoho.

(Mat+yu 26:1-5, 14-16; Mak 14:1-2, 10-11; Joun 11:45-53)

¹ Oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo sikuno iyoho humayo engoso * umo'nimonte'no yohoho. Oso sikuno homo somo a'amu Jutaso hofiko wopayo iloho iyoso engo kaofone so'nji miyo'njo yontifeso wopayo feejo'nohini nimotofofoho. ² Oso hwe tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu honingkanano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofiko Jisasi'mo fonjasiyo'ne honingkanoso ko tipeentifi hofiko hwe hwoya'mi ikujoho nafongkupitnoho syafisyontifi iyoho uningkahoningki ole hnnimentohofi, Nakwo Jisasi'mo pipi fonjosyanehwono. ³ Oso sikuno somo Seten kako Jutas Isikaluyoutiye simoho mo'mo paswonto huno uyimentisofoho. Jutas huhwo sohwo kako Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwa mta'ango hweho. ⁴ Jutas kako nowento oso a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho imotofo sohwanji a'amu hwapife tifo'njo Anituye tajo ango engo somo uhwontohumamotofo yofe engo'njo sohwanjimo u'manto Jisasi'mne'no tokoyo'ofe imentisofoho. ⁵ Oso a'amu huhwo sohwa Jisasiye hungkuno upa'nontifi simonyo yontifi hofiko hamniyoho uyo'ne'entifi hungkuno mtito'mentohofofoho. ⁶ Jutas kako eno ulonto kako Jisasi'mo hofikoe aho kumangkiyo'ne a'amu pi'ningo mohumunyo sohonta honingkanano tipehumentisofoho.

* **22:1:** Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

Jisasiye inomokomoyo hufa'u sohwa'u oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo somne'no siko wosopayo ito'no esyohumamentisiyefoho.

(Matiyu 26:17-25; Mak 14:12-21; Joun 13:21-30)

⁷ Oso hohosohonta oso sikuno engo iyoho humayo'ne a'amu Juta hofiko wosopayo iloho inyoso engo mokamo'nnyo feejo'nohini nimotofo sikunoso i'mofapmmentisofoho. Oso sikuno homo somo hofiko yahu *sipsip* honiyo hoku'yopo ulohofone fonjohumotofo sikunofoho. ⁸ Oseso Jisas kako Pita'nji Joun'njimo lihwajonto ulimento, Siko nowehosisi sikuno engo iyoho humayo'ne somjo wosopayoso ito'no yasyohosi so'no nakwo wonano. ⁹ Ose ulahon'ngki siko ulimentisiyo, Nekwo nti'mo wesyohumantayo'no kumo'n'ngkohoho. ¹⁰ Ose ulahon'ngki ulimento, Upa'ninyo. Ango engo sopono nowehosisi hwe fihwo kako mitihwontoho'njo sohomo uswo'n'ngkohosisi siko kakimo in'ngkasohosisi ango kako swoso somo fin'ngkasy'nnyo. ¹¹ Siko noswohosisi ango kakwo'yohwo sohomo ole ulinyo. Nekwoe Lonetihwayo sohwo kako kikine'no hungkuno ole lehwejohoho. Ngko'ne ango nje inomokomoyo sohwanji sikuno engo somjo wosopayo ntipa wonantaneto. Ose lehwejohoho. ¹² Ose ulohosiso'no kako ango tokilonjwa'mo molinyo yokintahoponjo somo wosetihwamontonoho. Oso homo somo nakwoe wosopayo ito'no feesinyo. Ango homo somo epohumayo ijempoho yo'mayoso hi'njomnoho. ¹³ Jisas ose ulahon'ngki siko

nowenji yo'mayo Jisas ulimentiso hopaso tipema'mentisiyefoho. Notipemanji siko wosopayo ito'no yahumentisiyefoho.

Jisas kako kakoe inomokomoyo sohwamo kakoe a'apaho'nji kakoe hon'yo'nji nyo'ne uyimentisofoho.

(Mat'yu 26:26-30; Mak 14:22-26; 1 Koulin 11:23-25)

¹⁴ Oso wosopayo nyo'ne sikunoso nto i'mofopahon'ngki Jisas kako wosopayo nyo'ne ijempoho sopenjo epohumayo sopo kakoe inomokomoyo *apousel* sohwanji humamentohofofoho. ¹⁵ Jisas nohumanto ulimento, Ngko ole'no nimo'nimojofoho. Ngko sekwo'nji olo Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo wosopayo wonantane'no yohono. Wosopayo non'ngkuhwasi tifi tohino engo woma'monnoho. ¹⁶ Sekwo nje hungkuno upa'nimno. Olo sikuno engo lomjo wosopayo niwo'n'ngkuhwone loso n'ngkuhwasi ngko olo hwaho lopo apa'no manimnehono. O'o, ngko poyo imo'nime'no olo sikuno engo lomjo wosopayo n'ngkuhwoneso ne u'mofapmmontonoho. Tifi no'mo Anituye a'amu kakimo enjwa'mo humafijo sohonta ngko olo sikuno lomjo wosopayo n'ngkuhwone hopa apa'no nononti'mnefoho.

¹⁷ Ose ulonto kako mijo nyo'ne noswanyo ipisayo mijo'njoso nomanto Anitumo isamoyoka ulonto ulimento, Sekwo olo mijolo nomafikuji yano filofanimno. Ose ulonto ulimento, ¹⁸ Sekwo

nje hungkuno upa'nimno. Olo mijo loso ngko manimnehono. Ngko ne'no manyo'njo humanti'me sohwo'ni hwangu Anituye a'amu kakimo enjwa'mo humafijo sohonta ngko apa'no nononti'mne hwo'nyoho. ¹⁹ Jisas ose ulonto kako wopayo nomanto Anitumo isamoyoka ulonto kutikujolo hohofonto kakoe inomokomoyo sohwo'ni hu'muyonto ulimonto, Olo wopayo loso nje a'apahofoho. [Sekumo sefo'mayo'ne mtihupenji sejapohono. Tifi no'mo sekwo ole mjanimikujolo ngkine'no fisyanifisyikuno. ²⁰ Wopayo moi'wo ningkahoningkofi kako wopayo uyimentiso hopaso kako mijo homo ose'nohino uyimentisofoho. Kako mijo uyonto ulimonto, Olo ipisayo mijo noswanyo lo'mjo loso nje honiyofoho. Sekwo Anitu'nji mokotiku'nyo'ne yahino songo lomne'no sekwoe wonyomne'no mpe iyo'ne usihumahefoho.] ²¹ I uhwonimni. Olo a'amu nje mango sohwo'ni ngkine'no tokoyo'ofolo yone lohwo'nji olo ijempoholo lopo humalohwono. ²² I Anitu kako hohonta hungkuno mtitomentiso hopaso ngko poyo umonimonne'no yohono. I oso'no oso hwe ngkine'no nje mango sohwo'ni tokoyo'ofolo ntohofone sohune'no hitoho ntokwoho. ²³ Ose ulahoningki hofiko anga'no anga'nohino sohwa humahningkofi, Oso yahino wonyo hiso tihwo ulohomonteto. Ose humahningkohofofoho.

Jisasiye inomokomoyo sohwa hungkuno toho pa'nyo ole hnnimentohofi, Nakwo yofe engo'njo nom'ni hwamo yakolo'nnyoso tihwolo.

²⁴ Jisasiye inomokomoyo sohwa hofiko oso hungkunoso hnnontifi hofikoe hungkunoso toho pa'nyo imo'ningkahoningki ole so'no yoka hungkuno hnnimentohofi, Nakwo yofe engo'njo nomihwamo yakolo'nnyoso tihwolo.

²⁵ Ose hningkahoningkofi Jisas ulimento, Hwe yofe engo'njo olo hwaho lopo a'amumo mokosyohumayo sohwa hofiko hofikoe a'amu somo syoho engo ko uyahoningkofi a'amu huhwo sohwa hofiko nakumo nefe'mayo'nefoho liwo'ningkohofofoho. ²⁶ I oso'no sekwo oso hopa ikutoho. O'o, a'amu ngko yofe engo woma'mo loso sohwo kako nom'ne a'amumo enjwa'mnohini wohumano. I kako nom'ne hwamo womokosyohumamo loso sohwo kako oso huhwo sohwafe syoho ulohofiyo hopaso umo'nono. ²⁷ Hwe engo simo'mjoso tihwolo. A'amu ijempohopo wosopayo niwo'ningkiso sohwohaho. A'amu wosopayo iloho yonto uywo'ningkiso sohwohaho. I a'amu ijempohopo humanto wosopayo niwo'ningkiso oso hweho. I oso'no ngko yofe engo'njo huhwo'ni oso hopa miyalokuyohono. O'o, ngko sekwoe syoho selohofiyo pa'nyo hwo'ni humaleno.

²⁸ Sekwo ngko'nji nohumentaningkofi yo'mayo tangoso ngkimo yamofe ntohoho'neso nu'mahoningki sekwo ngkimo manihwati'mofefoho. ²⁹ I oso'no nje Mpohwo kako ngkimo yo'mayo hopi'nonohino enjwa'mo ho'nanihumentiso so'no ngko huhwo'ni yo'mayoso sekumo enjwa'mo ho'nosesyalokweno. ³⁰ Oseso ngko yo'mayo somo mokosyohumentahoni'me sohonta

sekwo nje epohumayo sopo nohumafikui nje
 wosopayo'nji mijo'nji nifitnnefoho. Sekwo
 ngko'nji nohumafikui oso a'amu Isrlael
 hofikoe temtitofo aho hufa'u hopi'nono sife
 mta'ni hufa'uyo sofe hwe engo umo'nantifeho.
 Ose imo'nngkuhwoso'no sekwo hofikimo
 mokosyohumantokutnnefoho.

*Jisas kako Pitamo ole ulimento, Kiko ngkine'no
 hohujo ukinjan'mo'monnoho.*

(Matiyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Joun 13:36-38)

³¹ Jisas Pitamo ulimento, Saimoun, Saimoun,
 kiko upa'nyo. Seten kako sekumo wonyo
 wasemokumonto yalofoho. Kako sekwoe huno
 wopingo somo kehilo ehilofo waseloho'monte-
 e'no johlo losetimalofoho. ³² Seten ose ko
 yontanngki ngko jije simeho hi'ntnnono
 ntopantokunoso poyo mape'nyo'njo yone'enji
 Mpohumo kikine'no jomo nto ulimaleno.
 Oseso kiko apa'no ngkimo nnngkapohoji
 kiko jije nngkwahwosamo nifo'mahoji
 yokumpohn'nyo usosofitofu. ³³ Ose ulahonngki
 Pita ulimento, Hwe Engofo, hofiko kikimo
 impo'angomo intofakohufijo'manji ngko
 huhwo'nnonji untofaehufe. I hofiko kikimo
 poyo kumokufijo'manji ngko huhwo'nnonji
 wemokufe. ³⁴ Ose ulahonngki Jisas ulimento,
 Pita, ngko olo hungkuno wakil'monne'no
 yohono. Olo sikwo'miyo lomo tosika yoka
 moho'nyo kuntoliyopo kiko ngkine'no mango
 hufa'u sikhune ole ulimonnoho. Ngko
 Jisasimne'no huno maniyohoyohoho.

Yo'mayo hamniyoho ho'yo ifiki'yo hwakuhwajo so'ntnne'no hungkuno ulimentisofoho.

³⁵ Hohonta sekwo nje hungkuno lutihwayo'ne losehwatimentohe sohonta sekwo hamniyoho ki'yo'nji ifiki'yo'nji sifikwongofosyohwanji motayoyonjo imentohofofoho. Oso hohosohonta sekwo yo'mayo so'no umofonyo imentohofotaha. Ose ulahonngki hofiko ulimentohofi, Awonoho. Umofonyo mimentihwonefoho. ³⁶ Ose ulahonngkofi Jisas ulimento, I olohonta kiko hamniyoho ho'yo hi'njo hwosi'manji maho. I a'amu ifiki'yo hi'njo hwo'manji osenohini womano. I a'amu hwakuhwajo ane hwo'manji kako kakoe manji'mofo yajihwosi nom'ne a'amu mpe ikujo'no kako hwakuhwajo mpe uyono. ³⁷ Hwapngoso a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofosohwa hofiko ngkine'no hungkuno ole mti'mokumentohofi, Hofiko kakimo utimafikuji a'amu wonyo hwanji mihumatipitne hweho. Oso hungkuno ngkine'no mti'mokumentohofosone umonimontonoho. Yo'mayo ngkine'no Anituye hungkuno mti'mokumentohofosolohonta ne umonimontonoho. ³⁸ Ose ulahonngki hofiko ulimentohofi, Hwe Engofokiko uhwonyo. Nakwo hwakuhwajo hufa'umokosyohumalohwono. Ose ulahonngkofi Jisas ulimento, Hoponoho, ose ulimentisofoho.

Jisas kako iyo uyo syoho Ngketisemani sopo Anitumo jomo ulimentisofoho.

(Matiyu 26:36-46; Mak 14:32-42)

³⁹ Jisas noswaponto kako oso hwofiki'nyo Oulif si'mojo sopo sahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwa in'ngkamentohofofoho. ⁴⁰ Jisas

kako oso hopo sopo i'mofawento kakoe inomokomoyo sohwaso ole ul'mento, Yamofose'maso sohonta wonyo pi'wesyanoho likuji An'itumo jomo yokumpohn'nyo ul'mno.

⁴¹ Ose ulonto Jisas hofikimo we'ene'pi nonje ul'ko'motamentisofoho. Sawemopo'maho. O'o, a'amu sojo fonjontifi pi'wasyi'wo'n'ngkiso hopa sopole humawento An'itumne'no hwomtame ulohofonto ole ul'mento, ⁴² Mpohwo, kiko huno ole kiyoso'manji olo tango u'masoso ngko wae umo'mo. Huno ose kiyoso'manji olo tango ni'masoso wae feen'mofo. I, huno ose makiyo'manji wae yan'imofohotoho. Jije hunomnohini fin'ngkayo. Nje huno in'ngkahutoho. ⁴³ Ose ulahon'ngki a'amu ahwomo mta'ango sohwo u'manto Jisasimo yokumpohn'nyo usofito'mentisofoho. ⁴⁴ Jisas

kako tango mi'kun'imposo engo uyahon'ngki kako Mpohumo jomo yokumpohn'nyo ne'nohini ulontan'ngki kakoe a'apaho mta'ni wokino hon'yo pa'n'ngo hwahopo lo'n'mentisofoho.

⁴⁵ Jisas kako Mpohumne'no jomo moi'wo ulosojwamofonto nolikafonto kakoe inomokomoyo sohwaso'pono umentisofoho. Kako nu'manto uhwon'mentisoso kakoe inomokomoyo sohwa saho foyowentan'ngkofi uhwon'mentisofoho. Hofikoe si'meho tango ifisy'mofahon'ngki po'n'ifo imo'nontifi saho foyawo'mentohofofoho. ⁴⁶ Ose uhwononto ul'mento, Sekwo saho peho'no foyawotofo.

Filikapmno. Sekwo yamofu ne'masoso yahino wonyoso nopiwesyanoho likuji Mpohumo jomo ulimno.

Jisasiye mango sohwa kakimo aho ko'mentohofofoho.

(Matiyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Joun 18:3-11)

⁴⁷ Jisas ose ulontanngki hwe pi'n'ingo engo sohwa Jisasi'mo u'ma'mentohofofoho. Oso hwe Jutas Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo somta'ango sohwo kako a'amu pi'n'ingo engo huhwo sohwo ipemotaponto Jisasiye huyo'mo nu'manto hinjoho uhu'n'imentisofoho. ⁴⁸ Ose uhu'n'ingkahonngki Jisas ulimmento, Jutas, kiko A'amufe Hwomu sohwo'n'mo hinjoho nihu'n'ingkinoso nje mango hwamo ujo wehontojwan'humne'no lantohofohino.

⁴⁹ Ose ulahonngki Jisasiye inomokomoyo kako'nji humunyo sohwa yo'mayo imo'none so'no nuhwonontifi hofiko ulimentohofi, Hwe Engofu, kiko huno ole lakiyohoho. Nakwo olo a'amu lohwo hwakuhwajo'nji wofonjosyano. Huno ose lakiyohoho. ⁵⁰ Ose ulontanngkofi inomokomoyo fihwo kako oso hwe tajo'ango syoho'njo sohwo hwe yofe engo'njo sohwo kakoe syoho ulohofiyu sohwoe aho anga sohohnjo haloho somo hwakuhwajo'nji loku'mentisofoho. Lojwahanngki halohoso piwahu'mentisofoho. ⁵¹ Jisas ose uhwononto ulimmento, Oso yahino wonyoso olohonta foho'namopmno. Ose ulonto oso hwe huhwo

fisi kako Pitamo uhwononto ulimeto, Olo hwe lohwo huhwo Jisasi'nji humawo'nningkiso hweho. ⁵⁷ Ose ulahoningki Pita ulimeto, Olo a'mu losijo awonoho. Ngko kakine'no huno maniyofoho. Ose ulimentisofoho. ⁵⁸ Hwangku we'enepe nohumantifi hwe fihwo kako Pitamo uhwononto ulimeto, Kiko huhwosi kakoe a'amu hwosoho. Ose ulahoningki Pita ulimeto, Olo hwe lohwo ngko kakoe a'amu hwonimaho. ⁵⁹ Pita ose ulonto oso hopo sopo ne'no nohumentaningki mofehi'nyo simo'me anga'nohino uyakolofosomo hwe fihwo Pitamne'no hungkuno yokumpohn'nyo ole ulimeto, Hungkuno nehopi'nohini walimonne'no yohono. Olo hwe lohwo huhwo kako Jisasi'nji humawo'nningkiso lohwoikenoh. Kako Ngkalilinta'ango hweho. ⁶⁰ Ose ko ulahoningki Pita ulimeto, Olo hwe lohwo kiko hungkuno lohinoso ngko huno manyo'njo yohoho. Ose ulontaningki tosika yoka kunto'no ho'nimentisofoho. ⁶¹ Ose ho'ningkahoningki Jisas kako Pitamne'no ikinjamo lohofonto Pitamo uhwonimentisofoho. Pita kako Jisasiye simanomo uhwononto oso hungkuno Jisas Pitamo ulimentiso so'no huno ikwesyaifihu'mentisoso olenoho. Olo sikwo'miyo lomo yihufu tosika yoka malontaningkuhwoso sohonta kiko Pita ngkine'no mango hufa'usihune ole walimonnoho. Ngko Jisasimne'no huno maniyofoho. ⁶² Pita kako huno ose syafisyonto kako mempo swonto kakoe yahino wonyo so'no simoho tango mikunimposo uyahoningki humotaho engo limentisofoho.

yokumpohn'nyo hwap+ingo'njo sohwoe aho anga sohohnta'ni wohumamonnoho.

⁷⁰ Ose ulahon+ingki ul+imentohofi, Kiko sohwosi, kiko An+ituye Hwomu Nehwosilaho. Ose ulahon+ingkofi Jisas ul+imento, Sekwo ose lohofoso ngko olo huhwo'nyoho. ⁷¹ Ose ulahon+ingki hofi+ko hnn+imentohofi, Kakoe mango mta'ni nto upa'n+ingkuhwono. Nom'ne hungkuno pehofo upo'nanehwono. Awonoho. Nta'noho. Ose hnn+imentohofofoho.

23

A'amu Jutaso hofi+ko hwe engo Pailotiye timo sopo Jisas+imo hungkuno ulohon+imentohofofoho.

(Mat+iyu 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Joun 18:28-38)

¹ Oseso a'amu hopi'nonohinosa nolikafontifi Pailotiyepono Jisas+imo ipemotawomentohofofoho. ² Ipemotawentifi hofi+ko Jisas+imne'no olo hwasyo hungkuno lomantifi mjalomumentohofi, Nakwo olo hwe lohomo uhwon+wo'n+ingkuhwoneso kako nakwoe a'amu somo hwasyo hon+ingkanomo ipemotawowo'n+ingkiso hweho. Nakwoe hwe engo Sisa sohune'no hamniyoho ho'nasy+wo'n+ingkuhwone hon+ingkano somo wopi+jwona'o'mto iwo'n+ingkiso hweho. Kako ole hnn+wo'n+ingkiso hweho. Ngko Kilais hwo'nyoho. Ngko a'amu Jutafe Hwe Engo hwo'nyoho. ³ Ose ulahon+ingkofi Pailot Jisas+imo ulohon+imento, Kiko a'amu Jutafe Hwe Engo hwosilaho. Ose ulahon+ingki Jisas ul+imento, Hungkuno hiso kiko nehopi lohino. ⁴ Ose

ulahon+ngki Pailot kako a'amu tajo ango syoho'njo sohwafe hwe engo sohwanji hwe hwoya'mi hopi'nonohino so'njimo ole ul+mento, Ngko olo hwe lohunta'ni hon+ngkano wonyo mot+pemahoyohono. ⁵ Ose ulahon+ngki hof+ko mohm'no olo hwasyo hungkuno ul+mentohofi, Olo hwe lohwo kako hwaho Jutiya so'meemjo hwe moya'mimo hungkuno ulahon+ngki hof+ko a'amu nakwoe hwaho mokosyohumayo sohwafo wae weofant+ife'no yalokwofo. Kako oso hungkunoso Ngkalilinta'angoso ne'no hwasyo mjal+mopmjojoso ae oloponoho. Hwasyo ose ul+mentohofofoho.

Helout+ye timopo a'amu hof+ko Jisas+imne'no hungkuno ul+mentohofofoho.

⁶ Pailot kako oso hungkuno upa'nonto hof+kimo ulohon+mento, Olo hwe lohwo Ngkalilinta'ango hwolaho. ⁷ Ose ulahon+ngki hof+ko hungkuno ul+mentohofoso Pailot kako huno ole uy+mento, Jisas kako oso hwaho Helout mokosyohumamojo soponta'ango hweho. Huno ose uyahon+ngki kako Helout+yepono Jisas+imo lihwat+imentisofoho. Oso hohosohonta Helout huhwo'nji ango Jelusalem humamentisofoho. ⁸ Helout kako Jisas+imo uhwononto simonyo imentisofoho. Hwap+ngoso kako Jisas+imne'no yo'mayo hungkuno upa'nonto kako Jisas yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy+wo'n+ngkiyohofoso ihwoso'no uhwon+imo l+mojo hweho. ⁹ Oseso Helout kako yo'mayo hungkuno pi'n+ngo Jisas+imo ko ulohon+ngkahon+ngki Jisas kako

hungkuno mujofoho. ¹⁰ A'amu tajo ango syoho'njo sohwife hwe engo sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno lut'hwamotofo sohwanji hof'ko Jisas'imne'no hungkuno yokumpohn'nyo mjalim+mentohofofoho. ¹¹ Helout kakoe a'amu itokuso'njo sohwanji hof'ko Jisasimo wonyo umti'mokont'fi sitofo ul'imentohofofoho. Oso'no hof'ko hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwife manji'mofo wonyoangkafoso a'amu oso homo somo uhwon'ngkuji t'kafo ujiyo'ne ulohof'hwajont'fi Pailotiyepono asomo l'hwat'imentohofofoho. ¹² Hohonta Helout'i'nji Pailoti'nji siko mangohwo pa'nyo humamojyoso oso s'ikuno homo somo siko s'meho afa inonji nje a'amuhwe hnn'imentisiyefoho.

Pailot kako Jisasimo us'hutof'hwat'imo ko lonto Jisasimo fonjinto'ofasiyo'ne hungkuno ul'imentisofoho.

(Mat'yu 27:15-26; Mak 15:6-15; Joun 18:39-19:16)

¹³ Oso'no Pailot kako a'amu tajo ango syoho'njo sohwife hwe engo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji hwe moya'mi hopi'nonohino somne'no lut'manto ¹⁴ ul'imento, Sekwo olo hwe lohomo ngkiyepono ipemotapohofolo lohune'no sekwo ntohofi, Kako hwe moya'mife hunomo wonyo umokalofoho. Ose ntohofo so'no ngko oso hungkuno so'ne'no sekwoe t'mopo ulohon'ngkeso ngko kakoe hon'ngkano wonyoso mot'ipemahoyohono. O'o, sekwo upa'n'imno. Sekwoe hungkunoso ne anefoho. ¹⁵ Helout kako

ngkiyepono olo hwe lohumo asomo lihwatimaso so'no ngko huno niyohoho. Kako huhwo olo hwe lohwoe honingkano wonyoso motipemuyonto lihwatimaso hweho. Upa'nimno. Olo hwe lohwo peho wonyo imaso hune'no wofonjasyantanto. Awonoho. Wonyo ane hweho. ¹⁶ Oso'no ngko kakimo sohwe'nji ikujoho fonji'mo usihutofihwatimonne'no yohono. Ose ulimentisofoho. ¹⁷ [Oso humamotofo sohonta yahino oleso wo'nnyoponoho. Oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo sikuno iyoho humayo engo uhwonimotofoto homo somo Pailot kako a'amu impo'angomjo fihumo isihutofihwatimojofoho.]

¹⁸ Pailot kako Jisasimo usihutofihwatimolimentiso so'no hwe moya'mi hopi'nonohino mango mohm'no ole ulimentohofi, Oso hwe sohomo fonjasyikuji Mpolapas nakuyepono fisihutofihwatimno. Ose ulimentohofofoho. ¹⁹ Oso hwe Mpolapas huhwo sohwo kako a'amu hwaho mokosyohumayo sohwanji ikujoho fongki'nontifi hwe fihumo fonjahumentiso so'no hofiko impo'angomo uhumati'mentohofohweho. ²⁰ Pailot kako Jisasimo usihutofihwatimolonto hungkuno apa'no ulimentisofoho. ²¹ I oso'no hofiko mango mohm'no uliwo'nimentohofi, Iyopo fonjinto'ofahumno. Iyopo fonjinto'ofahumno. ²² Ose ulahonngkofi Pailot kako hungkuno hufa'u sihune umonono lonto ulimento, Pehonet. Olo hwe lohwo peho wonyo imaso hwolo. Ngko olo hwe lohwoe wonyoso motipemahoyohono. Kako poyoso peho'no

umo'nimontolo. O'o, ngko kakimo sohwe'nji ikujoho fonji'mo usihutofihwatimonne'no yohono. ²³ Ose ko ulahon'ngki hofiko nihu'no yokumpohn'nyo imo'nontifi fonjinto'ofasiyo'ne apa'no mango mohm'no ulimentohofofoho. Oso'no hofikoe mangoso Pailotiye mangomo hwotoho hmentohofofoho. ²⁴ Oseso Pailot hofikoe hungkunomo haloho'no yonto Jisasimo fonjasiyo'ne hungkuno ulimentisofoho. ²⁵ Oso hwe kako a'amu hwaho mokosyohumayo sohwanji ikujoho fongki'nontifi hwe fihumo fonjahumentiso so'no hofiko impo'angomo uhumatim'entohofohohu'no Pailot kako isihutofihwatimentisofoho. I Jisas sohune'no hofikoe hungkunomo in'ngkawento Pailot kako kakoe a'amu itokuso'njo sohwafe ahomo ho'nahumentisofoho.

Hofiko Jisasimo iyo hwojiyafiku'nyomo fonjinto'ofahumentohofofoho.

(Mat'yu 27:32-44; Mak 15:21-32; Joun 19:17-27)

²⁶ Hofiko Jisasimo ipemotawentifi hwe fi-hwo Saimoun ango Sailininta'ango sohomo aho ka'mentohofofoho. Saimoun huhwo sohwo kako syoho mta'ango sohwo angopono pontan'ngki hofiko Jisasiye iyo hwojiyafiku'nyoso Saimouniye sangopo nitofiyahon'ngkofi kako intofonto Jisasimo tifi intofimjmentisofoho.

²⁷ Nto wahon'ngkofi hwe moya'mi pi'n'nggo engo hofiko Jisasimo in'ngkawentifi moya'mi fifa hofiko Jisasimne'no hitoho ulofahon'ngki humotaho limentohofofoho. ²⁸ Ose lontan'ngkofi Jisas kako ikinjamo lohofonto ulimento, Sekwo Jelusalemmjo moya'mi sofasi sekwo ngkine'no

humotaho peho'no ntantikwofo. O'lo, sekwo sekwo'ntnne'no sekwoe mehomi'ntnne'no humotaho engo filimno. ²⁹ Upa'nimno. Hwangku sikuno wonyo i'mofapihwoso'no ole lifitnnefoho.

Moya'mi hwonjo sofanji,
moya'mi yawoso mmo'nyo'njo sofanji,
moya'mi mehomi amno manyo sofanji,
hofiko simonyo uyife.

³⁰ Oso sikuno homo somo hwe moya'mi hwofiki'nyo engo somo ole ulifitnnefoho. Sekwo nakumo fikilopenahumno. I hwofiki'nyo we'e somo ole ulifitnnefoho. Sekwo nakumo fifehu'mokonesyohumamno. Ose ulifitnnefoho.

³¹ Hungkuno ole liwo'n'ngkohoho, A'amu olo wonyo loso iyo mijo'njo tipemapijo sohonta ifijo'manji iyo yofoho imo'n'ngkuhwoso'no pipi uyantifeto. Jisas kakine'no ose ulimentisofoho.

³² Hwe hufa'u hon'ngkano wonyo imo'mojiyo sohwa'u Jisasi'nji fonjinto'ofasiyo'ne ipemotawomentohofofoho. ³³ Oso hwofiki'nyo we'e yofe ole, A'momnokino Yokino Huyo'mango Pa'nyoponoho liwo'n'ngkohoho sopo i'mofawentifi osopo Jisasi'mo fonjinto'ofahumentohofofoho. Oso hwe wonyo imojiyo sohwa'u'nji anga'nohino sohwo Jisasiye aho angahohnta'ni fonjinto'ofasyontifi nom'ne humo Jisasiye aho hwonamonyo hohnta'ni fonjinto'ofahumentohofofoho.

³⁴ Hofiko Jisasi'mo fonjinto'ofosyahon'ngkofi Jisas kako Anitumo ulimento, Mpohwo sohwo si olo wonyo tohofantikwofo loso'no hofiko huno ito'no muyo hwafoho. Oso'no kiko hofikoe

wonyoso wae yimofohoji hofikimo ufo'maho. Ose ulimentisofoho. Hwe itokuso'njo sohwa hofiko Jisasiye manji'mofo yo'mayoso tihwo tihwo manekiyohoho lontifi syohi'nyo yontifi oso syohi'nyo homo somo uyakolo'mentiso a'amu sohwo ma'mentisofoho. ³⁵ Hwe moya'mi hopi'nono hofiko nolohofontifi humuhwontohumantohofofoho. Hwe yofe engo'njo sohwa hofiko Jisasi'mne'no sitofo ole ulimentohofi, Kako a'amu nom'nemo ufo'mawo'n'ngkiso hweho. Oso'no kako Kilais Anitu uhwosopo'mentiso ne hwo'manji kako ufo'ma'nono. ³⁶ Ose lahon'ngkofi a'amu itokuso'njo huhwa sitofo ulontifi hofiko Jisasi'njo mofone sopo wentifi mijo yokumpohn'nyo mangkinyo'njo ifomokosyohumantifi, Mono. Mijo hmnyo, ulontifi ³⁷ ulimentohofi, Kiko a'amu Juta somo mokosyohumawo'n'ngkino nehwosi'manji kiko fo'ma'nyo. Sitofo ose ulimentohofofoho. ³⁸ Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnyo kakoe mnokino'njo tojwa sopo iyoswo hofojahumentohofofoho. Oso iyoswo homo somjo ifalifaliyoso olenoho. OLO HWE LOHWO A'AMU JUTAFE HWE ENGO HWEHO.

³⁹ Oso a'amu wonyo sohwa'u Jisasi'nji fonjinto'ofahumentohofoho sohwa'u nom'nehwo Jisasi'mo sitofo ole ulimento, Kiko Kilais nehwosi'manji kiko fo'ma'n'ngkohoji nekumo fefo'maho. ⁴⁰⁻⁴¹ Ose ulahon'ngki nom'nehwo upa'nonto yoka ulimento, Kiko pe'n'ngkino loso'no Anitumne'no iyoho makin'ngkoho liyohoho. Nekwoe yahino wonyo imotohwayo lomne'no tohino mahwoyo loso ito'nohinofoho.

Olo hwe lohwo kako honingkano wonyo ane hweho. I oso'no nekwo tohino mahwoyeso kako'nji afa'no mahwono. ⁴² Ose ulonto kako Jisasimo ulimento, Hwangku kiko a'amumo mokosyohumayo'ne yofe engo majo sohonta kiko ngkine'no huno asyanifohujo. ⁴³ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Ngko hungkuno nehopi'nohini wakilimonne'no yohono. Olo sikuno lomo kiko ngko'nji ahwomomjo ango wopingo *Palatais* sopo wohumantayoho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako poyo imo'nimentisofoho.

(Matiyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Joun 19:28-30)

⁴⁴ Hinjo ajwo kuntoliyopo sikuno mjaofonto mofehi'nyomo hoholo yasyonto akupo'nyo'nji (3 *kilouk*) oso'nji apa'no longkoningkahoningki mofehi'nyo limentisofoho. ⁴⁵ Sikuno mjaomentiso hohosohonta Anituye tajo ango engo somjo hwapife engo oso ajwoponjo ango we'e Anitu humayo'nefoho limotofo sopo hoku'yopo pmpilipeehinyoso yokintahopo nta'ni tomonte sisimpo lohofonto hufa'u imo'nimentisofoho. ⁴⁶ Sisimpeehoningki Jisas kako mango mohm'no ole ulimento, Mpohwo, nje huyo'mangoso jije ahomo woho'nakohumne'no yohono. Ose ulonto kako poyo imo'nimentisofoho. ⁴⁷ Poyo imo'ninkingahoningki a'amu itokuso'njo sohwife hwe engo sohwo oso homo somo uhwononto Anituye yofe ho'nomanto ulimento, Ou, nehopi. Olo hwe lohwo kako honingkano wonyo ane hweho. Kako ito'nohino hweho. Ose limentisofoho. ⁴⁸ Hwe moya'mi hopi'nono oso

hopo sopo lohofontifi yo'mayo imo'nimentiso
 somo timo humuhwontohumantohofoso
 simeho tango mikunimposo uyahonngki
 hofikoe ango pone'no humpo'mentohofofoho.
⁴⁹ Jisasiye a'amu so'nji moya'mi Ngkalili
 nta'ni Jisasi'mo inngkamotofo sofanji kengo
 nompohofontifi yo'mayo imo'nimentiso somo
 humuhwontohumantohofofoho.

*Hofiko Jisasiye pijafoso sokimomo
 ho'nahumentohofofoho.*

(Matiyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Joun 19:38-42)

⁵⁰ Hwe fihwo kakoe yofe Jousepiyoho.
 Oso hwe huhwo sohwo kako a'amu Jutafe
 ango Alimateyanta'ango hweho. Kako hwe
 wopingo'nohini hweho. Kako *kaunisol*
 syoho'njo ko huhwo ⁵¹ kako oso wonyo hofiko
 Jisasi'mo uloho'mentohofoho so'no eno mujo'njo
 imentisofoho. O'o, kako oso hwe Anitu
 uhwatimo limentiso sohwoe pe-e'ne sikuno
 so'no hontohumamojo hweho. ⁵² Oso hwe
 huhwo sohwo kako Pailotimo u'manto Jisasiye
 pijafoma'ne ulohonimentisofoho. ⁵³ Oseso
 kako Jisasiye pijafoso iyopo nta'ni nomanto
 hwapife halojo somo ifohumpo lohofonto
 sokimo a'amuhwa hofiko mtimokumentohofoho
 somo ho'nahumentisofoho. Oso sokimo
 homo somo nom'ne a'amu poyo pe'nnyoso
 mohonasiyomnoho. O'o, songofoho.

⁵⁴ Oso sikuno Filaito somo hofiko sikuno
 iyoho humayo'ne yo'mayoso ito'no yasiyo'ne
 sikunofoho. Sikuno iyoho humayoso
 umonimonte'no yohoho. ⁵⁵ Oso moya'mi
 Ngkalili nta'ni Jisasi'mo inngkapmentohofoho

sofa hofiiko Jousepi'nji nowentiifi Jousep Jisasiye pijafu sokimomo ho'nosyahon'ingki humuhwontohumantohofofoho. ⁵⁶ Osofa hofiikoe ango pone'no humpo'mentohofofoho. Nowentiifi yo'mayo yo'mayo akino'njoso Jisasiye pijafomo ehulohofane'entiifi ito'no esyohumamentohofofoho. Oso sikuno iyoho humayo somjo hon'ingkano hungkuno limotofu hopaso hofiiko iyoho humamentohofofoho.

24

*Jisas kako apa'no songo lika'mentisofoho.
(Mat'iyu 28:1-10; Mak 16:1-8; Joun 20:1-10)*

¹ Santemo ni'hu'no im'ingo ne'nji oso moya'mi hofu sofa hofiiko Jisasiye pijafomo hwone mijo yo'mayo akino'njoso ehulohofu'ne ito'no nto esyohumamentohofosu hu'memantiifi sokimo Jisas wentanjo sopone'no umentohofofoho. ² Oso sojo ewafosu sokimo mango sopo pijwahumentohofosu nohwosompo'nowentan'ingki uhwonontiifi ³ sokimomo swontiifi uhwon'imentohofosu Jisasiye pijafosu motip'ihwon'immentohofofoho. ⁴ Oso hiso'no hofiiko huno pi'n'ingo engo syafisyontiifi humentan'ingkofi hwe hufa'u hwa'u manji'mofu mofehi'nyo lawo'nnyo sohwa'u hofiiko'njopo lohofahon'ingki ⁵ moya'mi sofa iyoho un'ingkahon'ingki hofiiko ingku'ni ingku'ni lohofontiifi humamentohofofoho. Hwe huhwo sohwa'u ul'imentisiyo, Sekwo a'amu songo humaso sohune'no a'amu poyo pe'n'imentohofu lohwafepono peho'ne

tipmmopalokwofo. [Kako olopo mohumuyoho. Anitu nto uliko'maho.] ⁶ Kako hwaho Ngkalili humanto selimentiso hungkuno so'no huno apa'no fikwesiyafihupmno. ⁷ Ole so'no selimento, A'amufe Hwomu sohumo a'amu honngkano wonyo'njo sohwafe ahomo ho'nasyikujo'no hofiko iyo hwojiyafiku'nnyo somo fonjinto'ofasyikujo'no sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no apa'no songo likafone hweho.

⁸ Ose ulahonngki hofiko Jisas hofikimo hohonta ulimentiso so'no syafisyontifi ⁹ oso sokimo homo somo uliko'ma'mentohofofoho. Nuliko'mantifi hofiko Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni anga'nohino sohwanji nom'ne a'amu so'njimo yo'mayo so'no ulimentohofofoho. ¹⁰ Oso moya'mi hofosofa ole fafoho. Maliya ango Makitolanta'ango si'nji Jouana'nji Maliya Jemisiye kona'wohisi'nji nom'ne moya'mi sofanji oso hungkuno hiso a'amu *apousel* sohwafo ulimentohofofoho.

¹¹ Oso a'amu *apousel* sohwa hofiko moya'mi sofafe hungkuno somo upa'nontifi ifofo hungkuno lohaphofo ose syafisyontifi hofiko simeho hi'ntnnono mummentohofofoho.

¹² I oso'no Pita kako nolikafonto sokimomo uhwonmo lonto hano kunto kunto'no ufeelo'm'mentisofoho. I'mofawento mempo hohnta'ni hwomtame ehumu lohofonto timo sokimomo'mo monje syuhwonihwojahusyoso hwapife halojo so'nohini wentanngki syuhwonihwojawento kakoe ango pone'no asomo ponto yo'mayo imo'nimentiso so'no huno pi'nnggo engo humosyafisisofoho.

Hwe hufa'u hwa'u Emeyos honingkano sopo Jisasimo uhwonimentisiyefoho.

(Mak 16:12-13)

¹³ Oso sikuno homo somo hwe hufa'u hwa'u siko ango Emeyosine'no hano umentisiyefoho. Oso honingkano Jerusalem mta'ni ango ne sopo i'mofae so'no hano uyoso aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni anga'no *kiloumitafoho*. ¹⁴ Siko hano nowenji yo'mayo imo'nimentiso so'no humomjahnnimihusiyefoho. ¹⁵ Siko hungkuno mjohnnimwentaningki Jisas kako huhwo siko'njo mofonepo nta'ni imo'noma lohofonto siko'nji humahwofofoho. ¹⁶ Jisas siko'nji ko wentifi siko Jisasimo yofe mihwofe'njo imentisiyefoho. ¹⁷ Jisas sikimo ulimento, Siko peho hungkuno mjolimwalokusiyoo. Ose ulahoningki siko lohofu lohofonji simeho tango'njo sohwa'u simano upo'mentisiyefoho. ¹⁸ Hwe nom'nihwo kakoe yofe Kiliyoupas sohwo kako Jisasimo ulimento, A'amu ango kengo kengoponta'angoso Jerusalem uhu'mokumalofu sohonta humamahno sohwo si yo'mayo imo'nimaso so'no kiko huno makiyoho liyohoho. ¹⁹ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Peho imo'nimasoto. Ose ulahoningki siko ulimentisi, Oso yo'mayo hopi'nonohino imo'nimaso so'no lalokuhwayoso Jisas ango Nasaletnnta'ango sohomo imo'nimasofoho. Anitu kakimo hungkuno uyahoningki nalimojo hweho. Yo'mayo imojo so'nji hungkuno limojo so'nji wonyoangkafofoho. Nakwo a'amu huhwo sohwi uhwonimentihwone hn'nnonji Anitu huhwo'nji wopingo hweho lalokuhwono. ²⁰ Nakwoe a'amu

tajo ango syoho'njo sohwafe hwe engo sohwanji nakwoe hwe engo sohwanji hofiiko hwe engo nakwoe hwaho mokosyohumayo sohwafe ahomo ho'nohumalofi hweho. Noho'nosyahon'ngkofi hofiiko poyo umo'nono lontifi kakimo iyopo fonjinto'ofahumalofo hweho. ²¹ I oso'no nakwo huno ole: Oso hwe sohwo kako a'amu Juta hn'nimo a'amu aho yokumpohn'nyo nemokosyohumentan'ngkujo sohwa mta'ni isi hufonemayo'ne hweho. I osohonta oso yo'mayo imo'nimasoso sikuno hufa'u sihune memjao'masofoho. ²² Oso'no olo im'ngo lo'nji moya'mi fehohnjo nakwo'nji Jisasi mo in'ngkamotofo sofa hungkuno nelahon'ngkofi nakwo yomo engo ihwonefoho. Hofiiko olo im'ngo lo'nji Jisasi ye pijafo ho'nohumalofo sopo ²³ huno uhwonawentifi asomo nopontifi ole nalohofi, Nakwo a'amu ahwomo mta'ango sohwa'umo uhwon'ngkahon'ngkuhwoni siko ole nalisiyo, Kako songo humaho. Ose nalohofu. ²⁴ A'amu fehohnjo nakwo'nji humant'hwone sohwa hofiiko Jisasi ye pijafo ho'nohumalofo sopo uhwonowano lontifi umentohofoso moya'mi sofa uhwon'ngkahwofo hopa hofiiko uhwon'ngkohofofoho. I oso'no hofiiko Jisasi sohomo muhwon'ngkiyohofu.

²⁵ Ose ulahon'ngki Jisasi ulimonto, Siko huno ane hwahusoho. Siko a'amu Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwafe hungkunomo simeho hi'ntnnono muyo'njo peho'no imasiyoto. ²⁶ Hofiiko ole nalimotofi, Kilais kako simo'mo yo'mayo so'no tohino mahwosi tifi no'mo kako yofe engo'nji

yokumpohn'nyo engo'nji mane hweho. Ose nalimotofofoho. ²⁷ Ose ulonto Jisas kako Mousesiye hungkuno mta'ni lomanto a'amu Anitu hungkuno uyahonngki limotofo sohwife hungkuno so'nji ulimentisofoho. Yo'mayo hungkuno kakine'no mtimokumentohofoso Jisas sikimo lījumo'mentisofoho. Oso'no kako yoloho neso lutihwamentisofoho.

²⁸ Jisas kako ne'no lutihumuhwahonngki oso ango Emeyos siko wowanji imentisiyo sopo mofonepo i'mofawentifi Jisas kako hano ne'no wamonto ko yahonngki ²⁹ siko hungkuno yokumpohn'nyo ulimentisi kiko nekwo'nji foyohumaho. Mofehi'nyo wanngku'nimonto isoso we'enepi sikuno wonammontonoho. Ose ulahonngki Jisas siko'nji ango fihumo noswontifi humamentohofofoho. ³⁰ Oseso hofiko wosopayo nyo'ne epohumayo sopo humantifi Jisas kako wopayo nomanto Anitumo isamoyoka ulonto wosopayo hiso nokujonto sikimo uyimentisofoho. ³¹ Ose uyahonngki sikoe timo ehohosiyahonngki Jisasimo yofe uhwo'mentisiyefoho. Yofe uhwofahonngki Jisas kako imo'nao'mentisofoho. Nto imo'naofahonngki siko kakimo apa'no muhwonimmentisiyefoho. ³² Ose yonji ole hnnimentisi, Nekwo kako'nji honngkanopo nopontani kako Anituye hungkuno yoloho neso le-etihwamopiso so'no nekwoe simeho wonyoangkafo emonngkisofoho.

³³ Ose hnnimentisiyo sohonta siko nolikafonji Jelusalemne'no asomo umentisiyefoho. Nowenji siko Jisasīye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono

sife mta'ni anga'nohino sohwanji nom'ne a'amu hofi'ko'nji humamotofo so'njimo u'mahon'ngki ³⁴ hofi'ko sikimo ulimentohofi, Ou, nehopi. Nakwoe Hwe Engo nto liko'maho. Kako Saimoun'imo u'mahon'ngki Saimoun uhwon'ngkohoho. ³⁵ Ose ulahon'ngkofi oso hwe hufa'u sohwa'u sikimo yo'mayo hon'ngkanopo u'ma'mentiso so'no ulonji ole ulimentisi, Jisas kako wopayo kujonto ejopahon'ngki nekwo kakine'no huno eisofoho.

Kakoe inomokomoyo sohwa hofi'ko Jisas'imo uhwon'mentohofoho.

(Mat'yu 28:16-20; Mak 16:14-18; Joun 20:19-23; Apousel sohwafe Syoho 1:6-8)

³⁶ Hofi'ko oso hungkunoso hnnontan'ngkofi Jisas kako ajwo lopo nta'ni imo'noma lohofonto hofi'ko'njo ajwo sopo lohofonto ulimento, Simeho wop'ngo'njo fosyohumamno. ³⁷ Ose ulahon'ngki hofi'ko yomo yont'fi iyoho un'ngkan'ngki hnn'mentohofi, Pehot'keno. Mewosot'keno. ³⁸ Ose hnn'ngkahon'ngkofi Jisas ulimento, Sekwo yomo peho'no epemo'nawehofo. Sekwoe simeho mo'mo huno pi'n'ngo peho'no seyohoho. ³⁹ Nje sife aho nohon'ngkuji sekwo aho n'pmmokumno. Ngkonoho. Ngko songo humaleno. Ihwoni. Mewoso sohwa hofi'ko a'apaho'nji yokino so'nji ngkimo nohon'ngkohoho pa'nyo'maho. O'o, mewoso yokino so'nji m'kufo so'nji anefoho. ⁴⁰ Ose ulonto kako kakoe sife'nji aho'nji hofi'kimo ut'hwamentisofoho. ⁴¹ Ose uhwonont'fi hofi'ko kakimo simeho hi'ntnono

muyilohwono ko syofi syontifi hofiko simonyo yontifi pisopisaho mjalimihwaningkofi Jisas ulimento, Sekwo wosopayo fiso olopo wo'nnyo hwasilaho. ⁴² Ose ulahonngki hofiko inaniku iloho yahumentohofoso umosiyahonngkofi ⁴³ nomanto noningkahonngki hofiko kakimo timo uhwonimentohofofoho.

⁴⁴ Ose uhwoningkahonngkofi kako hofikimo ulimento, Hohonta ngko sekwo'nji humanji ole selimento, Yo'mayo hungkuno Mouses ngkine'no mtimokumentiso so'nji a'amu Anitu hungkuno uyahonngki ngkine'no limotofo sohwafe hungkuno so'nji a'amu ngkine'no Ta'njo Iyoswomo mtimokumentohofoso so'nji oso hungkuno hopinonohino ngkine'no mtimokumentohofoso ne imonone so'no nto selimentohefoho. ⁴⁵ Ose ulonto hofikoe hunomo ehohosiyahonngki hofiko Anituye hungkuno ne so'no huno ito'no umentisofoho. ⁴⁶ Ole ulimento, Anituye hungkunoso ole nalohi, Kilais oso hwe Anitu uhwatimentiso sohwo tohino engo nomahwosi sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no kako poyo imonyoso sohwo songo wolikamontonoho. ⁴⁷ Oso hungkuno wopingoso a'amufe honingkano wonyo somtani isihutofomayo'ne hungkuno loso ango Jelusalem sopo nta'ni ango'meemo motahumpekuji wolutihwafikufe. Hungkuno hiso olenoho. Anitu kako a'amumo wopingo ulohomentiso so'no a'amu hofikoe honingkano wonyo somne'no nihunahone hohujo ikinjaofikujo'no Anitu hofikoe wonyoso wae umomontonoho. ⁴⁸ Sekwo yo'mayo homo

somo uhwon+motofo sohwasi oso hiso'no sekwo a'amu nom'nemo filut+hwaf+kuno. ⁴⁹ Upa'n+mno. Ngko sohwo'ni oso nje Mpohwo wosejapmmnonoho sel+mentisoso sekuyepono wol+hwat+monnoho. Sekwo olo ango Jelusalem lopo nohumentan+ingkuji ahwomomjo yokumpohn'nyoso sekumo wose'ma'montonoho. Nose'mahwoso'no oso hiso'nji nakwo nom'ne angopono wohumpehwano lifijo'manji noho fohumpekuno. Ose ul+mentisofoho.

Anitu kako Jisasimo ahwomomne'no motas+mentisofoho.

(Mak 16:19-20; Apousel sohwife Syoho 1:9-12)

⁵⁰ Oseso Jisas kako hof+kimo ipemotawento ango Mpetani sopo uhwojamentisofoho. Oso hopo sopo kakoe a'amu somo aho ulonjimokumentisofoho. ⁵¹ Ulonjimokukwato lohofonto hof+kimo uhwoti'mofahon+ingki Anitu Jisasimo ahwomomne'no motas+mentisofoho. ⁵² Hof+ko Jisas+mne'no hwomtame nto ulohofont+fi hof+koe simeho wonyoangkafo'njohwa Jelusalemne'no asomo pont+fi simonyo imentohofofoho. ⁵³ Hof+ko sikuno huhwo huhwi Anituye tajo ango engo somo humant+fi Anituye yofe ho'noma'motofofoho.

Lukiye hungkunoso osohoponoho.

**Mpohwoe Hungkuno Songofoho
The New Testament and Genesis in the Safeyoka
(Ampeeli-Wojokeso) language of Papua New Guinea
Buk Stat na Nupela Testamen long tokples Safeyoka
long Niugini**

copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ampeeli-Wojokeso (Safeyoka)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2011-12-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

f526da1e-a607-571c-ba86-56367d7583f3